December 2012

073 Nya Upplagan

I detta nummer

Våra festligaste riksdagsledamöter
Kultdrink
Avund
Möt mitt f. d. hemland
Att återblicka in i framtiden

Chefredaktör:
Lars Yngve

Ekonomichef:
Maria Yngve

Redaktion:
Eric Ericson
H.C. Ericson
Lotta A. Bergström
Thomas Millroth
Tord Johnsson
Jan-Erik Zandersson

Creative director:
Marcus Gärde

Art direction:
Böfums

Illustration:
illustratedbyem
Lars Sjunnesson
Anna Handell
Jimmy Wallin
Malin Biller
Ulf Lundell
Olle Ljungström
Maciej Kalymon

Noam Chomsky
Tim Friese-Greene
Björn Wallde
Torsson
Tracy Thorn
Eels

Tracy Thorn

Noam Chomsky

Eva Gabrielsson

Jonas Hallberg
Jonas Jonasson
Pernilla Hägg-Nordström
Zinat Pirzadeh
Kalle Lind
Pidde Andersson
Peter Eliasson
Elin Samuelsson
Casper W Vulpius, m fl…

Eels

NYTT ALBUM 18 NOVEMBER!

Capitol

MIKAEL WEHE

EN GAMMAL MAN

Hur man än tolkar titeln ”En gammal man” så har Mikael gjort ett album där han skapat sin egen brygd av folk, blues, cajun, country och visa som för tankarna till både Evert Taube, Mikis Theodorakis och Ry Cooder.

”Det här är musik som jag hoppas ska få folk att röra på höfterna”, säger Mikael

Music from EMI

072 Nya Upplagan

Prenumerera på Nya Upplagan och få tidningen hemskickad varje månad för endast 400 kr.

JULEN STÅR SÅ GRÖN OCH GRANN I STUGAN

En nästintill hänsynslöst händelselös morgon ligger jag med min vackra nattliga fågelbofrisyr intakt och munnen på vid gavel, och studerar sprickorna i taket och tror att tomten Fritzlar med paketen i källaren. Jag drar upp täcket över huvudet som en häktesfilt, tänker konstiga tankar och drar mig av någon anledning till minnes att jag alltid ville krypa in i tv:n och leka med Manolito när det var High Chaparral. Men kände ändå att jag vill ha lite mer nutidsanpassad vardagsaction och beslöt mig för att övergå till att glo på mina utstickande fötter och fantisera om att klockradions pipnyheter var skräckfilmsmusik till mina marscherande sängkvalster som var på krigsstigen. Min pågående aktivitet fick dock ett lika snabbt som abrupt slut då en i kvarteret inte bara ljudligt flodhästgäspande utförde sina strilande morgonbestyr, utan dessutom, förmodar jag, stirrade vindögt rätt ut i luften samtidigt som han avlossade godmorgonfisen, som likt Carl Gustaf – ni vet det där rekylfria pansarvärnsvapnet – konstruerats enligt bakblåsprincipen. Det blir skarpt läge. Jag omgrupperar hastigt i sängen och försöker lokalisera min reflexväst och mitt Vita arkiv. Tyst som en mus, med ett högt bultande hjärta, lovar jag mig själv att om jag bara lyckas överleva morgonens eldgivning så ska jag återuppta min gamla favoritsysselsättning att snorkla i badkaret. När jag ligger där i stridsberedskap passerar en granne hastigt förbi utanför fönstret och avfyrar ett frågande ögonkast! Merde, nu kommer kvarteret att snacka, tänker jag, när det plötsligt ringer på dörren. Skit också, hur var det nu? Jag justerar mitt höftskynke, slår mig på bröstet och skriker aiaiaiaiaiaiaiaia, kastar mig därefter upp, tar tag i sladden till min rislampa och svingar mig ut i hallen som Lord Greystoke, axlar upp dörren och möts av ett gäng saglande, smutsiga och snorigt motbjudande och falsksjungande barn. Jag drar naturligtvis igen dörren. Inte fan orkar man med vare sig eldgivning eller falsksång så tidigt på dagen. Amen.

Traditioner är till för att hållas, och av den enkla anledningen plockar jag upp julkrubban och ställer den på byrån och riktar Jesus mot ormbunken. Varför jag riktar honom just dit vet jag inte, däremot vet jag att jag ersatt Josef – som under sällsynt mystiska omständigheter (läs: en tuggande hund som vägrade att öppna gapet under tiden den tuggade och efter detta föreföll bli ännu mer puckad än tidigare!) försvunnit – med en hjälmlös bordshockeyspelare av plåt. Ni tror kanske att det stannar där? Inte alls, jag lägger även en stor tuss bomull runt en spegel och placerar små kaniner och svampar av plast i själva bomullen! Jag putsar alltid fönster dagen innan 1:e advent, och under just denna aktivitet klickar det till! Jag brister ut i ett välpolerat pianoleende som gnistrar som en julskyltning när jag ser fram emot mellandagsrean för att sekunden därefter snabbt återgå till att bli mitt vanligt sura jag igen när jag inser att värdet på julklapparna, som jag införskaffat och så generöst ger bort, halveras i mellandagarna. I ren besvikelse börjar mitt adamsäpple vandra upp och ner som på Toker. Men jag joddlar åtminstone inte… Till varje jul brukar jag önska mig att en del praktiska bitar som ger vuxenpoäng ska falla på plats, som att jag till exempel slutar upp med att tro att jag rent fysiskt kan springa ifrån problemen med alla kvitton som måste finnas till hands inför nästa års deklaration. Och naturligtvis håller jag tummarna för att jag även ska komma till insikten om att fortkörningsböterna inte försvinner eller betalar sig själva, trots att jag trycker dem in i handskfacket, halvvägs ner mot spindelleden, stänger luckan med en smäll och omedelbart glömmer att de någonsin existerat! Man får sällan det man önskar sig!

Jag gillar julmarknader där försäljarna låter som arabiska böneutropare och alla tända marschaller bildar en välkomnande stämning. Det är skönt att komma in under varmluftsblåset efter en timme i kyla, även om nu alla samlas just där och man står packade som dadlar och folk i bästa fall luktar som ett gäng fuktiga lovikkavantar, i sämsta fall som en kennel av smutsiga och loppbitna golden retrievers. Ett fint julmarknadsminne är det året då jag vann ett par grytvantar, en hyllning till Svenska hantverksföreningen, som en liten gosse, en PRO-junior, hade spenderat hela läsåret med att producera av ca 7 centimeters garn, 4 flörtkulor (fråga inte) och en liter Casco trälim (inte nu heller). Upprymd av denna storslagna vinst investerade jag i en kopp beskt och sinnessjukt varmt marknadskaffe, i en butik där de sålde nytillverkade antikviteter. Under tiden jag sippade på kaffet noterade jag att ”Säpo” var ute och spanade – på en försäljare som sålde häxröda äpplen som glänste som om de blivit lackerade i en Disneyfabrik – förklädda till korvgubbar. För inte tillhör det väl vanligheterna att korvgubbarna har snäckor i öronen och står och pratar med djupfryst blick i en senapsflaska? I så fall: hur lång är den utbildningen, och kan man läsa på distans? Varm korv boogie, någon?

För att vara riktigt säker på en vit jul har jag bokat en tindrande charterresa till de Langerhanska öarna över jul och nyår. Skidorna är packade – bättre de än jag.

Lars Yngve

RS distribution

Chefredaktör, ansvarig utgivare:
Lars Yngve
lars@nyaupplagan.se
Mobil: 0733-86 76 66

Ekonomichef:
Maria Yngve – lagledare
maria@nyaupplagan.se

Creative director:
Marcus Gärde
marcus@nyaupplagan.se

Art direction:
Böfums
info@bofums.se

Redaktion:
Eric Ericson
H.C. Ericson
Thomas Millroth
thomas@nyaupplagan.se
Tord Johnsson
tord@nyaupplagan.se

För annonsering, ring: 0733-86 76 66

Lars Yngve

Maria Yngve

Illustration: Lars Sjunnsson

Intervju	**Tom Friese-Greene**	**6**
	Eels	**8**
	Torsson	**9**
	Tracy Thorn	**10**
Krönika	**Iben dagen mand**	**12**
	Våra festligaste riksdagsledamöter: Walburga Habsburg	**13**
	I silvertejpens land	**13**
	Avund	**14**
	50 nyanser	**14**
	Att återblicka in i framtiden	**15**
	Om själens ärr kunde synas	**15**
	Möt mitt f. d. hemland	**15**
	Att se på konsten	**16**
	Tack till Paris, Pascal och pain au chocolat	**16**
	Kära läsare...	**16**
	Vad göra?	**17**
	Gaza, världens största friluftsfängelse	**18**
	En liten fågel kom från ingenstans	**19**
Kult	**Kultdrink**	**20**
	Månadens klassiker	**21**
Recensioner	**Film**	**24**
	DVD	**26**
	Böcker	**27**
	Musik	**29**
Humor	**Serier m.m.**	**36**

Tim

Friese-Greene

Helgoland är två öar belägna cirka 70 kilometer utanför Tysklands kust i Helgolandsbukten i Nordsjön. De har en befolkning på 1 299 personer (2007) och tillhör förbundslandet Schleswig-Holstein. Helgoland består av är den befolkade huvudön (Hauptinsel) vars yta är 1,0 km² och öster om denna Düne som är 0,7 km² och inte har någon bofast befolkning. Fram till 1720 var öarna sammanbundna, men denna naturliga förbindelse förstördes i en storm. Helgolands högsta punkt finns på huvudön och är belägen 61 meter över havet. Helgoland var obeboelig efter ett omfattande brittiskt bombardemang den 18 april 1945. En lokal grupp hade försökt få kontakt med britterna innan anfallet för att hindra förstörelsen av hembygden kort före krigsslutet. De sex männen blev förrådda och sköts några dagar senare i Cuxhaven. Efter andra världskriget använde britterna Helgoland för militära ändamål och ön blev övningsplats och militärt spärrområde. 1947 försökte britterna spränga hela ön. De evakuerade helgoländarna försökte rädda och komma tillbaka till hemön. 1948 bad man Förenta nationerna om hjälp och 1950 hissade två studenter den tyska och europarörelsens flagga på ön, vilket skapade en bred rörelse för att rädda Helgoland. Under tiden fortsatte britterna att använda ön som övningsområde. Britterna gav tillbaka Helgoland den 1 mars 1952 till Västtyskland och befolkningen tilläts att flytta tillbaka. Bensindriven biltrafik förekommer inte på ön så när som på en ambulans och en lyftkran. Alla andra fordon är sedan årtionden eldrivna. Redan på 70-talet kunde turister färdas med eltaxi eller få varor levererade till hamnen med ellastbil. Då trafiken på ön är kraftfullt begränsad får skolbarnen lära sig om omvärldens trafikregler genom att skolgården utsmyckats med vägar, övergångställen och trafikljus.

Så säger Wikipedia om Helgoland. Under samma namn, men mer internationella Heligoland, agerade Tim Friese-Greene efter tiden som kanske/nästan-medlem-i-Talk-Talk/medlem-i-Talk-Talk. Det var på de sista, epokgörande skivorna han utgjorde skrivarpar med Mark Hollis 1983–1992, men om han någonsin blev formell medlem av Talk Talk eller inte har aldrig varit tydligt, och så här långt efter är Tim inte intresserad av att gå bakåt i historien, bara vara här och nu, i det skapande som gett Heligoland-skivor och en relativt nylig jazztrioskiva (sic) under eget namn, i konvolutet omtalad som "vi", men det är nog bara Tim. Som producent har han både varit nära topplistorna med Tight Fit och The Nolans och längre bort med Thomas Dolby och Lush.

Heligoland-alter egot har släppt två cd och en ep. Envist malande, närmast krautrockiga, med texter innehållande mörker och mörker. "So it's time to feel the sun" sjunger Tim och ingen tror honom. Släktskapet med de senare Talk Talk-skivorna är där på första, självbetitlade Heligolandskivan, stundtals är det bara rösterna som skiljer samt mer träblås och bitvis mer mangel för pengarna, kompad av medlemmar ur Catherine Wheel och med Jim White bakom trummorna (Nick Caves trummis i Bad Seeds). Den andra, "Pitcher, Flask, & Foxy-Moxie", långt poppigare, mestadels, helt annorlunda/snällare mixad, men manglet återkommer regelbundet. "Postrock leanings", skulle man kunnat säga.

Heligoland: det är musik jag skulle vilja uppleva live, men jag antar att det aldrig kommer att hända igen. Hur kändes det att spela i Köpenhamn häromåret?

Det var en storartad publik och jag nöjd med att de uppskattade konserten. För min egen del hade jag föredragit att bara ha sjungit och inte spelat något instrument, jag fick koncentrera mig för mycket på vad jag höll på med i stället för att försvinna in i sångerna. Och det ändrade inte min uppfattning att den musik jag gör inte fungerar att spela live. De inspelade versionerna är definitiva och andra versioner kan bara bli dåliga kopior av dem. Sanningen var att det enda skälet till att jag ställde upp på att göra konserten i Köpenhamn var att jag kunde använda min son Jake som ackompanjatör på gitarr.

"Thomas Dolby klagade på att jag inte egentligen producerade något på hans skiva, om jag minns rätt. Och han har rätt, det gjorde jag inte heller..."

Frank Zappa, Bob Dylan och Robert Wyatt finns bland dina favoriter, men ändå är det en cover på "Purple Haze" som är det hemliga, sista spåret på den första Heligoland-skivan?

Jag funderade på vilken coverlåt som skulle vara den absolut sämsta idéen att försöka sig på – och så gjorde jag det. Ursprungligen spelade jag in den med en oboe som soloinstrument, vilket var ett bättre val än den orgel som slutligen hamnade på inspelningen. Det var sista gången jag följde någon annans råd.

Din relation till ön Helgoland?

Ingen, men jag gillade en berättelse från en tidig besökare på ön som skrev att där varken fanns hästar eller vagnar, bara sex kor, som tillbringade all sin tid i mörker.

Det vore enkelt att skriva "post-rock-aktig musik" när man idag lyssnar till Heligoland-skivorna – några tankar om den etiketten och dess föregivna utövare?

Den sortens etikett kan fästas på mig eller inte, om man vill. Om jag läste en recension eller artikel om en musiker som var "post-rock" skulle det ge mig lika mycket vägledning som om en målare kallades post-modern: det säger dig något, men inte mycket.

Vill du säga något om hur det var att producera The Nolans och Tight Fit, eller Thomas Dolby och Lush? Brödfödeproducerande eller hade du något riktigt intresse för artisterna, musiken?

Jag gjorde de två första när jag hade Clive Calder på Zomba som manager. Zomba hade en sorts löpande band-mentalitet och The Nolans och Tight Fit passade in i det tänket. Jag har inga problem med musik som görs på det sättet – den är inte mindre värd än musik gjord på annat sätt; du är helt fokuserad

på att göra den så bra som du kan. Ibland är det få saker som är bra med det tillvägagångssättet, men det finns få skivor som inte har några förlåtande egenskaper alls. Jag har många gånger lyssnat på hemska skivor men tänt till på basljudet eller det reverb man använt för sången. Jag hittade säkert något sådant på de där skivorna.

Thomas Dolby klagade på att jag inte egentligen producerade något på hans skiva, om jag minns rätt. Och han har rätt, det gjorde jag inte heller, helt enkelt för att han fick allting rätt på egen hand, själv. Alla ljud, alla arrangemang, allt. Som producent finns det inte något skäl att ändra saker bara för att man ska ändra.

Lush var fantastiska. Jag älskade det bandet; tillsammans med My Bloody Valentine stod de för allt som var bra med nittiotalet för mig. Rejält processade gitarrer, uppmixad sång och strålande låtskrivande.

Din hörsel, är den fortfarande ett problem?

Ja, jag måste lyssna på musik på låg volym. Det är väldigt jobbigt, eftersom jag älskar att lyssna på hög musik.

I en intervju för den italienska tidskriften Let's get technical pratar du en del om din bakgrund på andra sidan studiofönstret, först som bandoperatör och sedan ljudtekniker. På "10 Sketches For Piano Trio" tycker jag musiken är väldigt distinkt och full av rymd, som en bra inspelning av cembalomusik. Några tankar?

Jag spelade in trumsetet med två mikrofoner och lät de övriga instrumentens mickar vara på avstånd. Det är en vanlig och användbar teknik om man vill få fram ett ljud med rymd. Ljudtekniker som spelar in klassisk musik använder det ofta, så liknelsen är korrekt.

När jag lyssnade till "10 Sketches For Piano Trio" slogs jag av att jag hörde brottstycken, fragment, från de två sista Talk Talk-skivorna. Var det gjort med avsikt eller bara ett eko från forna tider?

Eftersom de harmonier och spelsätt jag använder är mina, vore det underligt om det inte fanns likheter, eftersom jag spelade på de där skivorna.

På pianotrioalbumet får vi också monoversioner av musiken. Vad var tanken med det, bortsett från den mer indistinkta ljudbilden i stereo som du skriver om på skivomslaget?

Albumet var väldigt kort och av en händelse kunde det klämmas in tre gånger på en cd.

Och Heligoland-skivorna låter nästan "råa", med väldigt naturligt ljud, oprocessat, men sanningen är kanske motsatsen?

Nej, det är så med avsikt. Det mesta spelades in med en Coles 4028, en gammal bandmikrofon som förvisso fortfarande görs, väldigt litet diskant och den som är där är tämligen "crunchy". Jag gillar inte diskant, det gör att saker låter för ytliga och lättsinniga för min smak. Dessutom låter den alltid likadant; mellanregistret låter alltid annorlunda. Så: mellanregistret är oändligt fascinerande, diskanten tråkig.

Vad lyssnar du efter i en inspelning idag?

Intressanta ljud och en bra låt. Du kan göra en halvbra skiva med det ena eller det andra, men har du båda finns chansen att du gör något som kommer att leva längre än du själv.

Några bra skivor på sistone, cd eller lp, som underhållning och/eller influenser?

Lady Gaga och Thinking Plague. Jag har deras album "Decline And Fall", jag är ett stort fan. Den är inte särskilt tonal, men oändligt uppslukande.

Alla borde kolla Lady G på Youtube när hon sjunger live med bara ett piano. That's a hell of a voice she's got there och sångerna får en helt annan tyngd framförda på det sättet. Hennes talang ligger främst i hennes relation till sin publik. Hon är den första artisten som på allvar tagit till sig nya sätt att interagera direkt och regelbundet med sina fans, hon lyckas få dem att uppleva att hon pratar på deras uppdrag.

Algerisk raïmusik? Storbandmusik från trettiotalet? Fortfarande favoriter?

Älskar båda, men jag har inte tid att lyssna så mycket på äldre musik, jag är för upptagen med att göra min egen och den musik jag hinner lyssna till är nyutgiven.

Vad rymmer framtiden för Tim?

Jag är mitt uppe i ett nytt album som jag hoppas ska bli färdigt, men det finns inga garantier för det. Jag är också på väg in i studion som producent för första gången på tretton år, jag ska jobba med ett band som heter Firefly Burning. Jag ska inte skämma ut dem genom att försöka sammanfatta deras sound i en mening, men eftersom jag var övertygad om att jag aldrig skulle producera någon igen, är det ett rimligt antagande att jag tycker de är väldigt speciella, annars hade de inte lockat tillbaka mig till producentsysslan.

Vad hände förresten med skivan "001" på ditt skivbolag, före ep:n? Har du återvänt till den eller är den begravd för evigt?

Den var inte originell nog, så de flesta låtarna är kasserade; bara de på ep:n har överlevt.

Dina texter målar upp en ganska mörk bild av livet, döden och kärleken. Inga gömda budskap här inte, som jag uppfattar det, de är raka och lätta att, på sitt sätt, ta till sig. Är glaset halvfullt eller halvtomt? Hur ser du på livet idag?

Mina känslor för den mänskliga naturen och mänskligheten är rätt negativa. De vägs i viss mån upp av det faktum att jag varit passionerat förälskad i samma kvinna de senaste tjugo åren och det tar udden av min förtvivlan. Det finns dock tillräckligt med saker som gör mig arg och som fungerar som material för mitt låtskrivande. Tankar kring politik tar upp mycket av min tid – och inte på något positivt sätt...

Har du förresten fått chansen att göra filmmusik à la Bollywood än?

Jag skulle inte vara intresserad av att göra filmmusik om jag inte hade fullständigt förtroende för regissören, producenten och filmbolaget. Det gör det hela till ett problem.

Använder du fortfarande delar av Talk Talks "Colour Of Spring" för att ställa in högtalare eller har du börjat använda annan musik?

Jag skulle använda ett Heligoland-spår.

Du sade i en intervju en gång att "minimalismen är en underbar genre, men du kan få för mycket av den" – vad tycker du om genren idag, Wim Mertens, LaMonte Young, Terry Riley, Simeon ten Holt etc.?

Med åren har jag märkt att jag har mindre och mindre tålamod med upprepningar. Det förstör mitt lyssnarnöje, gör det svårt att uppskatta genren. Men LaMonte Young och Terry Riley har sina platser i historien säkrade, tiden får visa om det kommer att gälla de andra två också.

- Jan-Erik Zandersson

Eels

Mark Everett är det excentriska geniet som föddes i en akademisk familj. Hans far Hugh Everett III var kvantfysikern som introducerade teorin om ”parallella världar”, hans inverkan på vetenskapen har jämförts med den hos Albert Einsteins. Han dog av en hjärtattack i femtioårsåldern. Dock fick Mark aldrig riktigt lära känna sin far då de två alienerades från varandra i ett tidigt skede av sångarens liv. Mark Everetts traumatiska familjehistoria är väl dokumenterad. Hans syster begick självmord efter att ha kämpat med många års depression och hans mor gick bort i cancer. Ytterligare en tragisk händelse bör läggas till; hans kusin och hennes man omkom den 9/11 när flygplanet träffade Pentagon. I början av nästa år släpps Eels tionde album Wonderful Glorious som är full av personlighet och bångstyrig rock.

”Jag undviker rutiner i möjligaste mån, och försöker istället utmana mig själv i mitt skapande.”

Wonderful Glorious, är det så du känner dig just nu?
Ja, absolut, jag känner mig i utmärkt form.
Du började din karriär tidigt med att bli utkastad från skolan!
Ja, det stämmer. Jag blev till och med utkastad två gånger, men blev bara avstängd under kortare perioder.
Spelar du fortfarande in i din källare?
Nej, jag har nyligen flyttat in i en betydligt större studio, jag har nämligen köpt ett stort hus.
Du har en hund, heter den Boo, som i låten?
Nej, den heter Bobby.
Los Angeles, bilarnas stad, kommer du på många nya idéer när du kör runt?
Faktum är att jag inte kör bil speciellt ofta. Jag bor i ett område där man i lugn och ro kan promenera runt till butiker.
Är du en trygghetsnarkoman med fasta rutiner när du skriver musik?
Jag undviker rutiner i möjligaste mån, och försöker istället utmana mig själv i mitt skapande.
”I could have become the Julian Lennon of physics”, är det kusligt att tänka så?
Haha, det bär mig emot att använda Julian som exempel. Men tack vare att min far är så känd i fysikens värld så fanns det ju en uppenbar risk för att jag skulle följa i min faders fotspår men aldrig lyckas mäta mig med eller nå upp till hans framgångar. Men som tur är, så ärvde jag inte hans intresse för fysik.
Du medverkade i BBC:s dokumentär om din far.
Det var en oerhört positiv upplevelse. Jag visste liksom inte riktigt vad jag skulle förvänta mig av det men jag är väldigt glad över att jag medverkade och tycker att de gjorde ett fantastiskt arbete med filmen. Tack vare den så känns det som om jag på något sätt kom lite närmare min far och fick dessutom se sidor av honom som jag inte tidigare visste fanns.
Vad jag har förstått så gick det inte så bra för dig i skolan?
Både ja och nej. Att jag blev utkastad från skolan berodde inte på att jag inte var tillräckligt intelligent eller att jag inte klarade av skolan, tvärtom tror jag att jag var för skärpt. Problemet var bara det att jag var väldigt ointresserad och helt enkelt uttråkad.
Du skrev Electro Shock Blues under en svår period, hur känns det att lyssna på den nu?
Jag lyssnar aldrig på den. Jag vet inte hur jag skulle uppleva skivan, det är svårt att veta… Det var ju en väldigt tuff period som jag tvingades gå igenom, men jag undviker skivan. Jag är inte säker på att jag vill få reda på hur den skulle påverka mig om jag satte mig ner för att lyssna igenom den. Jag saknar fortfarande min syster.
Hennes favoritskiva var After the Goldrush med Neil Young!
Ja, hon spelade den varenda dag när hon kom hem.
Flera år senare sitter du och spelar på samma piano som användes i inspelningen av just den plattan!
Ja, det var en ovanligt lyckosam tillfällighet, men det bör också sägas att hela mitt liv är fullt av den typen av tillfälligheter, och det är ju sådant som gör det lite lättare att ta itu med de svåra stunderna. Att plötsligt sitta bakom Neil Youngs piano och spela in musik med det kändes verkligen som en ära.
Kände du Neil Young-vibbar i pianot?
Jag försökte att få till Neil så bra jag kunde, men det är ju precis som med andra instrument, att de låter olika beroende på vem som använder dem. Om du skulle använda samma gitarr som John Lennon spelat på under hela sitt liv så hade den ändå inte låtit som John Lennon.
Du har spelat på Bridge School-konserten, diskuterade du det med Neil?
Nej, jag nämnde det inte för honom eftersom jag var rädd för att han skulle bli upprörd över att jag hade hans piano i min källare, och kanske framför allt för att han skulle vilja ha det tillbaka, ha ha.
Är komponerande och skrivande bra terapi för dig?
Absolut. Att skriva låtar gör att man får ur sig en hel del, men det kanske är smartare att söka professionell hjälp. Själv gick jag i terapi i tio år för att bearbeta och få insikt i allt som hände i mitt liv. Det är viktigt att man tar tag i sakerna och reder ut dem, annars riskerar man att må väldigt dåligt och i värsta fall gå under.
Hur har låtskrivandet ändrats sedan du gjorde Beautiful Freak?
Jag försöker hela tiden att variera mitt skapande, men det är inte så att jag sätter mig ner och bestämmer mig för att det ska låta annorlunda än mina tidigare låtar, det kommer naturligt.
Du har arbetat mycket med Tom Waits, hur har han påverkat din musik?
Oerhört mycket, han är en stor inspirationskälla för väldigt många och en person som jag ser upp till. Han har alltid gjort saker på sitt eget sätt, gått sin egen väg och varit sina egna ideal trogen genom hela sin karriär, oavsett vad som för tillfället pågått i musikbranschen. Man vet att en Tom Waits-skiva aldrig låter som någonting annat, han är unik. Eels låter inte som någonting annat heller!
Det tar jag som en stor komplimang, det är ju det som jag strävar efter; att ha ett eget sound och göra min egen grej, precis som Tom Waits alltid gjort.
My Beloved Monster var med i Shrek. Hur kom det sig?
De ringde upp mig och jag var lite tveksam till det hela, men när jag hade sett filmen så kunde jag inget annat än att medverka. Jag gillar den fortfarande. Dessutom blev jag oerhört imponerad över att prinsessan blir ”ful” istället för att som i de flesta andra sagor, en som är ful förvandlas och blir vacker.
Jag tycker det är ett fint budskap.
På vad sätt är Wonderful Glorious annorlunda än dina andra album?
Den största skillnaden på Wonderful Glorious och mina tidigare album är att jag har samarbetat enormt mycket med bandet genom hela plattan. Alla skrev, spelade och framförde musiken på sitt sätt. Så har jag inte jobbat tidigare men jag är väldigt nöjd med resultatet.
Ok. En helt annan sak: Vad önskar du dig i julklapp?
… … … Har ingen aning… Jag har allt jag vill ha och jag är en av dem som dessutom är väldigt svår att handla någonting till. Ifall jag önskar mig något så köper jag det direkt.
Jaha, men vad ger du helst bort i julklapp då?
Det var lättare! Jag tycker att Wonderful Glorious bör ligga i paket under alla julgranar världen över, men inser att det blir väldigt svårt eftersom plattan inte släpps förrän nästa år i februari, så istället hoppas jag på att det ligger en liten inslagen lapp med texten: ”Ditt ex av Wonderful Glorious är beställt i ditt namn och levereras i februari”.

Lars Yngve

Torsson

Torsson är tillbaks med nya albumet Hälsningar från Ledighetskommittén. Torrson är en egen genre och skriver små berättelser från vardagen med låtar om förlorade fotbollsmatcher, Lingonplockning, båtresor, regniga lantbruksmässor, och på nya albumet berör de såväl geografi, prestationsångest, bilköer, som att bli blåst på pengar och att umgås med grannar.

Ni har betecknat er som VSR – Vanligt svenskt Rockband, vad menar du med det?
Dan: Det är en kvalitetsbeteckning som betyder att bandet uppfyller 5 kriterier:
1. Minst 1 av medlemmarna måste ha utländskt pass.
2. Bandet ska under minst 3 perioder ha hyrt replokal på ett av de större studieförbunden.
3. Sättningen får inte innehålla stråkinstrument.
4. Alla texter är skrivna på svenska med rim som gör dem omöjliga att översätta till engelska.
5. Alla medlemmarna måste ha lyssnat på, och tagit avstånd från, finsk, dansk och norsk rockmusik.
Hans, Hermann och Den Brandgula katten, är en våldsam historia, är det en sann historia?
Bo: Nej, det är nog en dröm. Jag vaknade en natt med första versen malande i huvudet, den med kniven. Jag var tvungen att gå upp och ta en macka och ett glas mjölk och skriva ner den. Sedan skrev jag resten i sängen medan jag väntade på att få somna om. På morgonen hade jag 39 grader.
Hur mycket av dina texter är självupplevda?
Bo: Inga. Några låtar handlar om sånt som skulle kunna ha hänt mig, d v s jag skulle ha kunnat vara «jaget» i storyn. En hel del stämningar och miljöer är tagna från mina egna minnen. Men jag har aldrig skrivit ner en verklig händelse rakt upp och ner.
Det går inte för då skulle jag inte fått ihop rytm och rim.
Du är professor i Biomedicinskt Centrum vid Lunds Universitet, står du och räknar bubblor i mikroskop som flyter förbi under täckglaset, eller vad gör du om dagarna?
Bo: Jag skriver mest rapporter och ansökningar om pengar, och hittar på nya experiment. Vi är ett team på ca 10 personer och det är tyvärr dom andra 9 som gör själva experimenten med provrör och mikroskop. Det är lite tråkigt för mig men det blir gärna så att professorn får sköta administrationen medan dom yngre lär sig grunderna ute på labbet.
Har Hela Dan inspirerats av programmet Halv åtta hos mig?
Bo: Haha, inte så tokigt gissat! Jag fick faktiskt iden till låten när jag såg ett av dom första avsnitten av Hollywoodfruar: vad gör dom egentligen därhemma hela dagarna?
Lyckliga timmen, kan man kalla den för rockens totala motsats till filmen Snabba Cash?
Dan: Ja och nej; den är dess raka motsats ur aspekten att här handlar det om den lilla människan som kommer i kläm. Men den är å andra sidan, liksom Snabba Cash, en skildring av ett kallhamrat ekonomiskt system med global förankring, där man inte kan lita på någon. Kort sagt Sverige, Europa, världen år 2012. Vår hittills mest politiska låt.
Skicka mina kläder handlar ju om en ovanligt vanlig man som inte tycks få till det, man tycker synd om honom. Vem är han?
Dan: Det handlar om en genomsnitts-loser. Grannen som du morsar på när du cyklar till jobbet, som står där lite valhänt med soppåsen och som du aldrig riktigt kommer underfund med. En kille som det varit uppförsbacke för hela livet och där det nu bara går utför.
Streck i botanik är det sämre än att inte ha ett enda rätt på diagnostiskt prov?
Dan: Nej, och jo. Låtens utspelar sig på sent 70-tal. Då kunde man räkna bort de två sämsta betygen när man räknade ut sitt snittbetyg. Däremot var de diagnostiska proven väldigt viktiga; på den tiden var man noggrann med att ställa diagnoser och mäta elevernas kunskaper i förväg. Så i vanliga fall hade det varit lugnt med strecket. Kruxet i det här fallet är att låtjaget tyvärr också fick IG i fysik; på den tiden ett kärnämne om man valt naturvetenskaplig linje, vilket föranledde att hen fick läsa vidare på Komvux.
Hur har det faktum att du är född i Ystad, påverkat dig rent musikaliskt?
Bo: Många miljöer i mina berättelser är från Ystad, helt klart. Småstadsstämningarna som finns i en del låtar är från Ystad. Jag flyttade till Jönköping redan som 11-åring och det ändrade inte så mycket eftersom Jönköping och Ystad är ganska lika. Båda är ganska små städer och ligger vid ett stort vatten. Däremot började jag inte lyssna på musik i nån större utsträckning förrän i Jönköping, så rent musikaliskt är jag inte särskilt präglad av Ystad. Vad lyssnar man mest på i Ystad?
Blir det världsturné?
Bo och Dan: Ja, vi korsar gränsen mot Småland redan i februari och sedan har vi bokat in rätt många konserter i hela riket under våren och sommaren. T.ex. Stockholm, Göteborg, Uddevalla, Växjö, men också Malmö, Helsingborg. Vi jobbar på Ystad också!

Lars Yngve

Tracy Thorn

Tracy Thorn utgör tillsammans med sin make Ben Watt duon Everything but the Girl, som fick ett våldsamt genombrott med den vemodiga singeln Missing 1995,efter det att låten centrifugerats några varv i Todd Terrys våldsamt dansgolvssvängiga bpm-apparater. Till tonerna av låten är det inte speciellt svårt att se Tracy stående med rinnande mascara i regnblandad blåst, väntande på bussen, längtande hem till köksbordet, och i tårar skållande en tepåse till underkastelse med kokande vatten. Tracys sorgsna ögon, mejkade läppar och hängande mungipor ger intrycket att hon är en av musikindustrins mest sorgsna personligheter, en roll hon för övrigt axlat genom hela sin karriär med bravur. Därför blir jag förvånad över hennes spontana PG Tips-skratt. Det är något av en högoddsare att Tracy ger ut Tinsel and Lights, ett album med jullåtar. Just därför känns det intressant. Hon har valt bort de traditionella jullåtarna och har spelat in egna favoriter innehållande orden "kyla" eller "snö". Ett värdigt julalbum som, hör och häpna, kan spelas även efter julen.

Om du tittar tillbaka på Missing och vad den betytt för dig, hur ser du på den nu?

Jag tänker väldigt sällan på låten, faktiskt. Jag är naturligtvis stolt över den, ungefär på samma sätt som man känner stolthet över sina barn, men precis som med ens barn så måste man någon gång släppa tyglarna och låta sin musik leva ett självständigt liv. Det är så jag känner med Missing, att den lever ett eget liv. Men då och då kan jag förundras över låten och känna: Wow. Det är min låt!

Tinsel and Lights, är det en julskiva för folk med brustna hjärtan?

Ja, så skulle man kunna beskriva skivan, lite kort.

Kriteriet för vilka låtar du skulle spela in?

Jag utgick helt enkelt från låtar som jag själv gillar, inte de mest traditionella utan mer låtar som är säsongsbetonade men som inte är alldeles uppenbara jullåtar.

Hur minns du dina egna barndomsjular?

Väldigt traditionella. Det är ju det som julen handlar om: att föra en tradition vidare.

Vilka låtar utgjorde soundtracket till er familjs jular?

Varje julafton började på samma sätt, med att min mor snurrade igång Happy Christmas, War is Over, på hög volym. Och just den är den absolut värsta jullåt jag kan höra, men jag vet ju också varför det är så!

Vad tycker du om Do They Know it's Christmas?

Jag sprang ut och köpte skivan precis som alla andra gjorde, för den goda sakens skull. Men jag kan inte påstå att jag är så förtjust i den. Men låten var viktig och tack vare den öppnades världens ögon en stund och gjorde folk uppmärksamma på en stor katastrof, och på vikten av hjälp. Ett hedervärt och viktigt initiativ.

Sjunger ni jullåtar hemma?

Javisst! Våra barn gillar att sjunga och de körar till och med på låten Joy på skivan.

Nästa år ger du ut boken Bedsit Disco Queen?

Ja du, det var en resa att skriva. Jag valde att skriva den sanningsenligt och berättar även om saker som gått riktigt fel i karriären. Det är ju ofta saker som går fel som så småningom leder fram till nya vägar och nya möjligheter.

Kommer ni att spela in nytt material med Everything but the Girl under 2013?

Tveksamt. Både Ben och jag har fullt upp på varsitt håll, och det är svårare än vad man tror att leva och arbeta tillsammans. Vi håller det öppet för framtiden men som sagt, det finns ännu inga planer på någonting nytt med Everything but the Girl.

Lars Yngve

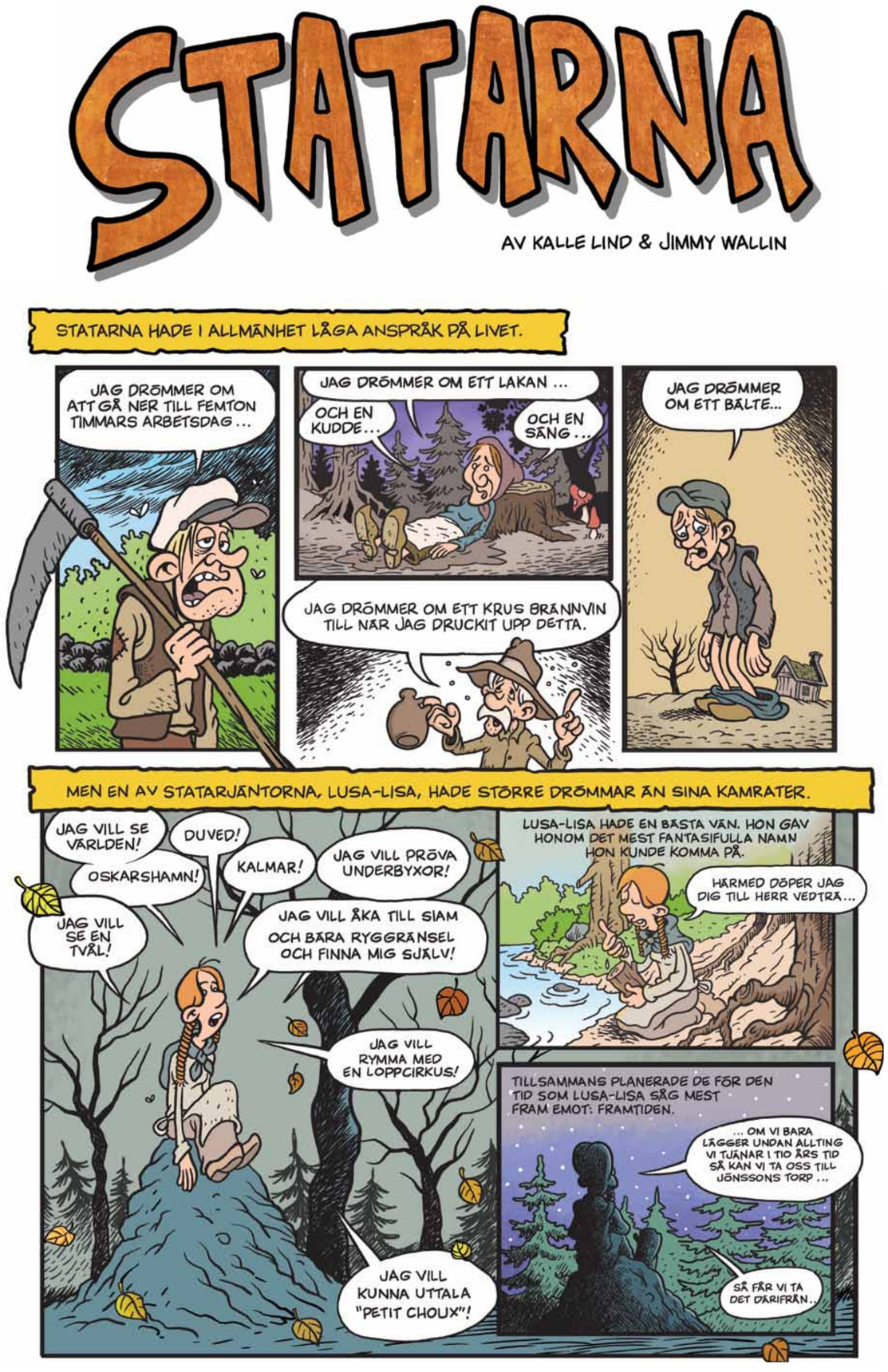

Iben dagen mand

23-10-2012, Oslo ... 8.30

Vi ankommer tidligt og Iben bliver kørt direkte i sminken, hun har arbejdet urimeligt meget de sidste mange måneder men holder stand uden brok. Iben er et utroligt stærkt menneske og har tidligere været med i flere afsnit af den norske Tv-serie " Dag " og er nu igen inviteret til Oslo af producenten/ forfatter/skuespiller/instruktør Øystein Karlsen. Han har de sidste par år har haft kæmpe stor succes i sit hjemland, med netop denne Tv-serie. Øystein har en befriende let og naturlig måde at være på og det er tydeligt at alle på hans hold har en enorm stor respekt for ham og med god grund. Det er altid en fornøjelse at se en komme op med en ide, gå efter den, lykkese og gøre det på en møde hvor alle medvirkende føler at der er plads til dem, forskellighed og fejl. Det første indtryk jeg fik af Øystien var meget positiv og helt klart et menneske der forstå at lytte til de folk omkring ham der har noget at byde ind med. En kunst der ofte forsvinde i egne ideer og Ego.

" Dag " er kort fortalt, en Tv-serie om en mandelig parterapeut som mener at alle par bør skilles og som ofte, også ender med at anbefale sine klienter dette, altså at give op på parforholdet og leve alene. På toppen af dette bliver "Dag" naturligvis forelsket og så er vi i gang! Serien er grov morsom og har navne som Tuva Nuvotny, Atle Antonsen, Anders Baasmo Christensen, Rolf Lassgård og Iben Hjejle blandt mange andre …. Alle er de med til at gøre Serien til et underfundigt kunststykke ud i komikkens verden, samtidig med alvoren til tider stå knivskart og særdeles velspillet.

Jobbet denne gang for Iben er det sidste som karakteren "Juanvita". Denne er en transsexuel mand som ligger for døden og som inden sin død ønsker at nå et og andet inden hans liv slutter. Historierne i " Dag " er frækt og velskrevet og bliver leveret i er hurtigt tempo og korte afsnit der fungere rigtigt godt og er som et hårdt, syret, tvistet friskt pust til dagligdagen. Serien er helt sin egen, hvilket efter min mening er dens primære styrke. Der er ikke kikket over skuleren på USA eller andre storebrødre og man kommer til at tænke på Dansk dogme films periode, hvor alt velkendt blev smidt overbor og tavlen hvisket ren, for så at opfinde sine egne, nye måder at handle på, nye veje at gå og egne regler … sådan Norge.

Cast'et er helt igennem storslået og tæller store navne af fantastiske skuespillere fra 3 nordiske lande Norge, Sverige og Danmark og det er i den gred med til at give serien endnu en dimention af originaltet. Det er efter min mening noget vi ser for lidt af. Man kunne godt ønske sig endnu flere projekter på tværs af grænserne såsom netop "Dag" ville se dagen lys. Vi har naturligvis fået " Broen " og " Jeg ved at en 2'er der på vej, hvilket glæder mig da det helt klart er en god måde at få øje på sine naboer på. Huset i Oslo hvor "Dag" bliver indspillet er ikke som i andre produktioner jeg har set.

I klassisk forstand taler man om Studio og Location, altså pre-byggede kulisser i et studie (som reglen en stor hal) samt scener skudt på "location" hvor man optager på allerede eksisterende steder med den stemning der nu engang er der. Her i Norge på " Dag " har man lejet en stor etageejendom og her har man lagt productions kontor, sminke samt stort set alt andet som behøves for at laveen Tv-serie. Huset er en gammel udlejnings ejendom og mange af de forskellige Lejligheder fungere nu som karakterernes hjem eller man har haft mulighed for at bygge noget specifikt op som kan få love at blive stående i længere tid uden at det kommer til at koste formuer. Det betyder også at pladsen nogle gange er lidt trang, men med et hold som på " Dag " virke dette ikke til at være noget problem.

Scene "jeg ved du er syg"

Jeg er med på sidelinjen og har som altid svært ved at finde plads til mit korpus så det ikke konstant er i vejen og skal flyttes. Alle på set 'et er dog utrolig flinke og viser stor forståelse for at jeg er med. Alt forgår i et indforstået tempo og alle kender deres funktion, forberedelsen er kendt og forstået men det er først når klaptræet klapper at det hele begynder at give mening. Alt går fra praktik til følerser der driver ned af væggene og alle mand rykker helt ud på kanten af stolene. For første gang mærker jeg for alvor hvad det hele handler om og bliver revet med på et eventyr af format. I 3 minutter er der kun Tuva og Iben, alle andre forsvinder, som vi sidder der og intet siger og kun har de 2 i fokus, de rammer den sten hårdt. Alle holder vejeret, som når man er halvvejs ude på planken og begynder at tænke "bare jeg ikke falder". Men intet vælter og den sidder lige hvor den skal, Øystein siger " tak .. nej 1000 tak" og går ind til sine spillere og er helt tydeligt meget begejstret for deres indsats. Det var bare den første, men dog grundlæggende scene på dagens program, så der forsættes og efter kort gennemgang af næste vinkel på scene, komme Øystein tilbage og da han går forbi mig, stopper han og tager mig i armen. "Du..! din kæreste er utrolig flink til det hun kan " JA ..! svare jeg, alt for højt, stadig høj på følerser og fuld af "imponade" over hvordan dygtige skuespillere kan forvandler ord på papir til noget der går lige i hjertet på os dødelige. Dele af samme scene skydes fra forskellige vinkler, Iben ser nogle få scener igennem og så er der lunch .. Ikke frokost ! Frokost er om morgenen her i Norge ..

24-10-12, Oslo … 10.12

Scene " vil du gifte din med mig "

Jeg sidder og venter på at dagen skal gå i gang sammen med de fleste fra holdet af skuespiller på " Dag ". Iben er ved at blive forvandlet til en kvinde der er en mand. Vi sidder og snakker film, " Ted" og " en kongelig affære " blandt andet. Vi enes om at " En kongelig Affære " er en fantastisk præstation for alle medvirkende og så kommer Bruden (Iben) ind og alle begynder at rykke på sig, læse sine scener igennem og mentalt forberede. Det er ved at være tid til at skyde dagens første scene og stemningen er god, det er også tydeligt at denne produktion har kørt i 3 år nu, alle kender hinanden og der derfor er en fantastisk ro, skuespillerene og holdet imellem. Jeg har taget mit kamera med og har fået "grønt lys" på at skyde nogle billeder fra dagens scener, jeg er sikker på at netop i dag vil være en god dag at skyde Iben og de andre, da hun skal være i fuldt " drag " og setup'et for scenen er helt fantastisk. Der er dækket op til fest og lyset er præcis som det skal være, alle er i deres fineste puds, jakkeset og kjoler og det hele i en stor sammenhæng, gør scenen gennemført troværdig og historiens kareterne blender lige ind i scenen som de skal. Dag (Atle) spiller fantastisk ligeglad med alt og går mere op i maden en giftemålet, Eva (Tuva) er ramt af hvor komisk det hele er og Benedigt (Anders) som har lovet sig selv ikke at have mere sex med flere tilfældige kvinder på sin vej, mister fuldstændigt tror på dette projekt da en kvinde klædt i skolepige uniform kommer ind af døren og servere champagnen. Scenen er smuk og samtidig helt bizar da frieren (Rolf) jo godt ved Bruden er døden nær og Dag og de andre holder deres kantede måde at være på som bare tilføjer endnu et lag af skørt til det hele. Jeg snakker med Anders som efter en fuldstændig fantastisk dramatisk dødsscene, går forbi mig, prikker mig på skuleren og siger " sådan gør vi komedie i Norge ". Vi står og snakker lidt i gang alt imens næste scene forberedes og Anders uddyber. Han fortælle om sin russiske Drama lærer på skuespiller skolen som lærte ham at grinet og gråden sidder det samme sted i mennesket, så kan du få et grin frem hos mennesker og derefter presentere et stort drama er der ikke langt til tårere i spandevis. Han har så evigt ret og det er helt sikkert en point også Øystien deler, og bruger til fulde når han skriver " dag ".

Jeg har nu fået skudt nogle billeder, alle er flinke og Øystien har tilbudt at jeg kan kikker produktionens egen stills igennem hvis jeg har lyst til det, som jeg naturligvis takker ja til. Jeg har boet 2 år i Los Angeles og her kan man tale om kontrast imellem USA og Norge. Det er befriende at være vidne til tilblivelsen af en Tv-serie hvor overskud og lydhørhed er fællesnævner for det hele og det er helt sikker uden tvivl med til at øge kvalitenen og i den grad også udbyttet af samarbejdet.

25-10-12, Oslo …

Scene " På Munkebakken "

Sidder og venter på at alle mand bliver klar til afgang, vi skal ud og skyde en scene med Iben og Rolf på et gods lidt ude for Oslo. Vejret er fantastisk, vinden er blevet hjemme og solen kikker ned fra en skyfri himlen. Jeg sidder sammen med Rolf og spørg ham hvad han finder mest givende ved at arbejde med skuespillere fra andre nordiske lande. Rolf har før arbejdet på tværs af de nordiske lande og har altid følt at det er med til at hæve nivauet, at man møde kollegaer fra nabolandene som man jo har set før i forskellige produktioner, som man har en naturlig respekt for. En anden ting Rolf mener er med til at få koncentrationen op er sproget, som helt naturligt får alle til at lytte ekstre godt efter for at ikke at misse noget. Præcis dette er med til at interessen og nærværet bliver hængende også efter men er blivet dus, hvor man måske med en landsmand ville kunne multitaske lidt, lige skrive en SMS eller lignede, imens man snakker sammen. Dette sker ikke når man er usikker på kollegaens sprog og det er netop med til at holde fokus og derved højne nivauet. Iben kommer ind og deltager debatten med den point at netop det at alle er lige og ikke opdateret på hinandens fortid, ikke forfulgt at sladder eller rygter. Præcis dette kan være med til at man ikke møder op med en vis form for forbehold og gør det langt nemmere at komme godt fra start. Arbejder men i sit hjemland som er enes for både Norge, Sverige og Danmark har en meget lille gruppe mennesker som udgør stort set hele film branchen, kan følelsen af alt alle ved alt om alle, gøre at man holder lidt igen eller ikke kommer helt i gear. Alt i alt må man konkluderes at det er en gave når producenter vælger at sammen sætte et cast af skuespiller fra egne og nabo lignede lande.

Når alt klapper og spiller 110% være det sig film, Tv, Musik eller dans for den sags skyld, er DET præcis grunden til at jeg mener det er så grundlæggende afgørende, at vi alle forstå vigtigheden af at blive rørt dybt og blive skubbet til på nye måder hele tiden. At blive rørt og skubbet ud over det sædvanelige er hvad alle mennesker skal bruge med jævne mellemrum for at mærke de er i live og kunne se en mening med det hele. Vigtigheden i at bakke op om de ide mænd og kvinder, risiko villige investorer, samfund der forstå at fordre til initiativ og ikke altid kikke på bundlinjen når det handler om ikke målbart kunst, er skelsættende. Når skuespil, musik eller anden kunst lykkedes, er det med til, på en helt fantastisk måde at få mennesker til at mærke at de lever og DET er med til at give mening helt inde i sjælen. Det er det der fylder vores mentale tank op og giver overskud til at klokke 8-9 timers, måske knap så indspirende arbejde og på den måde få det hele til at hænge sammen.

… får vi ikke opfyldt dette mentale behov, bliver vi afskåret fra det, vil vores lille verden blive endnu mindre og fade til gråtoner. Kunst er som kærlighed og fred, en direkte modpol til krig og en enestående måde at få mennesker til at mødes på tværs at grænser og kultur, så lad os alle bede .. og lad os for gods skyld ikke være smålige når kulturstøtten ønskes slagtet til det halve af emsige politikere, for det er sku det rene selvmord… amen

Casper W Vulpius

Kalle Lind

I SILVERTEJPENS LAND

Går ett par varv runt Pildammsparken. Jag koncentrerar mig på grusvägen under mina fötter, vill inte snubbla över någon stackars kanadagås som lagt sig tillrätta i höstsolen. Ser till min förtjusning en hårsnodd ligga ensam några meter framför mig och fiskar upp den i farten. Så länge som jag behövt en bra hårsnodd! Och så länge jag vägrat köpa en bra hårsnodd. För när jag velat köpa en har jag bara hittat förpackningar med tio.

Jag behöver en. Inte tio.

Det är inte snålhet som får mig att bojkotta inköpet. Det blir billigare i längden att köpa flera, men kanske har någon stackare lång härifrån slitit dag och natt i en gummisnoddsfabrik för att jag ska köpa mer än jag behöver. Någon skälig lön har den säkert inte fått heller. Det får mig att hellre klara mig utan hårsnodd ett tag till.

I Malmö invigdes nyligen det nya, gigantiska köpcentrumet Emporia. Ytterligare en koloss fylld av kommersiella butikskedjor slukar en del av denna fina stad. Reklamen lurar oss dit för att uppgradera garderober och köksinredning, trots att vi egentligen inte behöver det.

Jag vill inte längre läsa om hållbar utveckling, klimatsmarthet och mänskliga rättigheter. Jag vill applicera det i min egen verklighet. Välja samvete framför konsumtion.

Ser Hanna Hellquist jaga det perfekta livet på SVT Play. Hon besöker en familj som halverat både arbetstid och inkomst men valt att laga trasiga prylar med silvertejp istället för att köpa nytt. Mer tid för livet, mindre tid åt konsumtion.

"Går det inte att laga med silvertejp är det trasigt", som en Facebook-grupp med samma namn påpekar.

Silvertejp är vad jag kommer använda till det spruckna glaset på baksidan av den begagnade smart-telefonen jag fått. När jag ringer min operatör för att byta abonnemang får jag erbjudandet om att lägga några tior extra i månaden och på köpet få en sprillans ny mobil.

"Hur bra är telefonen du ska använda?"

"Tillräckligt bra, tack. Den är nog inte mer än ett par år gammal."

"Men du vill väl hellre ha en helt NY telefon för nästan inga pengar alls?"

"Nej, varför då? Den här funkar ju att ringa, sms:a och surfa med."

Försäljaren hajar ingenting. Lika lite som Los Angeles-borna i youtube-klippet från när komikern Jimmy Kimmel skickar ut en reporter på gatan med nya iPhone 5.

"Oh, it's way better than the last one. Yeah, faster and lighter, definitely. Right on!"

Vad de inte vet är att det är den gamla modellen de håller i. Som de redan äger. Som de vill uppdatera. Till en likadan.

Efter promenaden tvättar jag av snodden, sätter upp håret och unnar mig ett bad.

Mer tid för liv. Mindre åt konsumtion.

Elin Samuelsson

Våra festligaste riksdagsledamöter: Walburga Habsburg Douglas

Kalle Lind fortsätter gräva i de där böckerna vi trodde var bortglömda. Efter att ha skrivit om människor det varit synd om, som gått till överdrift och har haft fel, har han nu gett sig på att kartlägga våra folkvalda. Boken "52 festliga riksdagsledamöter" finns nu i en bokhandel nära dig. Här får du nöja dig med smakprov. I detta nummer: prinsessan, ärkehertiginnan och den helt vanliga Walburga Maria Helene Elisabeth Franziska Habsburg Douglas, född von Habsburg-Lothringen.

2006 kom Moderaterna till regeringsmakten under pseudonymen Nya Moderaterna. En av de nya moderater som steg in i riksdagen efter succévalet hette Walburga Maria Helene Elisabeth Franziska Habsburg Douglas och var sondotter till kejsare Karl I av dubbelmonarkin Österrike–Ungern, formellt kallat De konungariken och länder som förenats i riksrådet och den heliga ungerska Stefanskronans länder.

Det är fortfarande inte riktigt klarlagt vari det nya låg.

Walburga Habsburg Douglas uppmärksammades i riksmedierna första gången i samband med riksmötets öppnande 2006. Det var den ärrade skjutjärnsjournalisten Bo Holmström – enligt sin chef på TV4 "en av teves främsta reportrar och en garanti för att den undersökande journalistiken kommer att fortsätta ha högsta prioritet på TV4" – som rapporterade från öppnandet.

Han inledde reportaget med meningen: "Aldrig har man väl sett på maken! Tre prinsessor i riksdagen!" (Noga räknat brukade de tre prinsessorna Victoria, Madeleine och Lilian alltid bevista riksmötets öppnande, men just det här året uteblev Madeleine på grund av andra åtaganden.)

Till tonerna av Drottningholmsmusiken berättade sen den undersökande journalistikens garant Holmström att inte bara prinsessorna Lilian och Victoria fanns i samlingen, utan också "Wolfburga Habsburg Douglas".

Trots att hans intresse för den nya kungliga riksdagsledamoten sträckte sig till att han bara orkade lära sig halva hennes förnamn, lät Holmström Walburga Habsburg Douglas sen tala fritt utan invändningar. Hon fick berätta om när hon varit med om att riva Berlinmuren 1989, och Holmström blev så entusiastisk att han genast fick för sig att Walburga Habsburg Douglas ensam fått hela östblocket att rämna:

Walburga Habsburg Douglas: Jag var med och klippte in i taggtråden fysiskt, vilket var väldigt spännande och rörande på något sätt

Bo Holmström: Och sen tog det bara två år och sen föll hela öst, hela Sovjet?

Walburga Habsburg Douglas: Ja, absolut.

Bo Holmström: Du var där och klippte av järn…?

Walburga Habsburg Douglas: Mm. Det gjorde jag, jag klippte fysiskt in i taggtråden.

Reporterräven Bo Holmströms djuplodande grävreportage avslutades med att "Wolfburga" fick överbevisa alla dem som anade att en arvtagerska till ett kejserligt imperium kanske inte helt kan förstå alla väljares situation:

"Även om jag är prinsessa och allt det här så har jag ju ändå jobbat som en vanlig människa och har alltid levt som en vanlig människa och ÄR en vanlig människa."

Och så var en av teves främsta reportrar färdig med sin undersökande journalistik.

Låt oss då för sakens skull göra det Bo Holmström aldrig riktigt hann, eftersom nån groggbuffé stod och rråmade på uppmärksamhet, och titta lite närmare på de jobb och det liv som Walburga Habsburg Douglas beskrev som "vanliga".

Walburga Maria Helene Elisabeth Franziska Habsburg Douglas vanliga liv innebar att hon fötts som prinsessa av Ungern och ärkehertiginna av Österrike, visserligen långt efter att dubbelrepubliken fallit och Europakartan ritats om, men fortfarande inte i nåt asbesthus i Ruhrområdet.

Därefter gifte hon sig med den svenske greven Archibald Douglas och flyttade till hans 1820-talsslott Ekenholm (i en radiointervju beskrev hon själv det som "ett stort hus på en gård") med egna landningsbanan Ekenholms flygfält (i samma radiointervju förklarade hon: "Jag har en granne som har ett litet flygplan som landar hos oss ibland ja").

Walburga Maria Helene Elisabeth Franziska Habsburg Douglas vanliga jobb innebar att hon tog en doktors-examen i juridik i Salzburg samtidigt som hon arbetade som parlamentarisk assistent i Europaparlamentet, varpå hon skaffade sig en journalistutbildning i Washington.

Därefter har hon suttit i diverse internationella styrelser, däribland den för Malteserorden (en högaktuell riddarförening som främst har ägnat sig åt att hjälpa sjuka korsfarare) och den för Paneuropeiska unionen (som enligt sin tyska hemsida verkar "under kristna värderingar och en kristen människobild och i kamp mot de krafter som förstör Europas andliga och moraliska tendenser").

Walburga Maria Helene Etcetera var således ungefär lika vanlig som Moderaterna var nya.

Men det faktum att hon varit något privilegierad innebär så klart inte att hon inte kunde förstå andra människors svårigheter eller att hon själv inte skulle ha problem. Herregud, alla vi som har läst Kalle Anka vet ju hur besvärligt det kan vara för Joakim att skydda pengabingen från Björnbusarna. Risken finns förstås att en människa med gränslösa förutsättningar har svårt att relatera till andras situation ("Om folket inte har bröd – varför äter de inte rent guld?"), men även kejserliga arvtagerskor kan förstås ha empati ("Jag vet hur det känns att förlora både jobb och lägenhet, min farfar förlorade både Ungern och Österrike").

Tack till Ola Norén, Valle Westesson och Jesper Rönndahl (alias den gamla Hej domstol!-redaktionen).

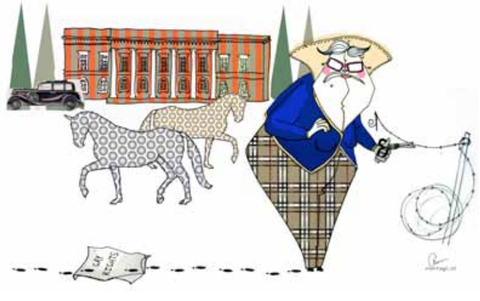

AVUND

Avund har tagits upp som en samhällsfara i tusentals år. Varningen går från generation till generation, från samhälle till samhälle, från kultur till kultur, världen över. Det tycks vara ett evigt och universellt ont.

2003 inledde Högskolan i Borås ett forskningsprojekt som heter "Avundens psykologi" och vill faktiskt etablera sig som ett centrum för avundsforskning. Bara det säger något om hur seriöst frågan behandlas idag. Förra året presenterade högskolan en studie om avundsjuka på arbetsplatsen. Studien ser närmare på hur mycket ett företag faktiskt kan förlora på grund av att avundsjuka anställda saboterar för varandra istället för att samarbeta.

Borås-studien uppmärksammandes i facktidskrifter, bland annat för lärare och civilingenjörer.

Under senare år har det också kommit mer kunskap om risken med avund i arbetslivet. Marta Cullberg Weston har visat att avund leder till försämrat arbetsklimat, sjukskrivningar och ökad personalomsättning. Det finns också risk att medarbetare håller igen på prestationerna, för att inte väcka sina kollegers avund. Hon menar att kostnaderna är höga – för både individer och organisationer.

Hennes bok fann jag stort uppslagen i en artikel i Preventia- en tidning om Arbetsmiljö. Där fanns också en inbjudan till ett ledarskapsforum, så chefer skulle lära sig att hantera denna ny-upptäckta risk i sina företag.

Avund är alltså en uppmärksammad förlustaffär idag.

Hur uppkommer då avund? Psykoanalytikern Verena Kast har skrivit en del om det. Hon menar att avunden skapas av:

– en brist hos oss i att förverkliga oss själva:
– en störning i hur vår självbild byggdes upp i unga år
– en störd tillit till oss själva men också en störd tillit till andra

Hon ger många exempel på hur destruktiv avund kan vara.

Den bottnar i en känsla av underlägsenhet mot den man är avundsjuk på. Den underlägsenheten ska – i en sorts bakvänd logik – fås att försvinna och bli till en egen överlägsenhet genom att få bort dem som syns överlägsna. Konkurrensen är ett hot. Så här menar Verena Kast att den avundsamme kan bete sig i vardagen. Mycket känns säkert igen.

Den som är avundsjuk kan exempelvis:

– Ignorera den som väckt avund.
– Låtsas att han/hon inte finns, låtsas att det som han/hon gjort inte betyder någonting.
– Leta efter fel och brister hos den personen.
– Berätta om de negativa sidorna för andra och hoppas att den avundade ska förlora sin popularitet.
– Ge överdriven kritik, trycka ned den avundade och få honom/henne att känna sig misslyckad.
– vara blind för allt arbete som ligger bakom framgångar, då man inte är lika energisk själv.
– Lyckas få den avundade att misslyckas och att ge upp vad de gör bra.

Den italienske socialpsykologen Francesco Alberoni sammanfattade det hela med: " Den avundsamme är lycklig när andra lider, när de har otur, när saker och ting misslyckas för dem."

Sätten att nå denna överlägsenhet är ruskiga, och metoderna kan trappas upp oerhört långt Avund utvecklas lätt till en allt ökad aggressivitet, och gå från fientlighet till öppet våld. Avund syftar till förintelse - att belägra, tysta, handikappa och utplåna.

Civilkurage – Raoul Wallenberg och andra

Francesco Alberoni menade att den eller de som bryter av mot det "riktiga" och "normala" i sin grupp eller sitt samhälle löper en risk att drabbas av avund. Folk som vågar gå sin egen väg, är därför något sällsynta. En av dem var Raoul Wallenberg, som lyckades med det enorma projektet att rädda 10 000-tals judar ut ur Ungern. Nu under 2012 är det Raoul Wallenbergs år. Han skulle han ha fyllt etthundra.

Svenska institutet har en vandringsutställning, som bland annat visas i USA, Tyskland, Kanada, Ryssland, Ungern och Israel. Satsningen vill bland annat visa vikten av personligt ansvar och mod, och möjligheten för en enskild människa att göra skillnad. För den skull har även psykologen Thomas Böhm anlitats för att tala om Civilkurage.

Thomas Böhm har funnit intressanta gemensamma nämnare mellan personer som visat ovanligt stort mått av civilkurage. En del egenskaper är mycket förvånande. Bland annat just detta om betydelsen av att avvika eller passa in. Böhm menar att:

– De som lyckas bäst i att ha civilkurage har förmågan att vara både i och utanför en grupp.
– De lever i marginalen mellan grupper, finns i gränslandet, de är "outsiders".
– De hör hemma överallt och ingenstans.

Det är en stor skillnad från de personer som är "inbäddade" i sin grupp. I en sådan snäv värld blir det rätta oftast att vara passiv åskådare. Allt som inte hotar eller stör den egna gruppen, kan mötas med tystnad och att göra ingenting.

Räddare med civilkurage har därför i likhet med Raoul Wallenberg goda och djupa relationer även utanför den egna gruppen. De gjorde mer än hälsade på sina grannar. Enligt Böhm så:

– ser de det som naturligt att vara bland "andra annorlunda".
– utvecklar de en kritisk medvetenhet, genom att de ser andra synsätt i sin vidare värld.

Raoul Wallenberg var uppenbarligen inte rädd för att avvika eller att se bortom sin egen grupp, och därför inte heller beredd att ge efter för de alltmer upptrappade metoderna att få honom till att ge upp. Han undvek att bli handlingsförlamad.

Eva Gabrielsson

50 NYANSER

Jag ser Stig Larsson intervjuas i TV av Jenny Strömstedt och Malou von Sivers och förvånas över de upprörda frågorna. De handlar om några rader i När det känns som att det håller på att ta slut (Albert Bonniers) där han skriver om SM-sex med en kulturtjej. Visst, det etsar sig fast när man läser för tjejen gråter. Men senare kommer hon tillbaka till honom så jag har svårt att se det som ett övergrepp. Det här med SM-sex kommer och går i perioder. Tiden då den här scenen utspelade sig var antagligen en sådan period. Nu är en sådan period. Och det är framför allt kvinnor som lockas av det, därav min förvåning att de kvinnliga programledarna framstod som så upprörda. Tre kvinnor jag har haft relation med de senaste åren har velat att jag ska ta till våld i sängen, mina manliga vänner som hänger ute på krogen har även de upplevt den här trenden i form av förfrågningar från kvinnor. Vi snackar kvinnor i ålderspannet 30- 50 år. E L James trilogi om Femtio nyanser… ligger överst på topplistan över hela Europa. Jag vågar med ganska bestämdhet säga att den har nästan uteslutande kvinnliga läsare för ingen man jag känner har läst de här böckerna men halva min kvinnliga bekantskapskrets har gjort det. Och då är ändå de flesta av dem belästa kvinnor som vanligtvis inte läser missromaner. Handlingen lockar men vad är den? Ung tjej möter äldre kille som ger henne smisk och pisk i sängen.

Det här är en ganska jobbig trend. Jag kommer från en våldsam miljö. Jag har växt upp med våld i såväl hemmet som på gatan och utövat kampsporter. Jag kan förstå tjusningen i ett barslagsmål när det sker med glimten i ögat och på lika villkor, typ som ett vilda västern-slagsmål. Liksom jag gillar våld i idrottsliga sammanhang. Men själv undviker jag att utföra våld så länge jag inte är tvungen i form av självförsvar eller för att någon försöker kränka mig. Vissa menar att sex är en aggressiv handling och kanske är det så, ett hårt samlag har sina poänger och män har ett behov av att dominera vilket nästan förutsätter att kvinnor har ett behov till underkastelse. Men Sado, det vill säga sadism? Att bruka våld i sexuella sammanhang, mot någon man förhoppningsvis älskar tar mig emot. När jag slår någon gör jag det på riktigt och inte en chans att offret skulle vara någon jag tycker om. Med tanke på dagens SM-trend, konsumenterna av Femtio nyanser…, förmodar jag att det här rent av är en del av kvinnlig sexualitet. Sett till bokförsäljning, definitivt något som lockar. Av de som ägnar sig åt det ser jag två typer. Dels vanliga medelsvensson som levt i långa förhållanden och vill krydda sitt sexliv med något "nytt". SM för dom blir som någon form av rollspel. Jag tror inte ens de slår varandra på riktigt så det här skulle egentligen kunna vara något jag skulle kunna göra. Problemet är att jag skulle känna mig löjlig. Varför ska jag låtsas slå någon? Eller varför ska jag ta emot örfilar och grejer utan att förtjäna det av någon som ska göra det på låtsas?

Den andra typen är folk med självskadebeteende. Två av de här kvinnorna som ville ha det med mig hade helt klart drag av borderline och den ena självskadebeteende. Den senare fick efter vädjande mig till slut att slå till henne i sovrummet och jag tyckte det var hemskt. Hennes svar, det här gör vi inte om för du njuter inte av det. Nej, varför ska jag njuta av att slå någon jag älskar. Helt jävla sjukt. Den andra, som var borderlina, dränerade mig utvändigt och invändigt så mycket att jag inte bara blev tvungen att bryta förhållandet utan efter uppsöka psykolog. För att få hjälp med att fortsättningsvis undvika den här typen av kvinnor. Psykologens svar, felet du gör är att du får kvinnor med dålig självkänsla att känna sig sedda. Jaha, man ska alltså vara otrevlig mot en vacker kvinna, svarade jag. Psykologen hade inget svar på det. Stig Larsson fick fördömande frågor av Malou von Sivers om att han drar till sig kvinnor med självskadebeteende. Hon menar alltså att det är något fel på honom för att dom dras till honom och dels att ingen med självskadebeteende ska ingå relationer för då skulle man ju inte begå ett fel när man råkar ut för dom. Jag tror att alla om de satt med facit skulle undvika nära relation med en person med självskadebeteende för det är inte värt det. Men hos äldre människor syns inte självskadebeteende på ytan, de har inte ens trasiga armar. Problemet med SM, om det nu är ett problem utanför TV-sofforna, är av en annan art, antigen är det bara en trend eller så är det en del av kvinnlig sexualitet. Bokkonsumenterna tyder på det senare.

Cyril Hellman

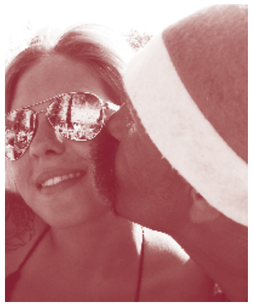

ATT ÅTER ÅTERBLICKA IN I FRAMTIDEN

Att blicka in i framtiden, är som att titta på sig själv i en spegel. Man ser sig själv, dels som man ser ut nu, och dels vad som förändrats sen sist. Man ser att man åldras, går upp i vikt, går ner, får en finne, trycker en finne eller ansar mustaschen. Du ser också någonting, som man inte ser annars: Vad som ligger bakom dig. Att ha ögon i nacken. Att se att tiden går bakom ryggen på dig! Det är nästan kusligt...

Enda sättet att försöka se in i sin framtid, är att förstå vad man varit med om.

Det är inte lätt för alla, att se tiden som gått: För en del blir det som en skrattspegel, där allting förlängs, förkortas, förminskas och ser förvrängt ut, och minnet blir som en labyrint i olustiga huset. För en del blir det så svårt att överskåda, så att det blir en gråtspegel, med inbyggda vindrutetorkare, för att svepa bort tårarna. Då kan man omöjligen se någon framtid.

För andra är det lätt: Det är som att stå i ett provrum, de ser bakåt i oändlighet. Det är då möjligt att se, både sina egna fördelar och nackdelar (se; hos frisören) som sina förfäders! Vad hade min far gjort i samma situation? Hade min mor gjort det här valet? Till och med efter döden, påverkar de mina min framtid.

Om vi vet vad vi inte har gjort, så kan vi göra det som borde göras. Om vi vet vad vi gjort, så kan vi låta bli att upprepa det som inte borde gjorts.

Nu i juletid, så tänker vi ofta på vår familj, levande som döda. Vi tänker på fattiga barn, samtidigt, som vi rapar juleskinka och ris á la malta.

Julen är full av eftertanke och motsägelser. Vilken framtid, spår julens ande för oss? Vad berättar de gångna jularnas ande? Vad har vi gjort? Vad ska vi göra?

Det är enkelt: Var snäll. Snäll som en smällkaramell. Låt julen snurra runt som en glad karusell. Blir det vingligt: Sätt på stödjul. Vi ska bli naven i julen som för oss framåt!

Jula över golvet och julklappa händerna. Tala skånska så julgrötigt du kan.

Ge varandra en vänlig julklapp i ryggen. Julklappa om dig själv, du är värd det!

Buken är full, du är kanske full, det är julenatt. Du tittar ut genom fönstret, det levande ljuset speglas i rutan. Du ser inte ut. Du ser dig själv.

Full fart framåt, med blicken in i backspegeln!

- Spegel, spegel på väggen vår. Säg oss vilken framtid vi får?

- Er framtid är som en spegelblank is över tidens hav. Det är bara att spänna på de nyslipade skridskorna och skjuta fart in i den. Glöm inte hjälmen!

/Jonas " Lua Ahl. Vila i frid " Jonasson

OM SJÄLENS ÄRR KUNDE SYNAS

Ibland slår de mej att livet hade varit så mycket lättare om själens ärr syntes. Visst har jag ärr efter gamla sår på min kropp, och mina armar vittnar om ett inte alltför hälsosamt och lyckligt leverne, men de ärr som jag lider av allra mest sitter på insidan. Osynliga för alla. När jag med min strävan efter att få till en förändring i samhället: synen på våra barn.

När jag är ute och föreläser och berättar om mej själv gång på gång möts av misstro eftersom jag ser så "fräsch ut" och "kan det verkligen vara sant, hon som är friskisledare och allt". Människor har svårt att ta min smärta och mina ord på allvar och detta på grund av att jag inte längre ser härjad eller utmärglat sjuk ut. Idag kan jag sitta stilla på en stol och lyssna på ett samtal utan att få panik och känna mej misstänksam mot de andra. Jag vet hur man för sej socialt och jag kan till och med kramas om det skulle behövas!

Ja, idag ser jag ut som vem som helst. Det kom fram en karl till mej strax efter att boken Kyss mej lycklig kommit ut – och han vägrade tro att personen i boken i verklighet var jag. "Du har för fin färg i ansiktet" sa han och nöp mej lite i ena kinden. Sen ville han veta vem det egentligen var jag skrev om. Jag berättade som det var: att det var mej själv jag skrev om, och efter stund kändes situationen bra märklig – där står jag och måste förklara och försvara att jag varit missbrukare. Inte nog med att man ska ta sej ur skiten och alla hemskheter ett missbruk för med sej, efteråt ska man tvingas övertyga sin omgivning om att man faktiskt varit nere på botten en gång. Fan för mina runda kinder, fan för min livliga uppsyn och snabba tankeförmåga!

Ur led är tiden när man ser för frisk ut. Ur led är tiden när folk gömmer sej bakom fräknig näsa och pigg blick och ställer det i relation till en mager anorektiker med trassligt hår och hysteriskt blick. (Som man ofta tänker sej en missbrukare, sjuk vit och glåmig)

Nej jag har inga synliga ärr (förutom dom på mina armar). Nej jag har inte ett synligt funktionshinder, men jag tampas med en inre röst som säger mej att jag är ful, äcklig och aldrig älskad. Att jag aldrig duger eller passar in någonstans, att jag är efterbliven, konstig och annorlunda. Ja det är en direkt konsekvens av att fara runt på barnhem, fosterhem och att byta föräldrar lika ofta som mina kamrater växlade kläder. Dom ärren, den rösten får jag leva med hela mitt liv. Och dessa syns inte. Det märks inte om jag lärt mej uppträda som seden säger. Le på de rätta ställen, vara tyst när det behövs och att ställa intelligenta frågor där det passar.

Ibland är den där rösten något tystare, en viskning bara, men ibland skriker den i mina öron så att jag inget annat hör. Och ibland bränner ärren efter alla människor som övergivit, trampat och gjort illa mej. Då bultar och värker hela mitt inre känsloliv. Då pulserar adrenalinet och jag vill ta till flykten. Det är då jag måste låsa in mej i lägenheten och gråta.

Det gör ont i mej när jag tvingas försvara mej, när jag måste stå och förklara att jag varit riktigt trasig en gång i tiden. Det gör mej så ledsen, så ledsen när folk skakar på axlarna och säger att jag haft tur som inte föddes med ett funktionshinder, en arm för lite, med spasmer eller rullstolsburen men sanningen är att om hade jag haft ett synligt ärr… Om utsattheten och vanvården jag utsattes för gett mej synliga handikapp så hade jag haft rättigheter på ett annat sätt. Någon hade sett till att dom fått betala för det – någon hade straffats. någon hade sett till mina rättigheter och framförallt hade jag kunnat överklaga till DO om jag inte fått ett jobb eller kände mej illa bemött någonstans. Idag kan jag inte göra det. Idag får jag bära runt på min utanförskapskänsla ensam utan att någon ser eller förstår den.

När jag driver processen mot staten anser JK det inte ens vara en diskussionsfråga eftersom det inte finns någon motpart i målet. Mina ärr syns inte och det är det som gör det hela så svårt. Jag kommer aldrig att få någon upprättelse eller ursäkt eftersom det handikappet jag har idag och som jag tvingas bära i det tysta inte syns. Jag kommer aldrig få några rättigheter för så länge en sargad själ inte fungerar som bevismål i en rättegång, så länge det inte går att klarlägga hur ont det gör att bli lämnad, bortflyttad eller övergiven… så kommer ingen rättvisa skipas. Det här får vi fosterbarn leva med och vi tar våran smärta med oss i graven.

Sofia Rapp Johansson

MÖT MITT F. D. HEMLAND

All musik, konst och kultur har sina rötter i Persien. Persien är kulturens vagga. En ståndpunkt som min far glatt återger i sina möten med dem han misstänker ser oss som hungriga flyktingar utan kulturarv. Att citera och deklamera poesi och kunna vår historia och kultur är en självklar del av vår uppväxt och uppfostran. Den muntliga berättartraditionen präglar och bygger en naturlig relation till vårt kulturella kapital. Iran betyder ordagrant "ariernas land", ett land i Sydvästasien och Centralasien. Den första iranska dynastin bildades 2800 f.Kr. under kungadömet Elam.

De iranska mederna enade Iran under ett imperium 625 f.Kr. De efterträddes av det iranska Akemenideriket, hellenska Seleukideriket och två efterföljande iranska imperier, partherna och sasaniderna, innan den muslimska erövringen 651 e.Kr. Blomstringen av persisk litteratur, filosofi, medicin, astronomi, matematik och konst blev viktiga inslag under safaridernas och samanidernas tid. Under hela min uppväxt innan revolutionen läste vi klassiska verk från hela världen, men efter att cencuren av utlandsk litteratur blev påtaglig fick vi inte längre ta del av västvärdens kultur. I dagens Iran kan en dikt mot regimen kosta poeten dennes och dess familjs liv och leverne. Trots det har många lärda kulturpersonligheter fortsatt sitt arbete med att översätta och sprida litteratur från världen utanför till de kulturtörstande. Med livet som insats.

Många av våra stora filmmakare, författare och kulturjournalister med kulturen som vapen skakar galler eller spårlöst försvunna. Utan att deras familjer någonsin får reda på vad som hänt dem. De är inte ens trygga utanför Irans gränser, utan ständigt utsatta för hot. Ett flertal har berövats och berövas alltjämt sina dyrbara liv. Jag hoppas och lever för den dagen mitt födelseland blir fritt och alla våra fantastiska författare, konstnärer och kulturpersonligheter får avnjuta yttrandefrihetens ljuva sötma.

Zinat Pirzadeh

Illustration: Ulf Lundell

ATT SE PÅ KONSTEN

Jag skulle vilja delge er några funderingar, komna ur upplevelser jag haft de senaste decennierna vid besök på olika konstinstitutioner.

Ofta kommer man in genom dörrarna till dessa stora utställningshallar och famlar med blicken för att upptäcka "Konsten" . Kanske ligger det några odefinierbara saker utslängda i ett hörn eller så står en TV eller en bildskärm och visare en loop av något som man verkligen får göra våld på sig själv för att orka titta på mer än någon kort minut. I allmänhet finns det en väl tilltagen katalog som i pseudofilosofiska ordalag utmålar det som visas som bärare av oändligt djupa intellektuella insikter.

Den så kallade samtidskonsten, som har våra konstinstitutioner i ett mer eller mindre fast grepp, gör vissa mer eller mindre outtalade antaganden:

Antagande nr 1. Vad som än visas i "Den Vita Kuben" dvs utställningslokalen, förvandlas till "Konst" och blir därmed bärare av ett närmast religiöst värde, likt den katolska kyrkans helgonreliker. Har konstvärldens makthavare (konsthallschefer, curatorer, gallerister , konstkritiker)erkänt någon som "Konstnär" är allt denna person presenterar i "Den Vita Kuben" heligförklarat och ska bemötas med underdånig tillbedjan. Denna konst intelligentsia har således tillgång till samma magiska förmågor som den katolska prästen vid nattvarden som, enligt de troende, genom att uttala sitt "hoc est corpus filioque…" förvandlar vin och oblat till blod och kött. Hokus pokus filiokus!

Antagande nr 2. I Duchamps efterföljd behöver konstnären inte skapa utan bara utnämna något till konst. Föremålet får härmed helt nya egenskaper och blir "heligt". Publiken ska hädanefter begapa föremålet och behandla det med tillbörlig vördnad. Även om det faktiskt bara är en pissoir, en flasktork eller något av dessas oändligt många ättlingar bland "readymadesen". Skulle man springa på en pissoir eller flasktork på stan är det dock fritt fram att begagna dessa till det de ursprungligen skapades för. Heligheten stannar i "Den Vita Kuben".

Konstnären kan också komma med idén till ett verk och sedan anlita lämplig hantverkare eller vaktmästare för skapandet. Denne får ingen del av strålglansen utan betraktas enbart som ett medel. Härav följer:

Antagande nr 3. Kunnande är oviktigt. En konstnär behöver inte besitta någon särskild skicklighet i till ex måleri, skulptur, foto eller snickeri. Här skiljer sig "Konsten" från de andra konsterna som dans, musik, skådespeleri. Inom dessa konstarter kräver publiken en uttalad yrkesskicklighet för att ta utövaren på allvar.

Antagande nr 4. Måleri är en förbrukad konstart. Att en teknik är ny innebär automatiskt att den är bättre. För att citera konstvetaren Göran Ståhle: "Måleriets redskap tillhör konstens yrkesmässiga fossiler." Elever på konsthögskolor som velat måla har fått höra att "världen inte behöver ännu en målning".

Antagande nr 5. Det är något skumt med skönhet. Är något vackert är det ytligt. Om ett konstverk däremot är motbjudande på ett eller annat sätt är detta ett säkert tecken på att det kan förmedla djupa insikter.

Antagande nr 6. En av Konstens största uppgifter är att chockera. Kroppsvätskor av diverse slag och sex är vanliga medel att söka nå detta upphöjda mål. Tyvärr blir det allt svårare att nå ända fram, då den konstintresserade medelklassen idag gärna läser böcker om sado-masochism och inte har något som helst emot homosexuella. Man kan då försöka med att onanera med kycklingar på varuhus och hoppas på det bästa, något höjt ögonbryn eller så. Chockerandet äger ett inneboende värde i sig. Det behöver inte leda till någon ny synvinkel, några nya insikter eller förmedla någon tanke. Chockerandet är en förlösande helig rit som måste upprepas i det oändliga.

Nära besläktad med antagande nr 6 är:

Antagande nr 7. "Konsten "står över (eller under, det beror på ens synvinkel) lagar och till och med moral, eftersom "Konsten" har i uppgift att "spränga gränser". Det är fullständigt oväsentligt om dessa gränser är satta av demokratiska institutioner och har allmänt stöd, det är fritt fram att stjäla parkbänkar, demolera tunnelbanevagnar eller köpa sex av prostituerade och filma det, bara du har en tillräckligt stark position i konstetablissemanget, så att du kan proklamera det som ett "performance-konstverk" .

Antagande nr 8. Det finns egentligen inte något meningsfullt att säga om världen längre. Därför söker samtidskonsten efter mening i det "icke meningsbärande", i amatörfilmers bakgrundsbrus, i kamerors inre, i svarta kvadrater, etcetera. Som spiritister finner de själ och ande där andra inte ser annat än tomhet.

OK, allt detta kunde man väl stå ut med. Om det bara inte vore så förbannat tråkigt!!!

Pernilla Hägg Nordström

TACK TILL PARIS, PASCAL OCH PAIN AU CHOCOLAT

För exakt ett år sedan bodde jag i Paris. Valet att flytta dit var enkelt, spontant och så himla självklart. Jag skulle precis ta studenten när jag bestämde mig för att flytta dit. Jag hade pojkvän, vänner och familj här hemma men det fanns inget som kunde få mig att stanna. Gatorna, människorna och husen. Jag kunde liksom kräkas på allt. Jag var tvungen att få se nya ansikten, gå på gator som jag aldrig gått på förr och få äta maträtter som jag aldrig ätit tidigare ätit. Men framförallt: testa mina vingar. Efter nitton år var jag äntligen fri. Jag fick göra vad jag ville och ingen kunde stoppa mig. Väskorna packades och tårar föll när jag tog farväl av människor som jag älskade och till den by som jag hyste sådan brutal hatkärlek för.

Det blev inte som jag trodde. Inget blir någonsin som man tänkt sig. Men det är ju det som är charmen med att leva. Det var tufft att komma till ett främmande land, försöka lära sig ett främmande språk och att inte få äta knäckebröd på morgonen. Men det lossnade. Jag skaffade en ny vardag med nya rutiner och nya, underbara människor.

En människa jag aldrig kommer glömma är Pascal, min fransklärare. Redan från dag ett vägrade han prata ett enda ord engelska med mig och även om jag inte förstod mycket av det han sa så han inspirerade mig på många vis. Han var rak, ärlig och behandlade alla likvärdigt. Vi var väldigt olika men vi pratade och skrattade otroligt mycket tillsammans. Han lärde mig att aldrig ge upp och att jag aldrig någonsin skulle tvivla på mitt mod. Hade jag tagit mig till Paris så kunde jag ta mig var jag ville.

Jag lärde ju mig att inte äta knäckebröd varje morgon och till slut uppskattade jag att kunna köpa en nybakad pain au chocolat på ett konditori som jag åt upp under en ljummen promenad i denna enorma, fantastiska stad. Det var det bästa jag visste, att gå vilse på okända gator vars namn jag inte kunde uttala och köpa goda bakverk av mörkhåriga kvinnor med förkläde bakom disken.

Hade jag lyssnat på de människor som sa att jag var egoistisk och galen som flyttade till Paris så hade jag aldrig varit den jag är idag. Jag hade antagligen heller aldrig vågat flytta till Stockholm, där jag idag, efter drygt ett halvår, har byggt upp ett helt nytt liv som jag trivs så bra med att jag ibland får nypa mig i armen.

Jag har lovat Pascal och mig själv att alltid vara modig, att alltid följa mitt hjärta och att enbart göra saker som gör mig glad. Hittills har jag inte brutit mitt löfte och jag inser att det är dessa tre ingredienser som gör att jag älskar mitt liv så jävla mycket.

KÄRA LÄSARE...

–Hallå, Bengt, det är Allan. Nadja och jag undrar om du och Lena vill komma på middag till oss.

–Tack så jättemycket. Det finns bara några hakar, eller hinder skulle man kunna säga. Vi antar att vi tackar ja. Då måste vi förstås först försöka ta reda på vad det hela går ut på. Är det födelsedag? Firar vi att du har blivit chef? Eller firar vi att Nadja och du har fått ert sjätte barnbarn? Eller är det helt enkelt en vanlig parmiddag med fyra-fem par i samma ålder och samma samhälls-sits? Där samtalet kommer att löpa mellan Zlatan och tjuvlarm?

–Det där skulle jag kunna svara på…

–Antag nu att det är snöstorm just den kvällen och att vi beställer taxi och att den inte kommer. Där står Lena och jag, nyduschade och rakvattnade och deodorerade och med anemoner eller vad det heter som börjar sloka. Och taxin kommer inte. Vi ringer igen och då säger växeln: Jaså Morkullevägen, jag tyckte ni sa Bollkallevägen. Nu kommer den strax. Och så kliver vi in i taxin och så kliver jag ut för vi har glömt anemonerna och så åker vi iväg. Taxikillen började tydligen jobba igår och han har ingen GPS och han har ingen aning om hur man kommer till Mellanvägen. 28 minuter senare landar vi hemma hos er. Alla andra har kommit och tittar förväntansfullt på våra regnvåta gestalter. Det är ingen tvekan den här gången: Vi måste skaka tass med alla. Men först sliter jag av allt pappret på blommorna och lämnar över dem till Nadja, som är starkt urringad. Hon liksom håller fram barmen till påseende. Vad vill hon att jag ska göra? inleda ett förhållande på stående fot? Det skulle just se snyggt ut! Just att det är värdinnan, menar jag. Sen trängs vi framför spegeln och försöker kamma oss. Jag brukar ha högerbena, men nu ser det ut som om jag hade vänsterbena. Jag ler prövande mot min spegelbild, men den ler inte tillbaka. Och så går vi in och hälsar och presenterar oss.

Första frågan: Räcker det verkligen med bara förnamn? Ja, för det hörs ändå inte vad man säger. Knäckfråga: Kommer man att komma ihåg någons namn? Kanske om de heter typ Carl Owe Bellman.

Nu har vi varsitt glas med porlande vin i handen allihopa. Du knackar i ett glas med en tesked och säger: "Kära gäster! Det är kul att så många av er kunde komma hit i kväll trots snöstorm och andra katastrofer. Jag hörde en väldigt rolig historia igår, som jag tyvärr har glömt. Det var någonting med en tysk, en fransk och en grek och EU. Hursomhelst vill Nadja och jag hälsa er alla varmt välkomna hit och vi hoppas att vi tillsammans kommer att få en oförglömlig kväll. SKÅL! Och så skålar vi alla och våra blickar fladdrar mellan mest närstående persons blick och värdinnans urringning. Nu berättar samma värdinna att placeringen framgår av skylten DÄR. Det visar sig att jag har fått Nadja till bordet. Jag bestämmer mig för att ta historien om kamelkalven när det blir dags för tacktal. Alla sätter sig och jag börjar konversera åt höger, som man ska om man är man.

–Hur har du det nu för tiden?

–Tack bra. Och du själv?

–Också bra. Vad gör du på fritiden?

–Det blir ganska mycket golf, litteratur och auktioner.

–Jaha. Det låter som ett rikt liv.

–Det är ett rikt liv.

–Jag menar inte att det kostar mycket pengar.

–Jag förstår det. Ursäkta mig, nu måste jag skåla med Maria och Henrik. Skål, skål!

Så löper middagen vidare, och jag håller mitt tacktal och jag kommer av mig och står tyst i en kvart (känns det som). Sen blir det kaffe i salongen och frågesport och charader. Jag fungerar inte i charader, för jag kan inte göra mig till. Däremot blir jag uppskojad av öl, vin och whisky och börjar berätta allt för mycket om mig själv och mina underliga egenskaper.

-Så, Allan, vi kan faktiskt inte komma till er.

- Men jag har ju inte sagt något datum än!

Jonas Hallberg

Thomas Millroth

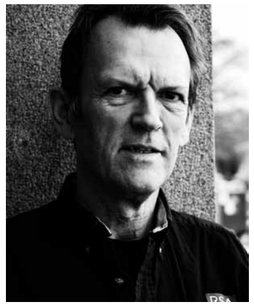

Vad göra?

Det är mörkt och människorna verkar huttra på trottoarerna. Egentligen är inget fel med den mörka årstiden, bortsett från att jorden ska gå under i år enligt Maya-kalendern. Att detta lär inträffa på min namnsdag känns onekligen litet snopet. I den uppkomna situationen väljer jag att göra som vanligt. Jag söker upp lämpliga platser och sysselsättningar. Varje morgon jag svettas på gymmet, tänker jag att tragglandet ger utdelning. Så här års är det ofta för dåligt väder att löpträna längs Öresund, vilket annars är ett återkommande glädjeämne. Men också det banala löpbandet kan ge oanade upplevelser. Som underhållning brukar amerikanska relationskomedier med unga vackra människor visas i några monitorer i redskapshallen. Ljudet är avstängt för att inte störa den spolformade gymnastikmusik, som ska ackompanjera träningen av våra muskler. Eftersom dessa komedier ibland är otextade kan det vara rätt roande att titta och försöka fylla i replikerna själv. I dag handlade det om en grupp yngre giftaslystna kvinnor ur medelklassen. Att de var giftaslystna förstod jag, då de rusade iväg till en butik, som realiserade brudklänningar. Först trängdes de i kön med andra köpsugna kvinnor, en kö som bara den kunde vara ett freudianskt fynd. Alla störtade in i butiken, och väl inne knuffades och slogs de med andra unga kvinnor om de baraxlade klänningarna. Bara axlar!? Här blev jag litet ställd. Tänk om det inte var bröllopskläder det handlade om. Då hade jag svårt att förstå den poäng jag trodde mig ha räknat ut. Att klänningarna var åtråvärda framgick, då de slogs om dem på golvet. Någon fick däng och förlorade sitt byte till en av våra huvudpersoner, som triumferande förde det till kassan. Det oprovocerade våldet förvånade mig. Avsnittet verkade ovanligt rått, särskilt som det öppet propagerade för en stark heteronormativitet. Vad var det för syn på familj och våld som fördes fram? Kanske var anslaget kritiskt. Antagligen inte att döma av den stumma dramaturgin. Jag skulle nog inte rekommendera någon minderårig att se detta avsnitt utan vuxet sällskap.

Sådant upplever jag på gym. Men umgänget med skivstång och hantlar ger också fina upplevelser. De goda idéerna brukar dyka upp efter tjugo minuter och jag kommer överens med min kropp att fördriva mörker och spleen med att anteckna, skriva, sippa vin och kura med tankarna på trevliga platser.

Så här års är det väldigt viktig var jag befinner mig för att ägna mig åt tanke och skrift. Det är förresten alltid viktigt. En som vet besked om det är författaren Claes Hylinger. Så här berättar han om ett av sina vackra fynd: ”Ett av mina nöjen i Paris var att åka in till Quartier Latin på kvällen, gå på café, gå på bio, och besöka bokhandeln La Joie de Lire som var öppen till midnatt. Jag gjorde flera fynd där, bland annat en pocketbok med dikter av Omar Khayyam illustrerad med persiska miniatyrer. Jag visade den för min granne på Svenska huset, en svart kille från Kongo, som jag brukade jogga tillsammans med. Han bläddrade i den och sa: Där har du gjort ett kap, Claes! Du har fått en vacker bok för en billig penning.”

Besök på olika lokaler kräver en anteckningsbok i fickan. Min är röd med apelsinfärgade sidor och ett glansigt band att utmärka sidor med. Den är en superstark magnet på tankarna. Raderna ser orden slingra sig fram. Ibland går det så fort att jag inte kan läsa efteråt. Då får jag gissa, och det är intressant nog.

Då jag för ett tag sedan fick ett sms om en konsert i Galleri Ping Pong i min nya hemstad Malmö, sade jag till mig själv: Thomas, här har du ett riktigt fynd!

Galleri Ping Pong har verkligen atmosfär. Jag vet inte hur många utställningar jag sett där, alla har varit värda besöket. Och ett insiktsfullt samtal med konstnären eller galleristen har alltid kommit som extra intellektuell bonus. Efteråt har språktåget rusat iväg över raderna i anteckningsboken. Därför tycker jag det var välförtjänt när galleriet för ett tag sedan rankades som nummer ett bland Malmös gallerier, även om jag är motståndare till både topplistor, omröstningar och tävlingar.

Denna håglösa gråmulna söndag leddes jag dit av sms:et. Tio- tolv personer var redan där, i det närmaste fullsatt med andra ord. Konstnären Kristina Matouschs pleixglasskulpturer veks in mot väggen, medan musikerna Anders Lindsjö och Fred Lonberg Holm gjorde sig beredda i ett hörn.

Inget är så pirrigt som det lågmälda surret före en konsert. Snart hade musikerna vankat runt och småpratat tillräckligt. Affe, som Lindsjö brukar kallas, tog gitarren i knät, och Fred grenslade cellon. Det där initiala knastrande, knirriga ljudet i improvisation har jag hört sedan urminnes tider, dvs 70-talet. Av det får jag samma ilande känsla som på ett bibliotek med nyinkomna böcker. Ibland stannar musikknastret bara av, för att musikerna inte kommer längre med varandra, men Affe och Fred skalade barken av musikträdet och nådde snabbt in till den glansiga stammen. Med hjälp av en flaskbotten på gitarrens hals, svirrande toner på cellon flödade plötsligt musiken över. Precis så nyfunnen och kalvigt yster som impro är i bästa stunder. Dess svaghet är trött rutin och dess styrka är nymornad nyfikenhet. Hos impromusiker är det inte viktigt att visa upp hantverket och den bländande rutinen, det är att komma till bords som om de aldrig ätit förr.

Denna eftermiddag var verkligen ett fynd. Min blyertspenna gled över raderna i blocket tills udden var trubbig. Efteråt tydde jag kråksparkarna och läste något om musik utan metaforer, och att vi bara brukar höra vad vi minns, men här hörde jag hela tiden i stunden vad Affe och Fred gjorde. Och efteråt fanns ett nytt minne att känna sig runt i. Sådan är denna musik. Nöjer mig med det, ögnar över alla orden, som ramlar runt på sina rader i anteckningsboken. Ord sviker ofta, de är återvändsgränder, eller går upp i rök. Men litet brandrök måste dröja kvar till nästa gång.

När Anders Lindsjö och Fred Lonberg Holm inför den entusiastiska publiken avslutade med ett kort stycke som surrade som ettriga sommarinsekter i höstmörkret, drog jag andan för att behålla så mycket energi det gick från denna eftermiddag.

Nu gnistrar i minnet de litet kärva ljuden från gitarr och cello i akrylglasskulpturerna, som vikts in mot väggen. Och jag tycker om att föreställa mig att dessa ljudskärvor kommer finnas kvar där också sedan Kristina Matousch monterat ner dem. Undrar om hon kommer märka något av musikens trolleri i ateljén? Vart skulle annars alla dessa toner ta vägen?

Jag måste röra mig mellan goda rum. Något som
Claes Hylinger vet berätta om. Här är några tänkvärda konstateranden av honom: "Ibland sågs vi ofta
på Columbus, oftare på Pärlan – eller Skansens
Pärla som krogen egentligen hette. Den låg vid Skanstorget."

Eller: "Så fort jag kom in i dunklet på puben Tipperary kände jag att det härskade en särskild frid i denna lokal. Det var en frid som jag kände igen från danska ölkaféer och finska krogar."

Vad skulle inte Hylinger kunna notera på Sjöbo Gästgifvaregård? Ett ställe som alltid är värt en utflykt.

Det ligger majestätiskt mitt i byn, detta pampiga hus, där matsalen har kvar sin stuckatur och sina gamla paneler. Jag höll på att skriva, att också matsedeln var ursprunglig. Men det är väl inte helt sant, även om den goda, vällagade husmanskosten dominerar. Förnyad med ett alltid lika förnämligt salladsbord och uppdukade efterrätter som heter duga.

Utanför skiner solen över de höstgula träden. En barnfamilj har gjort en trevlig utflykt till matsalen, en liten flicka tar extra mycket av ananasen från salladsbordet. Många dricker mjölk från den stora behållaren bredvid vattenkarafferna. En ensam herre beställer in ett par öl och dagens.
I vinkylen ligger flaskor och väntar. Det är ett fantastiskt rum, där det känns som om människor alltid kopplat av och ätit här.

Det gör inget att bord och stolar är litet banalt nya. Stuckaturen och panelen, som också sträcker sig ovanför de höga dörrarna, ger det en oemotsäglig atmosfär. Här är det lätt att ta upp min röda anteckningsbok och lägga den bredvid tallrik och glas på bordet. Upp med pennvässaren ur fickan, fram med faber castell.

Blyertsen ristar ord om min barndoms Vittsjö, järnvägsstationen som inte längre finns, deras gästis och parken med änder.

Den energi som värmer mig i Sjöbo är tidlös, inga aktuella ämnen dyker upp. Jag tänker inte på en viss konsert eller ett visst konstverk, men börjar grubbla på konst och improvisationsmusik i största allmänhet.

Och det svekfulla minnet, som jag ju ägnar särskild uppmärksamhet på dessa olika platser där jag lägger en bok eller ett anteckningsblock på bordet. Innan jag betalt notan har jag kommit på en bok jag vill läsa om.

Det får bli Claes Hylingers lilla mästerverk "Kvällarna på Pärlan", därför att det nyckfulla minnet bjöd mig på en sentens ur den boken: "Allt jag har berättat här är sant. Mycket som jag inte har berättat är också sant."

Det avgjorde saken. Då jag letat fram boken i bokhyllan måste jag fundera ut en ny lokal, där jag kan läsa den.

På vägen hem från Sjöbo funderar jag på två saker. Det ena är hur denna text hänger ihop med musiken jag hörde på Ping Pong, för det gör den. Det andra är att skaffa cykel. Eftersom jag vill kunna ha hunden med mig står valet mellan en säker korg för djur att hänga på styret eller en tandemcykel. Jag beslutar mig för att det ändå är bäst att vänta med inköpet tills efter min namnsdag.

Jag tänker att också det dilemmat hänger ihop med den musik som undviker givna lösningar. Eller finner det oväntade i det banala.

Foto: Ann Blom Millroth

N. Chomsky

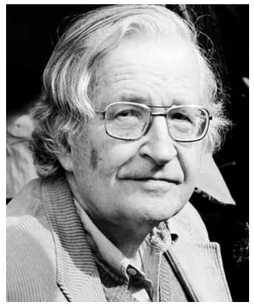

Noam Chomsky är professor emeritus i lingvistik och filosofi vid Massachusetts Institute of Technology i Cambridge, Mass. Hans senaste bok Gaza in Crisis är skriven tillsammans med Ilan Pappe.

Översättning:
Lotta Askaner Bergström

Gaza, världens största friluftsfängelse

Man behöver bara tillbringa en enda natt i fängelse för att få en aning om vad det är att leva under en yttre makts kontroll.

Och man behöver bara vistas i Gaza under en dag för att förstå något om hur det måste vara att försöka överleva i världens största friluftsfängelse. Cirka en och en halv miljoner människor på ungefär 360 kvadratkilometer utsätts för slumpässig terror och godtyckliga bestraffningar, med det enda syftet att förödmjuka och förnedra dem.

Grymheten tjänar till att krossa palestiniernas hopp om en dräglig framtid, och rasera det överväldigande globala stödet för en diplomatisk lösning som garanterar grundläggande mänskliga rättigheter. De israeliska politiska ledarna har nyligen tydligt visat sin övertygelse när de varnade för att de skulle "bli vansinniga" om palestiniernas rättigheter ens får ett begränsat erkännande från FN.

Hotet att "bli vansinnig" ("nishtagea"), det vill säga att sätta hårt mot hårt, har djupa rötter som går tillbaka till 1950-talets regering under Arbetarpartiet, och till det besläktade "Samsonkomplexet": Om vi inte får som vi vill, så raserar vi templets murar.

För trettio år sedan lämnade israeliska politiska ledare, inklusive några kända "hökar", en chockerande rapport till premiärminister Menachem Begin: Bosättare på Västbanken utförde regelbundna "terroraktioner" mot araberna som bodde där, utan att få något som helst straff.

Den framstående militära och politiska analytikern Yoram Peri förfärades över uppgifterna och skrev att det verkade som om den israeliska arméns uppgift inte var att försvara staten utan "att krossa oskyldiga personers rättigheter bara för att de är Araboushim (en grovt rasistisk benämning) som bor i områden som Gud har lovat oss."

Just invånarna i Gaza utsätts för särskilt grym bestraffning. För trettio år sedan beskrev advokaten Raja Shehadeh i sina memoarer "The Third Way" hur hopplöst det kändes att försöka försvara grundläggande mänskliga rättigheter i en lagstiftning som är utformad för att detta ska misslyckas. Han skriver om sina egna erfarenheter när han, som en Samid, "en orubblig", bevittnade hur brutala ockupanter förvandlade hans hem till ett fängelse och han inte kunde göra något annat än att "uthärda".

Situationen har förvärrats sedan dess. I Osloavtalet, som firades med pompa och ståt när det tillkom 1993, fastställdes att Gazaremsan och Västbanken är en territoriell enhet. Då hade USA och Israel redan börjat förverkliga sina planer att separera Gazaremsan och Västbanken för att förhindra en diplomatisk lösning och bestraffa Araboushim i båda områdena.

Invånarna i Gaza bestraffades ännu hårdare i januari 2006, då de var så kriminella att de röstade "fel" och valde Hamas i den arabiska världens första fria val.

USA och Israel, med stöd av det timida EU, visade genast sin "längtan efter demokrati" med en brutal belägring och militära angrepp. USA hemföll än en gång åt sitt vanliga agerande när ett olydigt folk väljer fel regering: Sätt igång en militärkupp och återställ ordningen.

Ett år senare begick man ett ännu större brott i Gaza genom att förhindra kuppförsöket. Det ledde till att belägringen och attackerna dramatiskt förvärrades. Angreppen kulminerade vintern 2008-2009 med Operation Cast Lead (Gjutet bly), en av de fegaste och ondskefullaste militära aktioner i nutidshistorien: En försvarslös civil befolkning, fängen i sitt eget land, utsattes för obevekliga angrepp från ett av världens mest avancerade militära system, med stöd av amerikanska vapen och i skydd av amerikansk diplomati.

Det fanns naturligtvis förevändningar – det finns det alltid. Den som oftast förs fram när det behövs är "säkerhet", i det här fallet säkerhet mot hemgjorda raketer från Gaza.

2008 infördes vapenvila mellan Israel och Hamas. Inte en enda Hamasraket avfyrades förrän Israel bröt vapenvilan vid det amerikanska presidentvalet den 4 november. Gaza invaderades utan någon giltig anledning och flera medlemmar i Hamas dödades.

Den israeliska regeringen fick rådet av högt uppsatta personer inom sin underrättelsetjänst vapenvilan kunde återinföras genom att lätta på den olagliga blockaden och upphöra med de militära angreppen. Men Ehud Olmerts regering – han räknas själv som en "duva" – avvisade det förslaget och valde det mest våldsamma alternativet, Operation Cast Lead.

Den internationellt respekterade människorättsaktivisten och advokaten Raji Sourani analyserade angreppsmönstret under Operation Cast Lead. Bombningarna koncentrerades norrut där försvarslösa civila bor i de mest tätbefolkade områdena. Det fanns absolut ingen militär anledning att bomba där. Enligt advokat Sourani kan målet ha varit att driva den skräckslagna befolkningen söderut, mot den egyptiska gränsen. Men "de orubbliga" förblev där de var.

Ett annat mål kan ha varit att driva dem över gränsen. Ända sedan den tidigaste sionistiska kolonisationen har man sagt att det inte finns något verkligt skäl för araberna att finnas i Palestina: De kan ha det lika bra någon annanstans och borde flytta – eller "omplaceras", som duvorna artigt föreslog.

Detta är naturligtvis ett orosmoment för Egypten, och kanske ett skäl till varför Egypten inte öppnar gränsen för civila eller ens för förnödenheter som det råder förtvivlat stor brist på.

Advokat Sourani och andra välunderrättade källor har observerat att "de orubbligas" goda disciplin är en kruttunna som kan explodera när som helst och oväntat, liksom den första intifadan i Gaza 1987, som inträffade efter flera år av förtryck.

Efter att ha varit flera dagar i Gaza är mitt intryck, som inte kan vara annat än ytligt, förundran. Inte bara förundran över att invånarna kan leva sina vardagliga liv men också över de ungas kraft och vitalitet, särskilt på universitetet där jag deltog i en internationell konferens.

Men man kan också spåra tecken på att trycket kan komma att bli för hårt. Det finns rapporter om en sjudande frustration bland unga människor – en medvetenhet om att det inte finns någon framtid för dem så länge USA och Israel ockuperar Gaza.

Gazaremsan ser ut som ett land i tredje världen, där små fickor av välstånd omges av fruktansvärd fattigdom. Men det är inte ett outvecklat område. Det är snarare "av-utvecklat" (de-developed) på ett mycket systematiskt sätt, för att låna ett uttryck från forskaren Sara Roy, världens främsta expert på Gazaremsan.

Gazaremsan hade kunnat bli en välmående region i medelhavsområdet. Där finns bördiga åkrar, en blomstrande fiskeindustri, fantastiska badstränder och för tio år sedan upptäckte man att det fanns goda chanser för betydande naturgastillgångar i Gazaremsans territoriella vatten. Det kanske var en tillfällighet, men det var just då som Israel intensifierade sin sjöblockad. De goda utsikterna kom på skam 1948, när området fick ta emot en ström av palestinska flyktingar som flydde i skräck eller tvingades ut från det som skulle bli Israel – i vissa fall flera månader efter formellt elduppehör. Israels erövringar 1967 och följderna av dem förvärrade situationen ännu mer, med fruktansvärda grymheter som fortsätter än idag.

Tecknen är lätta att märka, även vid ett kort besök. När man sitter på ett hotell nära kusten kan man höra de israeliska kanonbåtarnas automateld när fiskare drivs bort från Gazas territorialvatten, in mot land. Fiskare tvingas bedriva sitt fiske i starkt förorenat vatten eftersom USA och Israel vägrar att tillåta att avlopps- och elsystemen som de själva förstörde byggs upp igen.

I Osloavtalet finns planer för två avsaltningsanläggningar, en nödvändighet i detta torra område. En avancerad anläggning har byggts, i Israel. Den andra ligger i Khan Yunis, i södra Gaza. Ingenjören som är chef för anläggningen förklarade att den här anläggningen är gjord så att den inte kan använda havsvatten utan bara kan behandla grundvatten. Det är en billigare procedur som ytterligare försämrar den redan dåliga grundvattentillgången och kommer att ge svåra problem i framtiden.

Vattentillgången är fortfarande mycket begränsad. FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar (UNRWA), som hjälper flyktingar men inte andra Gaza-invånare, har nyligen gett ut en rapport som varnar för att skadorna på grundvattentillgångarna snart kan bli "oåterkalleliga". Enligt rapporten kan Gaza upphöra att vara en "beboelig plats" 2020, om inte något görs snart för att förbättra grundvattensituationen.

Israel tillåter införsel av betong för projekt som drivs av UNRWA, men inte för den enorma återuppbyggnad som många Gaza-bor är engagerade i. Den begränsade tunga utrustningen ligger för det mesta outnyttjad eftersom Israel inte tillåter reparationsmaterialen.

Allt det här ingår i den stora plan som Dov Weisglass, rådgivare till premiärminister Olmert, beskrev när palestinierna inte hade lytt order i valet 2006: "Tanken är att palestinierna ska hålla diet, men de ska inte dö av hunger."

Efter flera års kamp lyckades den israeliska människorättsorganisationen Gisha få ett domstolsbeslut för att regeringen ska offentliggöra sina planer för "dieten". Journalisten Jonathan Cook sammanfattar planerna: "Hälsomyndigheterna har angett ett minimum för hur många kalorier de 1,5 miljoner Gazaborna behöver för att undvika undernäring. Siffrorna omvandlades till hur många billaster med mat som Israel skulle släppa in per dag … I snitt anlände bara 67 lastbilar per dag … mycket färre än ens halva minimibehovet. Före blockaden kom mer än 400 lastbilar med mat per dag."

Resultatet av dieten är, skriver mellanösternforskaren Juan Cole, att "cirka tio procent av de palestinska barnen under fem år är tillväxthämmade på grund av undernäring … Anemi är också mycket vanligt: två tredjedelar av småbarnen, 58,6 procent av skolbarnen och över en tredjedel av alla gravida kvinnor är drabbade."

Människorättsaktivisten Sourani observerar att "Vi måste vara medvetna om att ockupationen och den totala inspärringen av befolkningen är ett pågående angrepp mot den mänskliga värdigheten, mot Gazaborna i synnerhet och mot palestinier i allmänhet. Det är en systematisk förnedring, förödmjukelse, isolering och fragmentering av det palestinska folket."

Många andra källor har kommit till samma slutsats. I den ledande medicinska tidskriften The Lancet beskriver Rajaie Batniji, en läkare på besök från det amerikanska universitet Stanford, Gaza som "något av ett laboratorium där man kan studera avsaknaden av värdighet", en situation som har "förödande" konsekvenser för invånarnas fysiska, mentala och sociala hälsa.

"Den oupphörliga bevakningen från luften, den kollektiva bestraffningen genom blockad och isolering, intränget i människors hem och kommunikation, begränsningar för dem som försöker resa, gifta sig eller arbeta gör det svårt att leva ett värdigt liv i Gaza" skriver Batniji. Araboushim måste lära sig att inte sticka upp.

Det fanns förhoppningar om att Muhammed Morsis nya regering i Egypten, som inte är lika bunden av Israel som den väststödda Hosni Mubaraks diktatur, skulle öppna gränsen vid Rafah, Gazabornas enda möjlighet att nå omvärlden utan direkt israelisk kontroll. Gränsen har öppnats till viss del, men inte mycket.

Journalisten Laila el-Haddad skriver att Morsis återöppnande "bara är en återgång till status quo sedan flera år tillbaka, det vill säga att bara de palestinier som har id-kort som godkänts av Israel får använda sig av gränsövergången i Rafah." Detta exkluderar väldigt många palestinier, däribland el-Haddads egen familj där bara en av makarna får ha ett id-kort.

Dessutom, fortsätter hon, "leder inte gränsövergången till Västbanken. Man får heller inte transportera varor. Det får man bara göra vid de Israel-kontrollerade övergångarna, där det är förbjudet att ta in byggmaterial och exporten är belagd med restriktioner.

De begränsade övergångsmöjligheterna i Rafah ändrar inte på det faktum att "Gaza fortfarande belägras både från havet och luften, och är avskuret från kulturella, ekonomiska och akademiska centra i de övriga (av Israel ockuperade) palestinska områdena, i strid mot vad USA och Israel förbundit sig till i Osloavtalet."

Och följderna är smärtsamt uppenbara. Sjukhuschefen, tillika kirurgichefen, i Khan Yunis beskriver med ilska och inlevelse bristen på läkemedel som gör läkarna vanmäktiga och patienterna lidande.

En ung kvinna berättar om sin bortgångne fars sjukdom. Hon säger att han skulle ha varit stolt över henne som fått en högt uppsatt tjänst i flyktinglägret, men han dog 60 år gammal efter att ha kämpat mot cancer i ett halvår.

"Den israeliska ockupationen gjorde att han inte fick åka till något israeliskt sjukhus för att få behandling. Jag var tvungen att ge upp mina studier, mitt arbete och mitt liv för att vaka vid hans säng. Vi satt alla där, min bror som är läkare och min syster som är farmaceut, alla hjälplösa och utan hopp, och såg hur vår far led. Han dog 2006, under den omänskliga blockaden av Gaza, utan att ha fått tillgång till god sjukvård."

"Jag tror att vanmakt och hopplöshet är det mest destruktiva som vi människor kan känna. Det dödar själen och krossar hjärtat. Vi kan kämpa mot ockupationen men vi kan inte kämpa mot känslan av att vara hjälplös. Det går inte att bli av med den känslan."

Som besökare i Gaza känner man avsmak inför den skamliga ockupationen, samtidigt som man känner skuld, eftersom vi skulle kunna få slut på lidandet och låta "de orubbliga" njuta av sina liv med den fred och den värdighet som de förtjänar.

EN LITEN FÅGEL KOM FRÅN INGENSTANS

Jag har hört om ett nytt sätt att resa på semester: Skriv upp en rad namn på städer på varsin lapp, dra en av dem, res till denna plats. Gå ut i denna stad, välj ut en person du ser, följ efter denne – på angenämt avstånd – kanske med spårvagn eller buss, Se vart du hamnar, ta in denna verklighet, försök förstå den. Se vad som händer, följ med. Välj en ny person osv. Det gäller att vara öppen. Allt blir ett äventyr. Bort med alla planer, följ intuitionen! Det uppstår kanske ett mönster som du inte sett tidigare. Kanske får du ett svar på en fråga du inte visste att du ställt.

Hur mycket av vårt liv är styrt av slumpen?

Denna höst har jag haft en motig start i Berlin. Förlorade den fina ateljén av olika anledningar. Måste leta efter en ny. Det tar tid och jag har inte haft någon framgång hittills, Jag går på många kulturevenemang under tiden. Bio, teater, konserter, ja det är ett stort utbud minsann. Och här tycks alla perspektiv rymmas.

En kväll hamnade jag på en utställning om Street art i Egypten med ett intressant panelsamtal.. "Har den arabiska kalligrafin och den politiska graffittin smält samman i och med revolutionen?" På podiet satt bl a Ganzeer, en känd Streetart-konstnär från Kairo, Och tyska konstvetare och en filmare som kan arabisk och persisk kultur. Mycket i den nya demokratin är oklart och det syns i Kairos gatukonst. Man hoppas på att det ska gå bra, att inte extrema islamister får ökat stöd. Många bilder på gatan uttrycker våld och frustration. Och hopp. Jag kände mig hemma i samtalet sen min resa till Kairo i vintras, då jag själv såg en del av den märkliga gatukonsten kring Tahrirtorget.

Tänk att olika platser kan smälta ihop så här – i minnet och i nuet genom möten som slumpen fört en till. Sen gick vi ut och åt och drack på en turkisk restaurang. Där fortsatte umgänget över nationsgränserna med bl a en ung designkvinna från Polen, en tjej från Paris, en tysk ung Streetart-tjej, och själv är jag svensk konstnär.

Slumpen har stor hjälp av Internet. Av alla de mail och tips jag får väljer jag på måfå eller intuition något för just denna kväll, och hamnar i Kairo!

Det är lätt att halka in på nya spår när man är i en kulturstad som Berlin.

Minns i våras när jag råkade, ja råkade, köpa Berliner Zeitung och läste att det samma kväll skulle vara ett öppet möta om den fängslade kinesiske författaren Liu Ciao Boo och den litterära världens solidaritet med honom. Jag tog mig dit och fick höra och se Hertha Müller på nära håll, hennes skarpa ansikte och blick lämnar ingen oberörd. Det var upplyftande att få höra om det starka engagemanget för mänskliga rättigheter i Kina.

Eller som i söndags, när jag valde att följa en inbjudan till Öppen Atelje hos konstnären Cornelia. Vi har haft en del kontakt runt ett konstprojekt. Jag träffade henne första gången på en invigningsfest hos några tryckare som byggt upp en litografisk verkstad i en liten gemytlig by norr om Berlin, Angela och Jürgen. Där har vi båda gjort litografier. Och tryckarna hade jag råkat få kontakt med i Tidaholm för en tio år sen på ett litografisymposium med deltagare från hela Europa.

Tog S-Bahn norrut till en plats jag aldrig varit på. Följde gatan ner med stora DDR-villor i trädgårdar med kala buskage. Kom till en sporthall, där på övervåningen har Cornelia sin ateljé. Hon är en intensiv mycket produktiv konstnär och trebarnsmamma denna dag iklädd röd kort sammetsklänning och liten hatt med svart tyllflor. Hon visade och berättade om sina stora färgstarka akrylmålningar, vars motiv baserade sig på ett gammalt familjealbum som hon grundligt studerat efter att hennes morfar hade dött. Det finns en särskild trängande angelägen lust att bearbeta sin historia hos unga eller medelålders konstnärer i Tyskland. Intressant konstprojekt att få familjehistorien att löpa samman med den politiska historien under det katastrofala 1900-talet. Sådant sysslar många med idag inom konst och litteratur. Vad gjorde morfar och farfar egentligen?

Det blev eftersits även här. En tonårsdotter hade bakat chokladtårta. Hela Cornelias familj sjunger, hennes man är ledare för kören i Berliner Dom, den stora barockkatedralen som Östtyskland beslöt sig för att bygga upp igen ur ruinerna efter kriget. På tisdag skulle de uppföra Mozarts Requiem...

En av körvännerna var läkarstudent och när han såg att jag gick med krycka, lärde han mig att lägga ett fotförband rätt där bland tavlorna. En annan av gästerna hade sällskap med mig på vägen hem med tåget. Hon var polis och gravid och var helt såld på att dansa tango. Hon behövde det som motvikt till polisyrket med all inriktning på lag och ordning.

Ja, låt alla poliser dansa tango, få utlopp för sin emotionella sida. Det skulle bli bättre balans i samhällskroppen då.

Ett annat tips förde mig till filmaren Hom Sang Soo från Sydkorea, ett framgångsrikt filmland, som vi tyvärr inte vet så mycket om annat än att vi köper billiga textilprodukter därifrån efter att vår egen textilindustri lagts ner på 70- 80-talet.

Sang Soos filmer visas hela veckan på biografen Arsenal vid Potsdamer Platz. Han var själv närvarande och skulle samtala med publiken efter filmen. En mycket fåordig och butter regissör. Filmerna handlar ofta om slumpen. I den här följer vi en man i Söul som drar runt och möter människor på gatan, följer med dem eller inte, de flesta känner honom eftersom han är en känd filmregissör. Men han hamnar till slut på samma bar, i samma situationer, älskar med kvinnor som liknar varann på ett olycksbådande sätt. Hans försök att vara fri stoppas hela tiden upp av upprepningarna. Men man skrattar ofta. Slumpen är en gåtfull faktor ofta med en viss humor. Filmen skänkte känslan av att vara i en annan värld där andra lagar styr, den gav en något att grunna på. Handlar det om religion kanske, slumpen är kanske samma som Gud?

Ingen slump att det i Berlin löper samman trådar som binder ihop världen från öst till väst.

Ingen slump att jag är här heller. Jag hade kunnat sitta i Brantevik och titta på måsarna och måla havet i nya färger varje dag. Men något …drog iväg mig hit.

Slumpen är som en liten fågel som kommer från ingenstans och vill säga en något.

Konserten i Berliner Dom blev en vacker upplevelse.

Gittan Jönsson

Kultdrink

"En Dry Martini, shaken, not stirred."

Kult?

Ja… (tyvärr).

Det är naturligtvis Bond, James Bond, som står för kultbeställningen och den har han väl fått äta upp åtskilliga gånger i drink-, film- och litteraturhistorien med benägen hjälp av cocktailexperter av alla sorter från proffs till populärhistoriskt inriktade journalister med smak för det goda livet, det vill säga pop, rock, mat och cigarrer. En Dry Martini ska man röra, inte skaka och framförallt ska det naturligtvis vara gin i den och inte vodka. Har Bond, som så ofta utger sej för att vara finsmakare när det gäller vin, sprit, champagne, gåslever, bilar, eau de cologne (för män) och pistoler, egentligen ingen koll alls? En källkritisk granskning av vad den bondkultifierade Dry Martinin egentligenbestår av och hur mycket det sups överhuvudtaget, och vad, ger följande intressanta och lärorika resultat.

I den första Bondagentromanen Casino Royale får man vänta ända till sidan 37 i Pan Books pocketupplaga 1955 innan det äntligen börjar bli dags för en drink. Men det blir sensationellt nog ingen kultmartini. Bond beställer en Americano i baren på Hotel Hermitage i Monaco. (Lika delar Campari, röd vermouth och ett stänk club soda i ett Old Fashioned glas, gärna med en liten apelsinskiva som garnering). Bond ser sej omkring i den eleganta baren. Männen dricker kvartsflaskor champagne(!), damerna dricker Dry Martini(!!). "Moi, j'adore le 'Dry'", kvittrar en lokal fransyska. "Fait avec du Gordon's , bien entendu," annonserar hennes lätt sliriga väninna Daisy. "D'accord, Daisy. Mais tu sais, un zeste de citron…"

Så långt får man alltså intrycket att Dry Martini är för damer och kanske inget för manschauvinisten 007 James Bond eftersom han tio sidor senare återigen avstår från sin förmenta favoritdrink och istället sveper en whisky "on the rocks" (citat-tecknen är Bonds) utan nämnande av varumärke. Så småningom (sidan 51) beställer Bond för första gången i världshistorien den drink som ännu i denna dag så ikonografiskt förknippas med hans gestalt. Han befinner sej i baren på kasinot i Monte Carlo. Han har nyss träffat CIA-agenten Felix Leiter (en roll som för evigt är förknippad med Rik van Nutter, Anita Ekbergs gamla ex) och han säjer ordagrant: "A dry martini. One. In a deep champagne goblet". Världen håller andan, sedan kommer det: "Just a moment." Vanudå! Har han ändrat sej? Ja, uppenbarligen. Han redogör i detalj för vad han vill ha: tre delar Gordon's, en del vodka, en halv del Kina Lillet. Skakas väl. Tillsätt ett stort tunt citronskal. "Gosh", utbrister Leiter. Det kan tilläggas att Kina Lillet var ett ganska bittert aperitifvin med genomträngande apelsinsmak, numera inte så bittert. Bond är jättenöjd med sin drink och påtalar lite lillgammalt att han gärna hade velat ha vodka gjord på spannmål istället för som nu potatis och så undslipper han sej en kamratlig grovhet, som har att göra med ett oerhört skabröst beteende gentemot vanliga flugor, riktad till den impade bartendern som glatt flinar tillbaka. Bond funderar på patentansökan och döper så småningom den egendomliga drinken till Vesper. För övrigt verkar det ju inte klokt att beställa en Dry Martini i ett djupt champagneglas, alltså ett sådant glas fransoserna kallar flöte (flöjt). I sådana dricker fransoser och hela övriga Europa champagne, medan amerikanerna är kloka nog att hålla sej till breda, grunda glas, som avleder de förbannade bubblorna på ett behagligt sätt.

Det blev alltså ingen Dry Martini den gången heller. Nä, man får plöja igenom hela fyra agentromaner till innan han äntligen kommer till skott (ev. vits ej avsedd) i Dr No och då har han redan hunnit få i sej en Martini, vad den innehåller säjs inte, men den beskrivs i alla fall som "shaken and not stirred" i Diamonds Are Forever utan att man fått avnjuta den klassiska beställningsfrasen i direkt anföring. Till Martinin serveras några citronskal i ett vinglas. Bond vrider ur två av dem och låter dem sakta sjunka till botten i drinken. Denna procedur utspelar sej tillsammans med en viss fröken Tiffany Case (fiffig produktplacering med den fördelen att den på ett naturligt sätt kan upprepas hela boken igenom) på alla kultställens heliga moder, kulthakens gyllene Mecka, nämligen 21 Club på 52:a gatan i New York City. Hollywoodstjärnornas speciella hang-out sedan 20-talets speakeasy-tid och ända fram till våra dagar; ett oslagbart kultställe. Och då ska man veta att bara några sidor tidigare har Bond svept några Martinis på Sardi's på 44:e gatan, ett kultställe fullt i klass med 21 fast kanske mer med betoning på Broadwayskådisar och författare. Det är Felix Leiter som bjuder och som en liten överraskning har drinkarna blandats med Cresta Blanca vermouth från Kalifornien. "Best Vermouth I ever tasted" tycker Bond. Vi kan inte bedöma Bonds smakpreferenser eftersom tillverkningen av Cresta Blanca upphörde i början av 1970-talet, men enligt dåtida annonser skulle vermouthen ifråga vara "created especially for the Dry Martini". Inom parentes kan tilläggas att Bond tagit sej till USA från okänd flygplats i London via Shannon, Irland. Där, på Shannon Airport, intog han den obligatoriska Irish Coffee som uppfanns på Shannon – OK, Foynes mittemot, men det var en flygplats för stora sjöflygplan som landade på floden därstädes. Sådana flygplan finns inte längre och Foynes är nerlagt, därför är det Shannon som gäller för Irish Coffee (häll kaffe i en mugg eller ett tjockt glas, tillsätt två teskedar farinsocker, stjälp i ordentligt med Jameson's Irish Whiskey, vispad grädde hälls försiktigt över baksidan på en matsked ner i kaffet så att den flyter ovanpå kaffet). Irish Coffee är en kultdrink som är klippt och skuren för den moderna kaffe-latte människan. En svensk variant heter kaffegök och består av renat brännvin plus kaffe i helt fria proportioner. Ovärderlig i den smällkalla svenska vintern som till exempel i den roliga vitsen från Roslagen: "Fryser du, h'Österman?" "Ja,tack."

Så låter det förvisso inte när Dr No frågar James Bond vad han vill ha och han för första gången äntligen får uttala den kultförklarade repliken "shaken, not stirred". Så här låter det ordgrant: And I would like a medium Vodka dry Martini – with a slice of lemon peel. Shaken and not stirred, please. I would prefer Russian or Polish vodka." Det är alltså inte en Dry Martini han beställer utan något han kallar Vodka dry Martini. Hur ska man tolka den preciseringen som tillägget av vodka utgör i förhållande till alla Martinis i de fem tidigare böckerna? Har det varit vodka i dem också? Eller ibland gin och ibland vodka utan någon som helst ordning? Att han blandar både gin och vodka under namnet Vesper, det vet vi ju. Man bör också lägga märke till det lilla oskyldiga ordet "medium" i beställningen. Det kan ju för all del syfta på drinkens storlek, men inom den internationella mixologin kan det också i liknande sammanhang betyda – ve och fasa – hälften röd och hälften vit vermouth. Gosh!

När sedan filmerna kom och kultfrasen myntades ledde detta till total förvirring över hela världen. Då kunde man beställa en Dry Martini i dess hemstad New York och få den fullständigt vansinniga frågan av bartendern om det skulle vara gin eller vodka. Till råga på allt serverades drinken med glaset fullt av is. Men det var inte James Bonds fel.

Dry Martinins ursprung är höljt i dunkel. I mitten av 1970-talet dök det upp en skojare vid namn John Doxat som påstod att Dry Martinin uppfanns av bartendern Martini-nänting på The Knickerbocker Hotel vid 42:a gatan i New York. Doxat redogör i sin bok med den fyndiga titeln Stirred - Not Shaken med ganska stor detaljrikedom hur det gick till vid det historiska tillfället. Det är ungefär lika förtroendeingivande läsning som vilken historieberättelse som helst av till exempel Herman Lindqvist eller Erich von Däniken, om någon minns honom. Skillnaden är väl att Doxat försöker vara rolig, vilket man däremot inte kan beskylla allvarsmännen Lindqvist och Däniken för.

Det finns alltså ingen källa som tål en kritisk granskning. Däremot finns det mängder av drinkrecept i uråldriga drinkböcker med rötter i den tid då man började blanda så kallade cocktails. När och var man började med det är i sin tur höljt i ännu större dunkel inte minst på grund av de fantastiska skrönor som florerar i ämnet. Ett kulturhistoriskt träsk. Inte ens själva ordet cocktail har fått en vetenskapligt godtagbar förklaring.

Men tänker man efter är det väl inte heller vetenskapligt bevisat vem som uppfann moderna kultdrinkar som Ubåt (en sexa Jägermeister sänks ned i en stor starköl med glas och allt) eller Tequila Knack (en del Tequila, fyra delar champagne, snåljåpar tar Pommac, hälles i ett stort stabilt dricksglas, sätt handen över glaset och slå det i bordet med en ordentlig smäll, svep) Eller den amerikanska kultklassikern Egg nog som är så god så här i juletider (skaka våldsamt 1 ägg, 4cl rom/bourbon/konjak eller sherry och 1,5 dl mjölk, sila upp i highballglas, sprinkla över riven muskotnöt).

Trots det dunkla kunskapsläget vågar man sej nog ändå på en gissning att det började blandas starka drycker ganska så friskt ungefär vid mitten av 1800-talet, i USA nota bene, och då inte bara för att få sej ett välsmakande järn, utan också för att bli av med en otäck hosta eller irriterande tunnhårighet. För att få till den rätta medicinsmaken blev det mycket populärt att koka ihop rötter, torra buskar och bark från exotiska träd till en bitter dekokt som fick utgöra kamouflage för ett mera lustfyllt huttande. Piffa upp det hela med en skvätt whiskey och en sockerbit och du har en Old Fashioned, en av de äldsta nu levande cocktails, som nyligen fått ett rejält uppsving på grund av trendsättande TV-serier och barer stateside. (Häll två teskedar sockerlag i ett Old Fashioned-glas, stänk i tre stänk Angostura, blanda väl, häll i cirka 3 cl whiskey – rye eller bourbon – och rör omsorgsfullt, lägg i en krossad isbit och fyll sedan upp med whiskey, garnera med ett rött cocktailbär). Så småningom dyker det upp spridda recept bestående av whiskey och röd alltså söt vermouth i olika proportioner med eller utan någon bitter tillsats och här anar vi ursprunget till Dry Martinin. Ett sådant embryo är Manhattan. (En del röd vermouth, två delar whiskey, ett stänk Angostura, röres med is). Därifrån är steget inte långt till en gin och röd vermouthblandning i stora glas med bitters och likörer och nävar med socker. Mycket populärt i slutet av 1800-talet. En naturlig reaktion mot denna sötsliskiga mixtur blev den enkla blandning av gin och vit torr vermouth plus en välsmakande oliv som går under namnet Dry Martini. No more, no less. Proportionerna ska vara ungefär 7 till 1 och ska röras med iskuber i tillbringare och serveras i väl kylda cocktailglas på fot, breda och grunda.

Kult?

Absolut.

God jul.

Björn Wallde

Månadens klassiker

Det är inte förrän de stått på Moriskans scen ett tag, Sparks, som jag inser det jag egentligen alltid vetat, att en av vår samtids största komponister tveklöst är amerikanen Ron Mael. Det har handlat om art songs sedan det sena sextiotalet från en tonsättare som inte passade in i ett post-Kennedy-USA, men här i den gamla världen kunde intrikata arrangemang och excentriska texter gå hem även på topplistorna, även om länderna där framgången fanns att finna varierade. Med skivan "Li'l Beethoven" gifte han så minimalismens Philip Glass-staccato med de oumbärligt lätta texterna om livet och döden och kärleken och däremellan. Ron Mael blev vår tids sånglige Haydn, vår tids Weil, men med mer humor. Mycket mer humor.

När jag sitter och lyssnar till Peter-Jan Wagemans "opera-musical" Andreas weent (2010-2012) och dess världspremiär häromveckan, 20/10 i Concertgebouw, Amsterdam, slår det mig hur anspråkslöst fungerande samtida konstmusik kan vara. Så är ju även fallet med New Tide Orquesta som på "How To Climb A Mountain" (Hoob) tack-och-lov bytt ut mellanledet "Tango" mot "Tide" och den tidigare så begränsande genreavdelaren, nu så mycket mer en korsande musikvägs ensemble där Penguin Café Orchestras folkliga svängminimalism skakar tass med Michael Nymans barockfärgade. Per Störby skriver en musik som går direkt till hjärta och fötter, men skulle den fastna i hjärnan på vägen blir man bara så väldigt nyfiken på hur något så enkelt kan vara så intrikat. Nu gäller det bara att hitta dem på en scen, höra dem live! Annat samtida kommer från Norge i form av Eivind Buenes Possible Cities/Essential Landscapes (2L), Eivind är något av en allkonstnär och här handlar det om en kammarmusikcykel förtjänstfullt framförd av stensäkra Cikada, eftersom det är 2L som utgett den kommer hela härligheten på en blu-ray-skiva där det förutom en hybrid-sacd-version återfinns en flerkanalig surround-dito, temat för musiken är staden som metafor, att röra sig genom stadens landskap och dess dolda berättelser säger tonsättaren och i den kontexten upplever jag musiken stilla suggererande, frågan är bara vilken anonym stad vi rör oss genom?

Thurston Dart sprallade igång en version av François Couperins triosonater, där Italien och Frankrike får mötas, Les Nations, på lp-tiden, 1962, och bröderna Kuijken gav en vacker liten version trettio år senare, två av de få men minnesvärda inspelningarna – sedan går det en tid och så dyker två nya inspelningar upp samtidigt. Dels Jed Wentz ledande Musica ad Rhenum som ett snitt ur Brilliant Classics' Couperin-box, dels en sprillans ny, från reviderat partitur med Les Ombres (Ambronay) som är mjuk, följsam och blir ett nationernas möte med ensemblen närmast som simultantolkar, ger och tar, korsar och rätar ut – men klart jag vill ha kvar Darts cembalo och Kuijkens tveklösa samspel också. Ännu en fråga om mannan och den där skeden.

Norska renässansensemblen Billuca har på "For Beggars & Kings" (Øra fonogram) blandat upp den tidiga musiken (t.o.m. Händel) med stycken komponerade av gruppens slagverkare Martin Smidt, men till texter från då, ett handslag över tiden som fungerar just för att det inte blir några större stilbrott, kanske för att ensemblen tar ut de tolkningsmässiga svängarna fjärran förväntade tidstrogna avbärarräcken. Men det måste sägas: 42 minuter är inte ok som speltid för en cd.

Den märkliga vokalgruppen Suspicious Cheese Lords, 14 man stark, från Washington släppte för en hel del år sedan en samling sakral musik av Jean Mouton (1459–1522), idiosynkratiskt (eller i alla fall med stort intresse!) framförd, skivan hette "Vivat Rex", annars är det tunt i hyllorna (Brabantensemblens temaskiva på Mouton skrev jag om så sent som i augusti), trots att Moutons musik både är tekniskt välutvecklad och skört skön. Tallis Scholars, denna extremt professionella ensemble under Peter Phillips, gör en kulturgärning när de, efter att vid en räcka konserter provat sina få(r)vitska vingar, tar sig an stora Missa Dictes moy toutes voz pensées (och annat) på egna skivbolaget Gimell och renässanspolyfonin minner om Josquin och har en sällsam klang och mystik under kyrkovalven (närmare bestämt Merton College Chapel i Oxford).

Brutalt egensinnigt och sedan tidigare regelbundet återkommande i inspelningsmikrofonerna är Jan Dismas Zelenkas triosonater som i rätta händer inte bara låter som barockens avantgarde, utan också blir en köttbit slängd till dem som inte kunde nöja sig med de mer sirliga utslagen från Zelenkas samtida, utan vittrade blod. Ensemble Marsyas har Monica Huggetts violin i högsätet och det här är en fullblodig, galopperande, frenetisk version av tre av sonaterna, kort cd, förvisso, men ofrånkomligt att man vill ha resten också i samma utmärkta skick. Giovanni Battista Vitalis triosonater opus två (Brilliant) har inte samma utstuderade form som Zelenkas, men italienska Semperconsort tycker jag utnyttjar materialet på ett inbjudande, se-vad-du-missat-sätt, det finns ett fint samspel och ett på-allvar-tagande som tjänar Vitali väl och väl värt att prova.

René Jacobs' senaste i sin frustande och högst egensinniga serie Mozart-operor är tidiga La Finta Giardiniera men i den postumt reviderade versionen från 1796 och inte ursprungspartituret som bara fick tre framföranden 1775, ett typiskt Jacobs-drag, skulle jag påstå (Harmonia Mundi), men som redan i utgångsmaterialet blir sen i stället för ung Mozart, på gott och ont. Det här är ett vitalt Mozart-musicerande, precis som i tidigare utgåvor i Jacobs' svit, detaljerna lyfts magnifikt fram och Renés egna och stundtals malplacerade/missriktade tillägg/ingrepp ägnas ingen irritation av undertecknad, bara ett skratt eller ett förvånat fnys. Freiburgs barockorkester och Mozart är som ler och långhalm, de är närmast proaktiva i sin relation till dirigentens infall, känner honom väl, håller jämna steg, handfallenhetens motpol och solisternas prestationer ger oss en rik buffa. Det finns inget skäl att ändra diagnosen: antingen älskar man René Jacobs' egensinniga men rejält innovativa Mozart-operor eller så gör man det inte. Jag räknar mig till den första gruppen och bortser gärna från att konkurrensen från andra versioner av La Finta Giardiniera förvisso är sorgligt begränsad.

Värda att nämna är också: Bruno Cocsets skiva med fantasior och två sex- respektive sjudelade In Nomine av Henry Purcell (Agogique) baserade på nya manuskript där en klädsamt brittisk viol consort kan skönjas i det sydeuropeiska anslaget, Purcell tar inte illa över tilltaget. Ännu en skiva med utvalda "italienska" sopranduetter av Händel (självfallet döpt till "Italian Duets"; Brilliant Classics) där den ena duettkombattanten är vår egen Susanne Rydén och det spensliga ackompanjemanget av en kvartett mer antyder än driver linjerna i musiken, ger oväntad intensitet där partituret inte är frihetsberövande. Mer sångligt på recitalen "Opera Arias" där kanadensiskan Marie-Nicole Lemieux står i centrum med ett rykande fyrverkeri, både i allmängods från Mozart (t.ex. Figaro) och Gluck, men kanske mest bitande skarpt och intresseväckande i Grauns Del mio destin tiranno ur Montezuma eller i mindre välkända arior från Wolfie, fantastiskt väl sammansatt program som nästan blir roligare än Bartoli, tolkningar motiverande lysande bengaler från operahusens ståplatssektioner. Skivpremiär för några av Paul Wranitzkys (1756–1808, alltså tämligen samtida med Mozart) stråktrior (Brilliant) som påminner om att han är oförtjänt bortglömd med denna tilltalande och Papa Haydn-lika musik som i sin tur påminner om hur mycket som ligger och väntar på upptäckt i byrålådor, biblioteksarkiv och hos samlare. London Baroque har fortsatt sin europeiska resa, nu är det triosonater (mycket triosonater denna månad!) från 1600-talets Italien (Bis), en provkarta med spralliga farbröder som Uccellini, Marini, Pandolfi m.fl., avslutad med avslutningen, Corellis sista i sitt första opus, helt oklanderligt spelat, i ett sedvanligt audiofilt ljud – fattas bara annat i Bis' kvalitetstyngda värld!

Men Bach då? Jag vill lyfta fram ännu en cd-box där violinisten Nilla Pierrou samlat sig, än en gång (och med hot om att det är sista gången) ett karriärtvärsnitt döpt till "Mina jubiléer" (Eklund Musica Verba) där jag förvisso fångas djupt av Lars-Erik Larssons och Alban Bergs violinkonserter, men ändå återvänder först till den första skivan i 4-cd-boxen där Bach och soloviolinpartitan BWV 1006 lockar med en ungdomlig fräschör i inspelningen i Bryssel 1976 och där jag inser att de påföljande violinkonserterna härstammar från en av mig sedan tidigare välspelad audiofil Opus 3-lp, ett trevligt, knasterfritt återseende! Och Bach på ännu ett annat sätt: Christian Spering, jazzbasist av rang, har tagit violin- och cellomusik från Bachs penna till sin kontrabas och duschat den med improvisatoriska element som gör att gränsen mellan ursprung och tillagt blir sömlös och där egentligen bara hans egna två improvisationskompositioner kunde fått vänta utanför studion ett tag till; en fascinerande skiva, ännu ett vindlande, oändligt obegränsat sätt att närma sig Johann Sebastians œuvre. (Och apropå Bach: vill man ha en tydlig, avgränsad version av Goldbergvariationerna – framförda av pianisten Kimiko Ishizaka – helt gratis, går man till Opengoldbergvariations.org och laddar ner i valfritt format.)

Jan-Erik Zandersson

"...antingen älskar man René Jacobs' egensinniga men rejält innovativa Mozart-operor eller så gör man det inte."

FILMRECENSION

Text: Pidde Andersson

Livet på Orange Drive

Amerikanska julfilmer. Det brukar vara ganska anskrämliga saker. Svulstiga, sentimentala, too much på alla sätt. I synnerhet julkomedier. Livet på Orange Drive som jag faktiskt inte visste något om innan jag bänkade mig för att se den, visade sig vara en julfilm - det utspelas i alla fall under december och julfirande spelar en viktig roll bakom den egentliga intrigen. Och kors i taket om detta inte är en inte bara acceptabel julkomedi, utan även en riktigt bra sådan.

Hugh Laurie spelar David Walling, som bor med sin familj i ett idylliskt villasamhälle i New Jersey. Tvärsöver gatan bor Terry med sin familj, och tillsammans är de båda familjerna nästan som en familj. De umgås ofta och firar jul och andra helger ihop. David och Terry är bästa kompisar och börjar varje dag med en joggingrunda.

Dock är David inte alltför lycklig i sitt äktenskap med Paige; han är uttråkad och Paige är besatt av att öva med sin julkör. Terrys dotter Nina ska gifta sig med en slyngel familjen inte tycker om, men slyngeln visar sig vara otrogen, så Nina flyttar hem. När hon en kväll hälsar på Wallings sätter hon sig i soffan bredvid David - och det bär sig inte bättre än att de kysser varandra. "Oh, fuck!" utbrister David omgående när han inser detta misstag.

Trots att de vet att det är ett korkat misstag, och Nina skulle kunna vara Davids dotter, fortsätter de att träffas - och när Terrys snokande fru Carol följer efter Nina och avslöjar det älskande paret, uppstår förstås en massa komplikationer på alla plan. Paige flyttar in på ett pensionat, där hon sitter och spelar julsånger, Nina flyttar hem till David, Terry och Carol är fly förbannade på David och Nina. Davids dotter Vanessa agerar filmens berättarröst, hon tycker konstant att hon inte passar in och hon är snarast något slags betraktare. Hon är också en ganska trist figur.

Jag tycker att Livet på Orange Drive är väldigt rolig. Jag hade trevligt hela tiden och skrattade flera gånger. Fast nu har jag förstått att en del svenska kritiker, uppenbarligen mest yngre sådana, har svårare för filmen. De invänder mot förhållandet mellan David och Nina, det klagas på viss äcklighet, gubbsjukhet och moralism. Men jag håller inte med. Just repliken "Oh, fuck!" efter första kyssen tycker jag känns extremt realistisk. Just därför att jag kan relatera till den - jag har själv utbrustit i "Oh, fuck!" mer än en gång när jag insett att saker och ting kanske blev ... lite konstiga. När man inser att det här kommer ju aldrig att hålla, aldrig att funka - men det är bara att tacka och ta emot! Jag må vara medelålders nu, men so what! Och det är ju självklart att det heller aldrig kan hålla mellan David och Nina. Men de båda – åtminstone han – får tillfälle att vara lyckliga en tid efter en längre tid av tristess.

Jag gillar den här typen av vuxenkomedier. Filmer om vuxna, för vuxna – utan att det för den delen blir saggigt och "vuxet". Den här filmens rollfigurer är festliga och skådespelarna briljerar i sina roller. Catherine Keener är enastående när hon mejar ner fåniga julprydnader med sin bil, Allison Janneys utbrott är ibland fantastiska.

Så – oavsett vad andra traderövar tycker om Livet På Orange Drive rekommenderar jag filmen. Den är ju rolig!

Holy Motors

Det finns några filmdistributörer som är intimt förknippade med prestigefyllda filmfestivaler, som till exempel Cannes - en är Fortissimo. En annan är Wild Bunch. De har alltid ett flertal filmer inom tävlan på en och samma festival och det är nästan alltid samma typ av arthousefilm. En typ av film man dessutom sällan får se utanför Cannes och andra festivaler. Typiska filmfestivalsfilmer. Och ofta finns det en orsak till att de inte köps in och visas på vanliga biografer världen över.

Men nu får vi chansen att se en sådan här film; från Wild Bunch kommer den fransk-tyska Holy Motors i regi av Leos Carax. Varför vi får se den här är en annan fråga. Vem ska se den här?

Holy Motors marknadsförs som en science fiction-film. Jag skulle nog snarare placera den i fantasyfacket. Urban fantasy. I centrum finns monsieur Oscar, som åker runt i Paris i en vit limousin framförd av en viss Céline. Inne i bilen finns ett sminkbord och Oscar ikläder sig olika roller. Han åker från plats till plats, från människor till människor, och spelar olika roller. Han är hitman, tosing, familjefar, chef, musiker och allmänt konstig - sammanlagt spelar Lavant elva roller, inklusive Oscar. Det är möjligt att även Oscar är en roll, vad vet jag?

Riktigt varför han gör detta blir jag inte klok på. Men det spelar kanske ingen större roll. Han är väl besatt av dessa rollfigurer. Men vilka är personerna han uppsöker? Och han dödar till och med en eller ett par. När han är monsterliknande, rosätande tosing, biter han fingrarna av en tjej, och vid ett tillfälle knivmördar han en kopia av sig själv, men blir själv dödligt (?) sårad - och vad händer här, byter kopian plats med Oscar? Ingen aning.

Det är allt lite intressant att det i höst kommit inte bara en, utan två pretentiösa konstfilmer om udda typer som åker runt i en limousin i en storstad - den här och David Cronenbergs Cosmopolis. Holy Motors innehåller nog även lite drag av handlingen i den grekiska Alper, i vilken ju folk uppsökte ensamma människor och spelade roller.

Liksom Cosmopolis är Holy Motors väldigt snygg. Filmfotot och scenografin är utmärkt. Paris ser ut som en mystisk, magisk, öde drömvärld, som hämtad ur ett franskt serialbum. Men det är väl egentligen det enda som är bra och fungerar i denna besynnerligt tillredda gryta. För det här är mest konstigt. Konst är lika med konstigt. Ett par idéer är småroliga, men som helhet funkar det inte alls, det blir bara långt, segt, dumt och irriterande pretentiöst.

En bit in i filmen hittar Oscar fotomodellen Kay M som han kidnappar. Han kånkar ner henne till en håla, där han bygger om Kays klänning till en burka, sedan klär av sig naken - och det visar sig att han har stånd. På riktigt! Typiskt Cannes. Med denna ståfräs lägger han sig med huvudet i Kays knä och hon sjunger en vaggvisa för honom. Hur hamnade Eva Mendes här?!

I mitten av filmen blir det plötsligt musikpaus, och Oscar, följ av en hel orkester, vandrar omkring och spelar dragspel, och mot filmens slut blir det mer musik. Då träffar Oscar på en som heter Elise, (Kylie Minogue) som vandrar runt och framför en sång. Oscar visar tack och lov inte sin ribba för Minogue. Fast det hade kanske varit något att skriva hem om?

Jag gillade aporna som dyker upp på slutet, jag uppskattade slutscenen med de pratande bilarna, och visst var det trevligt med temat från Godzilla under en scen, men i övrigt är Holy Motors ett enda stort "Jaha?". Det här känns bara så ... totalt meningslöst. Javisst, tavlor som rör på sig, tjusiga bilder, men kunde Carax inte gjort något annat, något vettigare av det? Vem vill titta på det här i 115 minuter? Carax har inte regisserat på tretton år, varför valde han det här?

DVD-RECENSION

0 1 2 3 4 5

Thåström "Som jordgubbarna smakade" (Razzia DVD)

Thåström är igen artist i vanlig bemärkelse, han är ett helt eget universum och stadd i ständig utveckling. På de tre senaste plattorna "Skebokvarnsv 209" (2005), "Kärlek är för dom" (2009) och nu senast "Beväpna dig med vingar (2012) så har han summerat sin person, tittat inåt och bakåt och ändå varit närvarande i nuet. Musiken har utvecklats till en dov och hotfull Berlinblues, inte riktigt lika skrotupplagsgnisslig som Tom Waits och inte riktigt lika ondskefullt trasig som Mark Lanegan men fullt i klass med dessa båda mästare. Visst är "Pimme" bra i tillplattad form men här har vi honom där han är som bäst, på scenen och backad av ett sitt utmärkta band anförda av basisten Ulf "Rockis" Ivarsson (Sky High, Enter The Hunt,DiLeva och många fler). Glänser gör även Pelle Ossler (Tidigare i Wilmer X, Amazonas, Sir Lord Erotic, Sällskapet) som på senaste plattan kanske inte fick så mycket utrymme men på scenen gnäller, skaver och ylar hans gitarr som om den var besatt. Men det är Thåströms röst som står i centrum. Det verkar som om den får ytterligare en dimension och ännu mera udd på scenen och inför publik. Konsterna är hämtade från den senaste turnén med konserter från Cirkus i Stockholm och Sentrum Scene i Oslo. För oss som var på konsterna i så är det här en fin liten påminnelse om en av våra största artister någonsin och för er som inte var där så är detta i alla fall ett fullvärdigt substitut.

Jerry Prütz

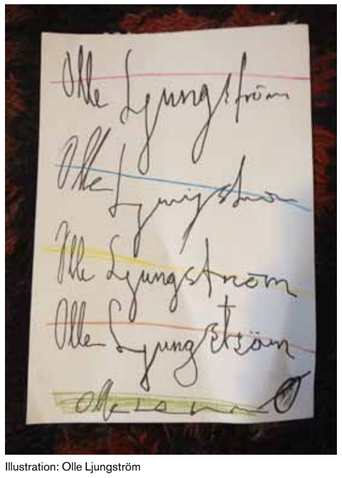

Illustration: Olle Ljungström

John Wayne Collection 2012 (Soul Media)

John Wayne kan man aldrig få för mycket av. Den här boxen innehåller dock en bisarr blandning av högt och lågt. Jag avstår från ett helhetsbetyg, men de enskilda filmerna skulle få allt mella en etta och en fyra. Två av dem har jag redan sågat i tidigare nummer av Nya Upplagan; "The Barbarian and the Geisha" och "The Conqueror".

Utöver dessa får vi se Wayne som brandman i "Hellfighters", som cirkusdirektör i "Circus World" (med Rita Hayworth!), som boskapsbaron i "McLintock!", som guldgrävare i "North to Alaska" och i högform i John Fords "Rio Grande".

Eftersom den här boxen med sju filmer bara kostar runt 250 julbagare kan du ju omöjligt tacka nej. Och varför inte ge bort den i julklapp till farfars bror?

Abraham Lincoln: Vampire Hunter

"Abraham Lincoln: Vampire Hunter" är en konceptfilm, en film som bygger på en idé som är kul på papperet - men som kan bli precis hur som helst som film (boken filmen bygger på har jag inte läst). Hur hade det sett ut om president Lincoln i hemlighet var vampyrjägare i sin ungdom? Beväpnad med yxa slaktar han vampyrer i otaliga "Matrix"-inspirerade strider.

Det besynnerliga med den här filmen är att den är påfallande alvarlig. They play it straight. Jag hade förväntat mig en parodi, en satir, en våldsam komedi - men icke. Slutresultatet blev inget vidare. Jag tröttnade ganska snart på vampyrdödandet. Faktum är att lågbudgetfilmen "Abraham Lincoln vs Zombies", som gjordes för att casha in på den här filmen, är mycket bättre!

Pidde Andersson

Smurfarna och den förtrollade flöjten (Nordisk Film)

1958 dök de upp för första gången, de som förr hette smurferna. De var nämligen bifigurer i ett av Peyos seriealbum med Johan och Pellevin; " Den förtrollade flöjten". De små blå varelserna blev genast ohemult populära och fick sin egen serie.

1975 gjordes en belgisk animerad film på debutalbumet. I slutet av 70-talet rasade en fullkomlig smurfmani i Sverige - serierna sålde som smör och alla - ALLA - samlade på de små plastfigurerna. Och under ett sportlov hos min moster i Göteborg gick vi på bio och såg "Smurfarna och den förtrollade flöjten". Nu finns den för första gången utgiven på DVD.

Det känns rätt trevligt att se det här. Det är lite stifft, lite gammalt, men det kan jag ta. Och om inget annat blir jag nostalgisk. Sedan 70-talet har smurferna döpts om till smurfarna. Vilket ju är ett jävla oskick.

The Amazing Spider-Man (Sony)

Förvisso är jag Spindelmannenfantast sedan snart fyrtio år, men av årets alla superhjältefilmer var "The Amazing Spider-Man" inte bara den jag såg mest fram emot, utan även den bästa. Med marginal. Och då tyckte jag förstås egentligen att filmen först kändes väldigt onödig. En reboot? Redan? Idiotiskt!

Jag har sedan den kom ansett att Sam Raimis "Spider-Man 2" är den bästa superhjältefilm som gjorts. Men nu har Raimi fått stark konkurrens. Marc Webbs film är oförskämt bra. Så här bra skulle väl inte den här filmen få vara? Va?

Även om man inte är bokstavstroende, en hel del ändringar har gjorts, ligger Webbs film betydligt närmare originalet - serietidningarna - än Raimis filmer. Andrew Garfield är inte bara en utmärkt Peter Parker, hans beteende som avig tonåring ar på pricken - och hans Spindelman är sådär pojkatigt irriterande och tetig som han ska vara. Och Emma Stone är en förtjusande - och skitrolig - Gwen Stacy. Romansen dem emellan är … romantisk! Synd bara att Rhys Ifans skurk The Lizard är lite halvvissen.

The Phantom (Soul Media)

Jag träffade en gång Billy Zane på en fest. "I heard 'The Phantom' did well in Sweden!" sa han. Jodå, långfilmen från 1996 - som förstås hette "Fantomen" när den gick på bio och först släpptes på video - gick väl helt okej i Skandinavien och Australien. Men i resten av världen floppade filmen rejält. Detta bland annat beroende på att Fantomen numera bara är ihågkommen, och i viss mån populär, här och i Australien. I Amerika vet man knappt vem spöket är.

Simon Wincers film fick både dålig kritik och dåligt rykte, men själv har jag - som dessutom är gammal Fantomenfan - ett gott öga till den. Visst bryter den mot alldeles för många etablerade detaljer i Fantomenmyten (Guran är en lång, smal indier i turban?! Mr Walker visar ögonen?!), men filmen är ju kul och underhållande! Festligt och folkligt. Djungler och New York. Förutom Zane i titelrollen kan vi se en då okänd Catherine Zeta-Jones som flygpirat och Treat Williams som elegant skurk.

The Dark Knight Rises (Warner)

En fördel med att recensera biofilmer när de släpps på DVD är att jag får tillfälle att revidera mina åsikter. Som i det här fallet. När "The Dark Knight Rises" gick upp på bio gav jag denen fyra i betyg. Men ju mer jag tänkte på filmen, desto fler invändningar hade jag - och efter några dagar ångrade jag mitt betyg. Nog borde jag väl ha satt en trea. Kanske var det den stora bilden på den stora duken som fick mig att bli lite för snäll.

"The Dark Knight Rises" var en av 2012 år mest emotsedda filmer - men den nådde väl inte riktigt upp till förväntningarna. Den är alldeles för tungfotad och lite småtrist, och Tom Hardy som Bane är ingen vidare kul skurk; han känns mest menlös. Å andra sidan är Anne Hathaway en mer än utmärkt Catwoman och jag gillade tråden med den blivande Robin. Nej, det här är förstås ingen dålig film, men den är svagast i Christopher Nolans trilogi.

BOKRECENSION

Peter Kadhammar / Route 66 – och den Amerikanska drömmen (Leopard)

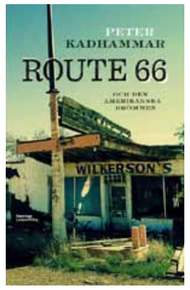

”Route 66 är världens mest besjungna väg. Den står för romantik, längtan, framsteg – och flykt från nöd.” Så står det i baksidestexten till boken, en träffande beskrivning på hur denna vägsträcka mellan Chicago – Los Angeles, en aorta i den amerikanska historien, romantiserats genom åren. Vägbygget stod klart 1926 och blev så småningom av med sin landsvägsstatus 1984. Peter Kadhammar stiger på denna numera spillra till historiska vägsträckning i Oklahoma beväpnad med Johns Steinbecks roman Vredens druvor för att göra samma resa västerut som den fattiga familjen Joad gör i boken som följd av missväxt och depressionen i början av 30-talet. Kadhammar gör noggranna nedslag på de platser som noggrant beskrivs i romanen. Dock är det inte ett blomstrande turiststråk han möts av idag utan en fattig, skitig och kvarglömd baksida av det amerikanska samhället, det som blev frånåkt av drömmen om lycka och framgång i Kalifornien.

Vi får möta de som har fått ta hand om det som blev över när det byggdes nya förbifarande vägar för att effektivisera och modernisera. Vi får möta småstäder med tusentals uteliggare, samtidigt som man har tusentals tomma motellrum i samma stad. Vi möter världens hårdaste sheriff som håller fängelse i tält året om. Vi möter ”White Trash” i ”trailer parks” och religiös ultrahöger sida vid sida. Som sagt ett Amerika som är långt ifrån storstädernas färgsprakande mångkulturalitet!

Ett mycket läsvärt samtidsdokument som beskriver vilken mångfacetterad komplexitet det amerikanska samhället är, samtidigt som Kadhammar tydligt håller det historiska perspektivet transparent genom Steinbecks roman.

Tord Johnsson

Jesper Binzer I won’t cut my hair

Jesper Binzer sjunger och spelar gitarr I Skandinaviens bästa rockband, Disneyland After Dark, eller DAD som de också kallar sig. I över 25 år har de pumpat ut sin patenterade hybrid av cowpunk, twanggitarr och AC/DC-riff. I Danmark är de större än jultomten och i Sverige drar de alltid fulla hus där de drar fram med sin musik och sin sevärda scenshow som få kan överträffa. Bandet började när de var unga och lite arga punkare som åkte skateboard för att sedan bli större än vad de någonsin kunde ana. För bokens huvudperson Jesper Binzer (de andra i bandet är hans lillebror Jacob ”Cobber” Binzer, Stig Pedersen och trummisen Laust Sonne som ersatt orginaltrummaren Peter Lundholm Jensen) har det varit en omvälvande resa med många toppar och dalar. Om detta berättar han på ett ärligt och öppet sätt. Han värjer inte för det svåra eller svarta och han är lite mera ärlig än vad jag väntat mig av en person i hans ställning. Nu är boken på danska och jag vet inte om det finns planer på en översättning men gillar du DAD så ska du skaffa den här boken. Den ger dej en god bild av bandet, de strider de haft och man får lära sig lite om hur det är att vara på toppen i nästan två årtionden.

Jerry Prütz

Sture Hegerfors Innan Bilderna Bleknar (Tre Böcker Förlag)

Lasse Åberg Åberg Från A Till Ö (Ekholm & Tegebjer Förlags AB)

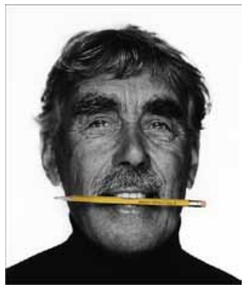

När jag växte upp fanns det inga serieskolor och liknande, som är vanligt förekommande idag. Man fick själv leta upp fakta och lära sig hur saker och ting funkade. Redan som barn var jag extremt intresserad av tecknade serier som kulturform, och jag ville bli serietecknare - och Sture Hegerfors blev något av en idol och ledstjärna för mig. Jag frekventerade ofta hyllan för litteraturhistoria på Landskrona Stadsbibliotek, och där hittade jag Stures böcker om serier; till exempel gjorde “Pratbubblan”, som kom 1978, djupt intryck på mig. Och jag läste om Svenska Serieakademin - en akademi som kändes mäktig och betydande. Föga kunde jag ana att jag mer än trettio år senare räknar Sture Hegerfors till mina nära och kära vänner, och att jag 2007 skulle bli invald som ledamot av Serieakademin. Och då hör det till saken att jag fick en utskällning av Sture första gången jag träffade honom i slutet av 1980-talet (jag råkade befinna mig på fel plats vid fel tillfälle och fick ta smällen)!

Sture Hegerfors har skrivit ett flertal nostalgiska böcker om sin uppväxt, sin bakgrund och sina intressen, men här har vi hans renodlade memoarer. Och det är fantastiskt trevligt och underhållande! Jag hade älskat den här boken om jag fått den när jag var tio, och det är lika kul förr mig nu, när jag är medelålders. Skillnaden är att jag nu kan relatera till innehållet på ett annat sätt. Jag har sett och läst mycket av det som förekommer i boken, och jag har träffat och till och med känner en del av de personer som omnämns. Det känns som om en cirkel slutes när jag hittar mig själv i bokens index (jag får veta att jag sitter på stol nummer tolv i akademin, det hade jag ingen aning om).

Sture berättar glatt och medryckande om allt han varit med om i filmens, musikens och televisionens värld - och självklart ägnar han massor av utrymme åt serier. Åt sin kamp i motvind mot alla moralister och psykologer, om hur han nästan ensam representerade serier som en viktig kulturytttring, om hur han som tonåring kontaktade internationella serieskapare, hur han började arrangera utställningar och skapade Serieakademin.

Jag måste säga att jag emellanåt önskar att jag vore äldre och hade kunnat stå vid Stures - presidentens! - sida på fronten under 60- och 70-talen.

I vilket fall är “Innan bilderna bleknar” ett självklart val för den som är intresserad av populärkulturens historia.

Tack vare Sture Hegerfors och Svenska Serieakademin har jag även blivit god vän med Lasse Åberg. Själv-klart kände jag till Lasse innan Sture dök upp i mitt liv. Lasse figurerade ju på TV, och han hade varit Trazan Apansson innan jag hittade “Pratbubblan”.

Nog är det en märklig tillfällighet att två av mina vänner; två herrar som dessutom båda sitter i Serieakademin, kommer ut med sina memoarer samtidigt! Fast Lasses bok skiljer sig en hel del från andra memoarer. Detta är nämligen något slags lexikon - Lasse listar saker som varit viktiga i hans liv från A till Ö. Och det här är lika mycket en nostalgisk bilderbok. Apansson, Ardy, Bilar, Brallisar och så vidare. Väldigt tjusigt upplagt. En tjusig bok. Lite spretig, kanske, men så hävdar Lasse också att den skildrar ett spretigt liv.

Det här är en memoarbok man kan läsa lite hur som helst. Från första sidan till sista, eller så kan man hoppa precis som man vill. Bildmaterialet är jättekul. Vid det här laget vet vi ju alla vad Lasse Åberg är intresserad av, att han vigt sitt liv åt nostalgiska funderingar, och det är precis vad vi får här. Och ja, det är förstås mycket 50-tal på tapeten.

Nu sitter kanske någon och tycker att jag inte borde recensera de här böckerna, jag är partisk, de här två killarna är mina kompisar. Javisst. Men det struntar jag blankt i. Böckerna fick även mig att bli nostalgisk och tänka tillbaka på hur Sture och Lasse har påverkat och format mitt eget liv.

Synd att det dröjde så länge innan vi träffades och lärde känna varandra.

Pidde Andersson

Mo Yan Red Sorghum

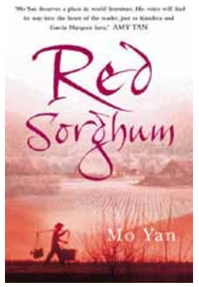

På förekommen anledning utförNya Upplagan här ett test av den senaste nobelpristagaren i Litteratur. I allmänhetens tjänst naturligtvis. Är kinesen nåt att hänga i julgranen? Det är frågan.

Red Sorghum finns att skaffa på engelska för den som har det språket, det är en av dem som lästs här, men boken finns även i frasig papp från Bokförlaget Tranan och heter då Det röda fältet, översatt av Anna Gustavsson Chen.

Till att börja med, låt inte illvilligt snack om att årets nobelpristagare skulle vara en jobbig kommunistlakej få dig att tveka och sopa undan tankar på jäv i akademien för även om bägge hade grund vore Red Sorghum, likförbannat, en rökare i krysset. Och, tips, varför inte kolla med en av våra före detta ambassadörer i Kina hur det ligger till med anpasslings-snacket? Börje Ljungren har skrivit en förträfflig artikel om saken i dagensarena som bör läsas, hittas här: http://www.dagensarena.se/opinion/borje-ljunggren-samhallskritik-i-balansakt-med-regimen/

Så hur är boken? Tänk filmisk i episka proportioner, det känns som pampig storfilm minus den där så vanliga slemmiga svulstigheten. Hjältarna är grymma och vidriga men härligt mänskliga i kaoset som för mig närmast beskrivs i en sorts knockade poetisk realism. Att läsa Mo Yan är som att stå mitt i hirsfälten (blir det väl?) under den japanska ockupationen och de samtidiga, förvirrande, inbördes striderna. Kulorna viner om örona, blodet skvätter och hundarna river itu liken medan Kina liksom både rafsas ihop och sprängs itu på samma gång, alltihop i ett vackert elände. Man har tack vare Mo Yans snille hela listan sinnen på medan kampen rasar på fälten och bäckarna fylls av lik. Det är action non stop och hela tiden läser man med en närmast konkret känsla av det förfärliga virrvarret i nittonhundratalets Kina (det mesta utspelar sig just före 2:a världskriget och därikring). Mo Yan trollar i Red Sorghum och placerar med sin fenomenala penna läsaren mitt i händelserna så att alltihop kan upplevas i soffhörnet. Nobelpriset är välförtjänt. Red Sorghum är jävulskt bra.

Fredrik Hellström

Anders Tengner Yngwie J Malmsteen – Så som i himmeln så ock på jorden

Anders Tengners biografi över vår ende internationella rockstjärna och gitarrhjälte Yngwie Malmsteen är inte sanktionerad av föremålet självt. Inget ovanligt i det utan nästintill mera regel än undantag när det kommer till rockstjärnor som vill hålla sken och fasad uppe. Yngwie, eller Yngve som han hette en gång i tiden, påminner mångt och mycket om Björn Borg som tillbringade mer tid med tennisracketar och Kalle Anka än att sitta i en skolbänk. Men det Yngve saknar i social kompetens och empati tar han igen i sitt gitarrspel. Det sticks det heller inte under stol med och många vitnar om hans storartade talang och musikalitet, både vänner och ovänner. Tengner själv har träffat bokens huvudperson otaliga gånger och intervjuat honom samt stött ihop med honom under sina ungdomsår. Detta skapar en genuin trovärdighet och ger en bakgrund som man annars hade saknat. Dessutom har han pratat med eller återgett intervjuer med fack-tidningar som Fuzz men även denna tidnings redaktör Lars Yngve (!) har stått som referens på ett par ställen. Tengner är en gammal räv som kan det här med hårdrock och han får ner bokstäverna i rätt ordning. Jag tycker det här är en utmärkt bok. Jag är dessutom att den ger en bra bild av Yngve Malmsten som både person och yrkesman. Bilden är inte insmickrande men ej heller en nidbild – precis som i det verkliga livet alltså.

Jerry Prütz

Sophie Adolfsson / Det känns konstigt att vakna i sin egen säng (Telegram förlag)

Sophie Adolfssons debutbok handlar om en ung tjej som jobbar som bor i Gubbängen, arbetar som publikvärd på Dramaten och nätterna igenom hänger ute på Stureplan med glupande aptit på alkohol och sex. Hon tycks jämt kåt. Först tar det emot att börja läsa det här. Jag brukar inte gilla att läsa om sex, inte bara för att det är roligare att utöva än att läsa om. Utan för att det är ytterst sällan bra skildrat i litteratur. Alla mina romaner har beskyllts av kritiker för att innehålla sex och då har jag kanske sammanlagt skrivit om det i tre meningar och valt att sätta stop när sånt sker och låta läsaren använda sin fantasi. Anledningen är att det går inte att skildra sex vackert utan att det blir harlequin. Det går att såsom Henry Miller och Charles Bukowski att skildra rått men jag skulle känna mig löjlig plus att jag skulle gå tillbaka till egna erfarenheter och till och med på bordell stänger man dörren efter sig. Men just här finns också en skillnad mellan män och kvinnor ifråga om sexskildringar, män frågar varandra efter en krog kväll eller dejt ”fick du göra det” och svaret blir ”ja” eller ”nej” – that’s it, tjejer frågar varandra ”hur var han” och svaret blir redogörande. Man rodnar när man tänker på det. Man rodnar när man läser det här boken. Här är det sex mest hela tiden men inte som i någon trist novell av Anais Nin utan jag tänker snarare på Erica Jongs Rädd att flyga. Huvudpersonen spelar på sin sexualitet samtidigt som hon känns väldigt utsatt, mycket på grund av sin ungdom som folk drar nytt av på ett dåligt sätt. Hon får visa fittan för skjuts hem, blir förnedrar verbalt osv. Gränsen för vad som är OK för en kvinna att utstå är hårfin samtidigt som huvudpersonen gör sina val utan att vara ett offer, något driver på henne att fortsätta festandet i natten och det ger boken dess djup. Man läser den snabbt och visst kan jag tycka att det blir något enahanda med bara Spy Bar, Riche, sex och fylla för mellan raderna får vi även några intressanta skildringar från Dramaten och en vanlig Stockholmsinflyttad tjej i förorten. Samtidigt är ju syftet att skildra Stureplan och ett utsvävande liv och det gör boken med den äran. Jag har aldrig läst en bättre Stureplansskildring.

Cyril Hellman

Stig Larsson / När det känns att det håller på att ta slut (Bonniers Förlag)

Stig Larsson första roman på över tjugo år kan liknas vid återtåg som kommer helt rätt i tiden med författare som Karl Ove Knausgård som försöker få litteraturen så äkta som möjligt. Det är liksom där vi är idag, postmodernism, ordexperiment och sturkturalism blir i längden för tråkigt och handlar mest om att medelklassen författare har inga historier att berätta på samma sätt som över- och underklassen. Det här är samtidigt en bekännelseroman i klassisk tradition, jag tänker på Augustinus och Rosseaus Bekännelser och Henry Millers Den rosenröda korsfästelsen. Redan i inledningen har Larsson ett berättartilltal som skapar intimitet med läsaren, som inte bara vill få honom att bli omtyckt av denne utan sluta en form av kontrakt. Vissa kritiker kanske kommer kalla den pladdrig emellanåt men jag gillar när språket blir talat, hur man liksom hör honom berätta om sin vänskap med Horace Engdahl och den hemlöse rånmördaren Kim, arvstvisten med syster, om sin skarpa blick för kvalitet, om fotboll, om gangstrar och graffitimålare och annat löst folk som är hans familj; de vanliga knegande liksom arbetslösa gästerna på stamhaket Rosa Drömmar. Det är en form av dagbok med tillbakablickar på karriären och så då det som följde med arbetet, ett långt amfetaminmissbruk som han först när han sätter det på pränt inser priset för i form av förstörda kärleksrelationer. Stig Larssons position som något av vår tids Strindberg - geniförklarad poet, dramatiker, kritiker och regissör - medför så klart att det här är en viktig bok då det ger en inblick i hans liv, bakgrund och verkstad. Samtidigt är det ju inte det som man tar med sig med efter att ha läst boken, det är människan, rumlaren och kulturpersonen som provocerar och spelar spratt och ger oss den ena dråpliga historien efter den andra. För bitvis känner jag sorg när jag läser men lika ofta skrattar jag. Det är sällsynt att böcker berör mig på det sättet.

Cyril Hellman

Robert Kirkman, Charlie Adlard & Cliff Rathburn
The Walking Dead, vol 5: Anfall är bästa försvar
(Apart Förlag)

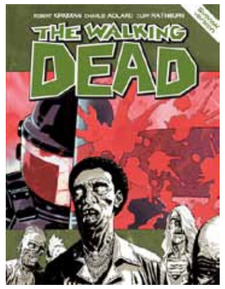

För ett tag sedan diskuterade jag eventuella kommande filmprojekt med en amerikansk filmproducent och distributör. Han sa bestämt: “No slashers - and NO ZOMBIE MOVIES!”.

Zombies har ju varit en het trend på sistone. På sina håll gäller det fortfarande. Men genren har drabbats av overkill - extrem overkill. Bland annat tack vare den moderna, billiga tekniken. Numera kan ju i princip vem som helst köpa sig en billig HD-videokamera med utmärkt bild- och ljudkvalitet, och skjuta en egen film hemma i trädgården. Framför allt i USA har alltför många glada amatörer försökt casha in på zombietrenden genom att snabbt filma en skräckfilm utan vare sig budget eller kompetens. Dessa förpackas sedan snyggt och säljs till intet ont anande vänner av genren. Majoriteten av dessa filmer går överhuvudtaget inte att titta på.

Zombiegenren är utmärkt för samhällssatir, apokalyptiska scenerier och extrema blodbad, men i grund och botten går det inte att variera temat alltför mycket - det tycker i alla fall jag, som inte längre är purung och som har sett och läst enorma mängder. Storyn är ofta densamma - en olycka har skett, de döda har återvänt och börjar ta över världen, en grupp överlevande slår tillbaka, eventuellt försöker man bygga upp civilisationen igen.

I en intervju nyligen säger pågarna på det malmöbaserade serieförlaget Apart Förlag att föraktet mot zombie- och skräckgenren bland förläggare och bokhandlare beror på en generationsklyfta. De under 40 år är uppvuxna med fantasy som en seriös konstform, inte bara som kortsiktig underhållning, säger förläggarna. Och det stämmer väl i och för sig. Fast nu har jag själv passerat 40 med marginal, och just när det gäller zombies, är jag tillräckligt gammal för att komma ihåg den förra, stora zombievågen för drygt 30 år sedan, då många av dagens fans knappt var födda. Kalla mig nostalgiker, men jag föredrar fortfarande dessa gamla filmer - i synnerhet de italienska. Jag har aldrig varit någon större anhängare av George A Romero och hans betydligt mer berömda zombiesvit - jag gillar det märkliga, surrealistiska och vackra italienska filmerna, som till en början gjordes för att rida på Romeros popularitet, men som snart utvecklades till något helt annat - och eget.

Jag har fortfarande bara sett den första säsongen av TV-serien “The Walking Dead” - en serie som började lovande, men som jag tröttnade på efter tre-fyra avsnitt, just därför att det redan då började att kännas lite tjatigt; jag hade sett och läst liknande grejor tidigare. Originalet, den tecknade serien skapad av Robert Kirkman, är betydligt bättre, och nu har svenska Apart kommit fram till den femte samlingsvolymen (i USA har det kommit ytterligare drygt tio volymer), och serien är inte alltid helt identisk med TV-serien. Samma värld, till stor del samma figurer, samma ramhandling, men versionerna går åt varsitt håll.

Serietidningen The Walking Dead är inte bara framgångsrik, det är en av de mest långlivade amerikanska independentserietidningarna. Det är fortfarande Robert Kirkman som skriver serien, men den ursprunglige tecknaren Tony Moore ersattes redan efter sex nummer; det vill säga efter den första samlingsvolymen.

I och med volym fem går serien in på en ny så kallad story-arc, vilket kanske gör det lämpligt för nya läsare att hoppa på - fast jag vet i och för sig inte varför man skulle vilja starta så här långt in i serien. Polisen Rick och de övriga huvudpersonerna; det som överlevt zombieapokalypsen, har den senaste tiden häckat i ett fängelse, där de gömt sig. När volym fem börjar, kraschar en helikopter i närheten av fängelset. Rick beger sig ut för att leta efter överlevande, och storyn går därmed in på ett nytt spår.

Än så länge håller det här. Serien är vältecknad i effektiv svartvitt, och orsaken till att The Walking Dead fungerar är att Robert Kirkman till större delen skildrar relationerna mellan de överlevande; det inre dramat, snarare än att bara göra en rak skräckserie - eller ironisk zombieaction. Hans figurer har betydligt mer kött på benen än brukligt, och trots vissa aningen sega partier är serien engagerande. Men det är inte utan att jag undrar hur länge det kan hålla på. Det föreligger trots allt en risk att det kan bli tjatigt när som helst. Och som jag nämnde ovan - de hittills utkomna svenska volymerna utgör bara en tredjedel av vad som finns i USA.

I vanlig ordning är den svenska utgåvan av volym fem alldeles utmärkt. Faktum är att dessa utgåvor är lite roligare än de amerikanska - med undantag för att de är översatta, förstås. Apart Förlag försöker alltid bjuda på något extra. Varje volym är försedd med ett förord av en känd kulturpersonlighet, den här gången är det Johanna Koljonen som författat, medan serietecknaren Kim W Anderson bidrar med så kallad fan-art.

Apart Förlag må vara ett nystartat och litet förlag - men det är nog det serieförlag som syns mest just nu. Det påstås att det idag finns fler serieförlag än på länge, men de flesta album som ges ut är svåra att hitta, även för oss som bor i Sveriges storstäder. Apart har dock distribution till bland annat Pressbyrån, och killarna reser runt på olika mässor över hela landet, där de promotar sin verksamhet och tecknar zombieporträtt av hugade besökare. Nu har de även börjat att ge ut serieversionen av “Game of Thrones” - ett album jag vänligt men bestämt tackade nej till. Dels gillar jag inte den typen av fantasy, dels ser färgalbumet alldeles för kitschigt och kladdigt ut för min sofistikerade smak.

Pidde Andersson

Pär Hansson
Vi plockar bär i civilisationen
Norstedts

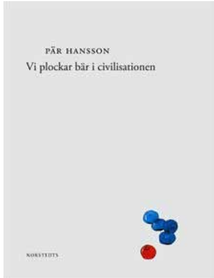

Vid älven finns naturen och stillheten och i staden finns smuts men också skönhet: någon slänger en fimp, en annan plockar upp den. Lika vardagligt och lika obegripligt som hur gammalt virke byter ägare och ligger sommar efter sommar i en hög i den andra världen, ur uppväxten, vid älven. Pär Hansson rör sig mellan naturen och minnen och staden och nuet på ett behagligt sätt.

Som i tidigare Pär Hansson-böcker är platser centrala. I ”Vi plockar bär i civilisationen” återvänder Hansson till Göteborg. Men Färjenäs är inte längre hemma, utan utbytt till Stockholm. Göteborg är den här gången något att besöka för att ta farväl av en döende mor. Döden är mänsklig. Det omänskliga i att leva vidare när någon nära går bort skildras på ett trevande men levande sätt; att sitta vid sin mors sida och att inte orka göra det, ta paus för thaimat uppe på Skansen Kronan med en vän, uppdelande och försäljning av grejer tillsammans med sin bror, reflektioner och minnen. Och så geografiska förflyttningar till Tobacka i en nyansmekning snarare än i en logisk förflyttning. Jag gillar det mycket. Storstaden å ena sidan och älven å andra sidan.

Diktsamlingens starkaste dikt handlar om att fylla fyrtio och sitta med fingret i sin nyfödda sons mun och skriva om framtiden. Om föräldraskap och författarskap. För samtidigt som en mor går bort lever och växer barn:

> Jag håller baksidan av min
> hand framför hans ansikte,
> öppningen. Luften passerar
> flagorna i överläppen. Som darr.
> Det kommer pustar från världen
> tillbaka ut i världen.

Jerker Kaj

SKIVRECENSION

Town Portal
Chronopoly
(Subsuburban)

Panzerpappa
Astromalist
(Rune Grammofon)

Så är vi där igen. När jazzen blir innovativ lånar den väldeliga från den progressiva rocken. När en powertrio hittar en framgångsväg, slår den följe med samma progressiva rock. Här Norge och Danmark, visandes att det definitivt inte är bland the usual suspects genren får framtidssyftande vingar.

Danska trion Town Portal debuterade med en ep förra året, ”Vacuum Horror” (som du kan betala valfritt belopp för och ladda ner från deras bandcamp-sida), nu kommer debuten i form av en fullängds-lp som är så hemskt bra, förbaskat bra – lika bra att säga det direkt. Instrumentalmusik med klädsamma taktartsbyten, tyngd som en sentida King Crimson dubbeltrio och melodier som stannar kvar, något genren inte alltid är förenad med. Genren? Ja, jag vore obildad om jag inte insett att vi här har ännu ett band som inspirerats av progressiv rock och vridit till influenserna till något eget, men inom genren. Det här är energiskt, intrikat, hela tiden intressant och det är omöjligt att släppa dem, med små medel (gitarr, bas, trummor) bänder och vrider de på rytmer och slingor, hög komplexitet i det korta formatet (ingen låt längre än fem minuter – ingen ”Tales Of Topographic Oceans” här, inte!), en sorts rebellprog som följer ett intressant spår från de tyngre, melodiska uttrycken i Robert Fripps innovativa efterföljd; sällan det hänt så mycket på trettiofyra minuter. Produktionen är också oklanderlig med ett mustigt ljud och ett sound i basen att dö för. Finns bara två saker att säga: kära läsare, köp lp:n; kära Debaser, placera Town Portal på er scen fortare än snart.

Norsk progressiv rock har jag skrivit om tidigare och det är med illa dold glädje jag noterar att kvalitetstyngda Rune Grammofon fortsätter ta renodlade jätteklev i genren. Panzerpappas femte album bär sina inspirationskällor lätt, både alla de smeksamma från Canterbury-tidens näpna musik till utstuderad tyngd som Art Zoyd (jo, visst, i titelspåret medverkar t.o.m. Michel Berckmans, medlem i både AZ och Univers Zero, så det blir mer än inspiration, ett rent deltagande). Panzerpappa har nu nått så långt att de verkar ha ett ställ med provrör i inspelningslokalen där det står ”Gentle Giant”, ”Hatfield”, ”King Crimson”, ”PFM” och där det i varje låt provrörsbefruktas men en droppe där, två droppar där. Enastående trevligt.

Jan-Erik Zandersson

Josef Haydn
Skapelsen och Årstiderna
(båda Oehms Classics)

Chim Con Brio
Ensemblen för medeltidig musik
(egen etikett)

Fynd, frihet, dåtid och irrvägar. Den samtida cd- och dvd-utgivningen på det klassiska området uppvisar ibland både uppfinningsrikedom och dokumentationsförmåga en bra bit från det väntade, inte minst i dessa tider när vissa mindre nogräknade media skriver att ”ingen köper längre cd” kommer det mer än någonsin, smalare än Tord och djupare än något vi kan hitta till havs. Detta är en sorts bevisning, men helt kort:

Haydns två stora oratorier, ”Skapelsen” och ”Årstiderna”, kommer nu med Salzburgs Mozarteumorkester under Haydn-kännaren Ivor Bolton, inspelade live, och mitt intresse väcks av Miah Persson på båda dubblarna (från konserter 2007 respektive 2005), här är vi en bit från det yppersta (Marriner från 1980 håller ställningarna i båda fallen, trots att ”Skapelsen” har skapats många gånger på skiva, även av Ivor själv sedan tidigare), men tveklöst ger konsertestraden välbehövligt liv åt anrättningen, med Miah som en ypperlig krydda.

Fria tyglar, en blandning av religiöst och profant från renässansens sångskatter, det är vad sånggruppen Chim Con Brio bjuder på på sin debut-cd. Lika glatt och frejdigt tar de sig an manuskript från 1200-talet som från den sena renässansen, det är verkligen högt i tak och om det är engelska linjer eller italienska valvbågar de huserar under blir aldrig klart i denna häxkittel (t.o.m. Swingle Singers’ ledares arrangemang tas emot med öppna armar rätt vad det är!) och det blir en på sitt sätt intressant introduktion till de sångliga, både det som bara finns som text och det som partiturmässigt ger innehåll och riktning.

Mer sådant som var då men kanske nu – eller inte? Georg Soltis version av Mozarts ”Trollflöjten” inspelad vid Mozartfestivalen 1991 i Salzburg och på dvd (DG) nu är en rätt fräsig men litet tunggumpad version (långt roligare, med betoning på ”kul”, var Kungliga operans tolkning i höst, en verkligt glädjerik föreställning) kan vara en sådan, alltså ”inte”, liksom Cecilia Bartolis senaste projekt ur biblioteksgömmorna, ”Mission” (Decca), den här gången är det Agostino Steffani (1654–1728) som dammats av, utdrag från operor, Agostinio oftast tidigare återfunnen på mer obskyra italienska skivetiketter – men hur jag önskar att kära Cecilia kunde spänna av litet och inte få lyssningen att bli ett hundrameterslopp där Fasolis och I Barocchisti flåsar ifatt. Och cd:n har det jävligaste skivomslag jag sett på år och dag, Steffani får inte ens vara med på framsidan! ”Knäppast”, om uttrycket tillåts, är Händels oratorio ”Israel i Egypten” (Capriccio) – sjunget på hebreiska, med en mix av musiker med kristen, muslimsk eller judisk bakgrund, ett på sitt sätt fascinerande projekt för att visa de tre religionernas gemensamma historia/drag, men ett jag är tveksam om jag återvänder till, ett kuriosum, väl värt att höra, åtminstone en gång.

Jan-Erik Zandersson

Ivar Grydeland
Bathymetric Modes
(Hubro)

Clockwork
The Contest
(Recorda Records)

Norge calling! Om tyska skivbolaget Act skapat sig ett namn i många delar baserat på svenska musiker i jazz-eller-inte-jazz-genren, håller man sig i Norge med flera skivbolag som vårdar de sina (om än de kanske lånar musiker från andra länder eller spelar in i studior utomlands). Hubro är relativt färska i skivbranschen, men det är redan dags att skriva gott, igen, om en ny utgåva därifrån, gitarristen Ivar Grydelands debut som, cv-mässigt, känns sen med tanke på alla de musiker han delat scen och skiva med sedan tidigare. En försiktig, smeksam gitarrist som ändå kan plonka på med viss hängivenhet, inte minst när han adderar andra strängeligen användbara instrument med hals eller bara öppnar elektroniska filter och minimalism fladdrar förbi. Ett stillsamt fynd.

Och mer som återkommer på de här sidorna. Exempelvis Jonas Kullhammar, förra numret i Svenska kaputt, nu som medproducent (med mera) för Clockworks debutskiva ”The Contest”. Än en gång det tänjbara begreppet ”jazz” eller bara infallsrik instrumentalmusik? Spelar det någon roll att det är begåvade musiker både från Norge och Sverige involverade, eller ens att de är utbildade jazzmusiker (hur man nu kan bli det)? Uttrycksformen är uniformt lyckad i mina öron, kanske för att skivan är resultatet av både envetet turnérande och envetet spelande i andra ensembler. Dessa norsk-svenska kopplingar är spännande, hur vi rör oss i något som är nyupptrampade spår med ett högt mått av disciplin och avundsvärd spelskicklighet och -glädje. Litet nytt, litet gammalt, litet blått.

Jan-Erik Zandersson

Sigha
Living With Ghosts
(Hotflush Recordings)

Tenderleaves
Follow The Trail
(Karmakosmetix)

Välkommen till landet Odefinierbart. Här kan man tycka vad man vill och ändå ha rätt. Här är alla upplevelser positiva och alla slutsatser giltiga. Ingen kan komma och säga att influenserna inte finns och man gör sig inte till för att konstatera vilka influenser som är mer värda än andra. Allt är rätt, på ett konstruktivt sätt.

I den ambienta delen av landet debuterar James Shaw under namnet Sigha, där han regelbundet lämnar den mer rena 4/4-technon (som han pumpat ut på ett gäng tolvor tidigare) för att på sitt förstlingsverk av fullängdssnitt låta dronegenen få fullt utlopp i suggererande partier, postrockens betydelse för unge James påtaglig, en skiva som både blickar bakåt i ambientgenrens möbelmusikaliska annaler och framåt mot den ödsliga plats mellan London och Berlin där spöklika ljud vibrerar i luften efter den andra industriella revolutionens slut. Mest är jag dock nyfiken på hur det lät tidigare, eftersom skivan var klar när hårddisken kraschade och James var tvungen att göra om allt igen. Är det back-up:en vi lyssnar på eller en ny version? Vilka landskap hade han frammanat om hårddisken gett upp en andra gång? Frågor, bara frågor.

I en annan del av landet går det fortfarande sägner om den musik som nådde fram från Norge och som inte Terje Rypdal stod bakom. Det viskas fortfarande om skivbolaget Uniton, som både levererade britten Mark Shreeves Berlinskoleelektronik och dysterkvistpop i Joy Division-land med Fra Lippo Lippi innan de blev sådär onödigt glada. Och så Ketil Bjørnstad, som var så seriös men som mest lät som något Lars-Erik Unestål pratade över eller som delfiner sjöng med i. Tenderleaves' andra skiva kunde utgetts på Uniton då eller på ett uppdaterat, men fortfarande allvarligt och mörkt-till-sinnet-bolag idag, det är en sällsamt vacker, idémässigt bråkig popmusik som om U2 fått ny energi eller Muse haft efterfest i myntkabinettet under Tjabos slott. Allvarliga texter, allvarlig musik, men det låter som grabbarna, duon, haft roligt när de spelat in skivan. Rekommenderas, självfallet.

Till höger om teleskopet på det höga berget i den östra delen av landet står Dr Space och blickar mot kosmos, med en tredje cd (i rad) från samma dagars improvisationer, här är det hämtat mot slutet av studiotiden, mängden gitarrer har minskat men nu har också en sitar tagit plats för att ge än mer österländskt psykedeliska och kanske färre kosmiska musikstrålar från skivan. Tacksamt nog låter Öresund Space Collective som alltid, på flera sätt och plan, ett aldrig sinande jammande med musiker som byts ut, bidrar, drar sig undan, kommer tillbaka, det är bara den gode doktorn och hans knappvridande som är konstant. Skivans titel, ”Give Your Brain A Rest From The Matrix”, är Dr Spaces sätt att påminna om att bortom ”smarta” telefoner och annat som står i vägen, finns det en verklighet som är på riktigt och inte silad genom digitala filter. Hiskeligt att det ska behöva påminnas om, men visst har många där ute fått ett fokus som verkar genom en skärm man vidrör i stället för att röra något naturligt, något som finns.

Och avslutningsvis en fullkomlig motsägelse från överraskningarnas dal i landet Odefinierbart: Mogwai har blivit remixade, förvisso av Robert Hampson, Soft Moon, Umberto och andra artister med klass, men ändå remixade. Det är det senaste albumet, ”Hardcore Will Never Die But You Will”, som utgör grunden, ett i sig magiskt album, särskilt den djupt vackra bonusskivan, men, som sagt: Mogwai går inte att remixa, eller snarare: det finns inga skäl att remixa dem. Ändå fungerar det. Ofattbart, om än inte onödigt. Tänk, det trodde jag aldrig. Prova själv.

Jan-Erik Zandersson

Öresund Space Collective
Give Your Brain A Rest From The Matrix (Space Rock Productions)

Mogwai
A Wrenched Virile Lore
(Rock Action)

Manuel Zurria
loops4ever
(Mazagran)

Tom Johnson
Orgelpark Color Chart
(Mazagran)

Tom Johnson: Orgelpark Color Chart: For Four Organs: Mazagran > This is a composition for four organs that modulates for 50 minutes on a single note - the tonal key "C" - played in various octaves. The effect is definitely hypnotic, crystalline and absorbing; in the extreme minimalism the proposal is played through thin but insinuating iterations, characterized by a poetic cacophony that reminds us of the pioneers of the great American tradition of repetitive tonal music. The author knows well the power of indefiniteness in music. "I have two good minimalist composer friends who have been writing drone music for many years: Pi Niblock and E. Radigue. When I told them I had finally left my metric melodies and harmonies and I was writing a one-note piece, they were quite surprised and pleased. So am I." So Johnson himself stated - and his self-satisfaction is genuine, having given life to a solid block of sound, vibrant and magnificent.

Manuel Mota & Jason Kahn
Espirito Santo
(Mazagran)

Yannis Kyriakides
Airfields
(Mazagran)

Mazagran är ett litet, oerhört spännande italienskt skivbolag med bara ett par år på nacken, som utger smal, kvalitetstyngd experimentell musik – eller samtida klassisk musik, om du så vill. Det är många välkända namn ur avantgarde och konstmusik av idag som redan fyller Mazagrans hittills få utgåvor, medvetet och eftertänksamt producerat i strikt begränsade upplagor (men, som modet kräver, även digitala). Här anmäler jag fyra av fem titlar ur deras utgivningskatalog (den utelämnade är lp:n "A Fonte De Aretusa" med David Maranha och Gabriel Ferrandini – orgel och trummor, men fjärran Trummor & Orgel eller Hansson & Karlsson).

Repetition är inlärningens moder. Manuel Zurria har på dubbeln "loops4ever" gett sina flöjter flera dimensioner i musik av en ren who's who-lista av samtida storheter: Terry Riley, Alvin Curran, Pauline Oliveros – ja, den fortsätter, tolv spår där inga ursprungligen skrevs för flöjt, där det sammanfogande kittet är minimalism, meditativt, lugnt, rofyllt, klistrat med elektronik, Manuel, sprungen ur Italiens musikliv, loopar gärna sig själv för att nå ensembleeffekter, men det som hela tiden svävar över de två skivorna är ett sällsamt repetetivt lugn, i en ruggigt välproducerad ljudbild.

Tom Johnson är en urminimalist, återfinns på skivor av hörnstenskaraktär som "An Hour For Piano", "Music For 88" och "Rational Melodies", på "Orgelpark Color Chart" är det fyra orglar som dånar på i en fallande skala över tre kvart, "In C" (!) en oktav i taget, liveinspelat i Amsterdam, sublimt så örat skapar övertoner (eller är de där?), stillhet, ro. En skiva att återvända till när man vill uppnå det där tillståndet, men gradvis, på ett mer organiserat sätt, hypnotiskt och befriande är bara förnamnen.

Vill man befinna sig där hela tiden, är "Espirito Santo" ett alternativ, ett verk inspelat i källaren till det hus i Lissabon som bär samma namn som cd:n, en källare Manuel (elgitarr) och Jason (slagverk och en analog synt) beskriver har åtta meters takhöjd, tegelväggar och betonggolv, granne med tunnelbanan vars ljud också återfinns i verket. Musiken är skapad i stunden och tar form i den akustik källaren skapar, långsamt framväxande och det här är den tredje skivan på raken som genom välplanerad ljuddesign försätter sinnet i ett tillstånd som nästan lämnar kroppen, suggereras fram; här kan man verkligen prata om musik som välordnade ljud.

Fjärde skivan är cyprioten Yannis Kyriakides' "Airfields", ett ensemblestycke i tolv satser framfört av musikFabrik och där liveelektroniken skapas av Yannis själv. Tonsättaren baserar sin musik på satellitbilder som han gör om till elektroniska ljudlandskap som blir partiturets underlag. Metaforiskt, menar Kyriakides, att musikerna hamnar i omloppsbana. Det som inte märks på skivan är tanken att bleckblåset återfinns på motstående balkonger i konsertsalen och att övriga elva instrumentalister återfinns på scenen, att bleckblåset ekar det som hörs från de elva, en tanke värdig Stockhausen. Lyckas det? Ja, givetvis fastnar bilder på näthinnan skapade av tonsättarens grundidé med satelliterna, men det finns också en kraft i musikens möten, att det digitala landskap som formar tonerna är behandlat med en viss avsikt av Kyriakides. Lika mycket filmiskt som något Philip Glass kunde kommit på på ett loft i New York en gång i tiden, ett skolboksexempel på spektralmusik.

Ett spännande, integritetsfyllt skivbolag jag hoppas få höra mer från, skivorna är särklassiga och det musikaliska innehållet både spänstigt och egensinnigt.

Jan-Erik Zandersson

Seval 2
482 Music distr Plugged Music
(Fem)

Redan förra albumet var synnerligen oväntat. Orkestern Seval består av ett gäng erfarna improvisationsmusiker, men rörde sig fritt i den ljuvligaste musik. Om man med ljuvlig tänker på melodier och klanggrupper, som både kan skära och gnistra. Så är det också här. Sofia Jernbergs röst firar triumfer; hon kan strypa rösten, hon skickar upp den i koloratur, men mest låter hon sopa rena skinande vägar som slingrar runt bland de andra. Det är cellisten Fred Lonberg-Holm som komponerat. Det är slingor som fastnar direkt. Och själv spelar han cello som hypnotiserar som en vackert vajande kobra. Ibland hugger den tillsammans med något av de andra instrumenten, men mest gungar den majestätiskt. Trumpetaren Emil Strandberg har en sån där stor underbar ton; inte sällan vecklar han in sig i något som liknar vänskapliga kontorverser med cellon. Det är jazzmusik på högsta nivå. Basisten Patric Thorman är den trygga soffa alla slår sig ner i, slagverk finns icke med. Det ger ensemblen en intim kammarton. Gitarristen David Stackenäs låter tonerna flyta dansande in i de andras ljud. Jodå, där finns en del busiga tilltag på skivan, som vittnar om musikernas vida erfarenheter av improvisation.

Här har de enats kring något så diffust som skönhet. När jag hört denna skiva vet jag vad det är, men jag kan inte berätta det. Man måste lyssna – på Seval.

Thomas Millroth

Neil Young
Psychedelic Pill
(Warner)

Har precis läst Neil Youngs 512 sidor långa biografi, om hur den här unikt toviga hippiefarbrorn under hela sin karriär lyckats göra precis som han har velat, när han velat, och framför allt; hur han velat. Han har naturligtvis inte använt sig av någon litterär stuntman utan har skrivit allt själv, på sitt eget vis, med en bruten tå och i nyktert tillstånd. Resultatet är en varmhjärtad, ivrig och inbjudande bok som är väldigt lätt att tycka om, även om han själv kommit fram till att "Ju nyktrare jag är, ju mer alert jag är, desto mindre känner jag mig själv och desto svårare är det att känna igen mig själv". Och visst, man vet aldrig riktigt var man har honom rent musikaliskt. Han pendlar mellan försiktigt akustiskt plinkande till rundgångsstormar, och detta är en av sakerna som gör honom så spännande som artist. Om man är skivbolagsboss och vill ha hits är det förmodligen inte lika spännande! Neil Young stämdes efter sin elektroniska, kommersiellt misslyckade skiva Trans, av sitt eget skivbolag på grund av att han, enligt dem, gjorde skivor som inte lät som "Neil Young". Det blev möte, och Neil fick förklarat för sig att de ville att han skulle spela rock. Naturligtvis "missförstod" han deras önskan och raggade ihop ett rockabillyband och spelade in 50-talscovers och fick därmed skivbolagsrepresentanterna att framstå som idioter. Skivan sålde dessutom till och med sämre än föregångaren. Det är sådant som får mig att ensam göra vågen. Slår man upp ordet integritet i ett rocklexikon illustreras detta med en bild av Neil Young. Boken och nya skivan Psychedelic Pill följs åt. Skivan inleds med Driftin' Back (27.37) men innehåller även låtar som är betydligt kortare, eller vad sägs om "Walk Like a Giant" (16.29) eller "Ramada Inn" (16.50). Det är inte musik för lammapattar, det stormar som när man öppnar dörren till bildäcket på en färja ute på ett stormigt hav, håret blåser bakåt så att det ömmar i hårsäckarna och för ett ögonblick överväger man att ringa 112-Tupé – man får kippa efter luft. Att välja sin egen väg under en så pass lång karriär utan någon förutbestämd riktning kräver mod, en tänkarmössa och, som det tydligt framgår i boken, en ansenlig mängd jointar. Han har enligt uppgift inte varit nykter på 40 år! Ändå lyckas han skingra röken så pass att han har fått ihop en väldigt inressant och innerlig bok som inte redovisar hans liv i kronologisk ordning, men som trots detta aldrig upplevs som rörig. Han skriver om sina föräldrar, sina barn, sin fru Pegi, sin egen musik, den musik han älskade som gjordes av andra, Hawaii, sin brutna tå, rutiga skjortor, Buffalo Springfield och Crosby, Stills, Nash & Young, men även om alla hans bilar och bussar med smeknamn. Få artister har tagit så stora konstnärliga risker, på bekostnad av den otrogna och oförstående hit-publiken och en alltmer krympande skivförsäljning. Men Neil Young har likt, säg Lundell, en trogen skara fans som alltid står vid artistens sida och som aldrig sviker. Boken är också öppenhjärtig; han väjer inte för att berätta om sin polio, sin epilepsi och sin aneurysm i hjärnan, och konstaterar: "Sjukdomarna är en del av mitt liv. De gör mig till den jag är. Jag är tacksam för dem. De är skräckinjagande". I dessa dagar då tv-kanaler mer eller mindre äger musikindustrin är behovet av artister som Neil Young större än någonsin. Han är unik och vi får vara enormt tacksamma över att han vandrar omkring i musikbranschen som den gigant han är. Musiken då? Han har samlat ihop Crazy Horse och det skramlar skönt och svänger som bara den. Efter att ha läst boken

Nu hoppas jag på att han inleder nästa platta med en låt som är 54 minuter lång.

Lars Yngve

Sonic Youth
Smart Bar Chicago 1985
(Goofin / Border)

Hösten 1985 turnerade Sonic Youth i USA i stort sett med låtarna till albumet "Bad Moon Risin". Det är en märklig upplevelse att lyssna till musiken mitt i sorlet och slamret från publiken. Rätt vad det är får jag korn på ett samtal vid scenen, någon ropar, klirrar i glas. Musiken är inte ensam, och musikerna verkar inte bry sig, de brötar tillsammans med rösterna, de talar till en publik som är uppenbart vaksam. Slumpen spelar hela tiden med. Och på sätt och vis gillar jag det här nästan bättre än de album som innehåller de här låtarna, i första hand således "Bad Moon Risin" men även "EVOL".

Gamla liveinspelningar – om du inte är en manisk samlare men mer en magisk lyssnare – har en tendens att bli ett slags museum för formuleringar. Man kollar in musiken som om den låg i märkta montrar.

Och nu har vi boxen för år 1985 märkt Sonic Youth.

Allt i deras kondenserade tid finns här.
Jag antecknar snabbt vid låtarna. "Death Valley 69", maniskt, rituellt, som vänds inåt tills musiken välter över och lystet rullar på rygg i en tung, gungande takt. Det slutar i trans med en magnifik Kim Gordon-röst ovanpå allt. "I Love Her All The Time" och "Expressway To Yr Skull", litet prydligare, sentimentalare, raka rocklåtar, sånger med det extra känsliga suget. "Ghost Bitch" och "I'm Insane", två sidor av gruppens avantgardistiska intressen, låter som skärande ljudkollage, fria rockimprovisationer, som till sist alltid blir oemotståndligt maniska, eller också rycker Kim Gordon ut och fångar in alla de ystra avantgardepojkarna till mäktiga manifestationer, där inte en mänsklig känsla undkommer. Det gör ont. Alla dessa rundgångar, det rituella, maniska, dronande, industriella, plåtskärande och det extra ekot i lokalen. Ibland tänker jag att musikerna är trötta på den skränande publiken och då kör de över vartenda hörselhår inom hörhåll med låtar som "Brother James". Och än en gång fastnar jag för de båda gitarrerna, hur de hänger och slänger nära varandra, sticks, tvinnas, sliter, rycker och släpper oväntade (säkert också för dem själva) ilande ljud ut i luften. Som de griper tag i. Några sekunder tänker jag att gruppen är livrädd för tystnaden. Så tänker jag att deras korta riff är minimalistiska fraser som definierar den tystnad som egentligen är rummets sorl, för det är klart de vet att Cages tystnad var en massa oljud och oväntade inpass. Eller så vänder de sin egen brötmusik till barnkammarrim och ramsor, så som i "Kill Yr Idols". Och ibland talar de med oss om sina idoler. "Burning Spear" är som en ganska konventionellt argsint eggande krigsdans först, men sedan lägger sig basen i baktakt och Winston Rodney får en mäktig hyllning, som väl också kan tänkas omfatta Yomo Kenyatta själv. (Slå upp!!)

Det är ett kollektivt delirium, ömsesidiga drivkrafter som drar varje medlem ur det konventionella in i deras egna överenskommelser, som ständigt pockar på att brytas. I varje brottyta och ur varje reva strömmar musiken. Mer elektriskt laddad än ofta.

Allt musealt är borta. Kvar finns hur musik låter i verkligheten. En transartad företeelse, och en påminnelse om hur musik kunde låta då den lät sig omformas ständigt. Då form inte var likgiltigt. Sedan är det en stor chans att utbrista i extatiska lovord om var och en, gitarristernas glammiga skrällfester, slagverkets maniska trans, de kollektiva drömmarna som ingen vaknar ur, men sömnigt kan kommentera, och inte minst Kim Gordons makalöst envisa och pockande basspel – och denna röst som rycker isär musiken, därför att den måste höjas till himlen.

Thomas Millroth

Bob Mould
Silver Age
(Merge Records)

Den här kom som en överraskning. Bob Mould, tidigare i Hüsker Du och Sugar, har levererat en riktigt taggig rockplatta som påminner en hel del om hans tidigare äventyr inom den vildare varianten av rock´n´roll. Bra låtar och den härligt elaka gitarren som är lite av hans trademark, gör det här plattan till en uppfriskande historia. Inga bleka ballader inom hörhåll utan bra ös helt igenom med lagom långa låtar som vilket Ramones-fan som helst hade nickat gillande till. Även om det kanske är lite återanvändning av Hüsker Du och Sugar så känns det ändå hur fräscht som helst. Det är inte en trist sekund på plattan så den gode Mr Mould och hans två kumpaner har lyckats med sitt uppsåt att bringa lite härligt oväsen till världen.

Janne Falk

Colbie Caillat
Christmas In The Sand
(Sony)

Jag är absolut ingen fan av julskivor men jag är däremot ytterst svag för Colbie Caillat. Vad kan då denna kombination bringa för nytt till mina öron…? Man varvar nyskrivet material med gamla säkra kort, allt från Stonesosande rock till finstämda ballader, med Colbies fantastiska röst som sammanhållande länk. Det kan bli lite väl mycket socker i glöggen emellanåt, hade hellre sett den lite spetsad istället. På ett par låtar har hon manlig hjälp på sång av bl.a. Brad Paisley och Gavin DeGraw, men det är trots allt för hennes röst man lyssnar på denna platta. Ibland glimmar det till riktigt som i hennes egna låt Misteltoe som låter precis så vackert och svängigt som bara hon kan! Däremot kunde man vara utan ännu en version av Santa Claus Is Coming To Town även om hon fixar det också!

Tord Johnsson

Tiamat
The Scarred People
Napalm

Kan man pricka in en formtopp sent in i kariären och kommer publiken att fatta hur bra den senaste plattan är? Årligt talat tror jag inte det men nu gör Tiamat precis just det. "The Scarred people" är precis en riktig spark i baken på dem själva, på deras publik och på oss sura kritiker. Bandets primus motor Johan Edlund har nog inte bara lapat sol och druckit paraplydrinkar där hemma i Thessaloniki utan han säkert gått in i sin grotta och tänkt bort sol och dagsljus för "The Scarred people" är nattsvart, tung och inte lätt att tas med. Ändå känns den väldigt öppen och rättfram och det svänger om bandet på ett nytt sätt och nya gitarristen Roger Örjesson är ett riktigt bra tillskott. Trodde du att Tiamat var gamla och trötta trodde du fel, det här är förbannat bra och inget man lämnas oberörd av.

Jerry Prütz

Phantom Of The Black Hills
ENEMY!
(Ratchet Blade Records)

Wow! Efter 2 utmärkta album som låter lite som om Ministry börjat spela country, så kommer den tredje plattan där man lyft fram countryn lite mer vilket gör att det låter lite annorlunda. Den stora skillnaden är att man lyft fram banjo, mandolin och fiol i ljudbilden, vilket jag verkligen gillar. Den elaka gitarren finns kvar och den härligt pådrivande basen gör detta band till något helt unikt.

Tillsammans med texter som skulle kunnat vara skrivna av en arg Hank Williams - om han levt idag - och med sång som av någon anledning får mig att tänka på Hasil Adkins, så har man hittat en en oslagbar mix, och en formel som inget annat band har kommit i närheten av. Om den här plattan får lite spridning så tror jag det kommer att dyka upp en hel del band som försöker sig på samma formel. Det är hårt, brutalt och vackert på samma gång, ett rock´n´rollens motsvarighet på Sam Peckinpahs film Det Vilda Gänget. Köp Köp köp.

Janne Falk

Samling - Black Christmas
(http://www.rockndog.com/Black_Christmas/)

2004 ville Bust Magazine att Lux och Ivy från The Cramps skulle sätt samman en julskiva som de själva skulle vilja ha. I retur fick Bust ett omslag ritat av Lux och på det fanns det 13 låtar. Omslaget publicerades i Bust och det dröjde inte så länge innan det nådde Cramps fans, som då såklart började leta reda på låtarna. Det är nog inget att spela för släkten, förutom Silent Night med Elvis. Traditionen bjuder väl knappast på låtar som Christmas In Jail, Don´t Beleive In Christmas eller There´s Trouble Brewin´. För alla som vill ha lite alternativ till alla sönderspelade julsånger så kommer här den ultimata ersättaren. Men som sagt det kanske inte ska spelas inför stora tjocka släkten om det nu inte finns ett rejält bord med sprit från tomten. För oss som redan är lite skruvade så funkar det perfekt både med eller utan julspriten.

Janne Falk

Torsson
Hälsningar från Ledighetskommittén (Border)

Med oregelbunden regelbundenhet kommer det nya alster från det "fjärde bästa bandet i Lund". Denna gång kan man välja mellan "hederlig vinyl" eller det "ålderstigna CD-formatet", såväl som allehanda digitala plattformar. Torsson spelar i en helt egen division, spelar ingen roll om man tycker det är en högre eller lägre sådan, det finns inget annat band som gör det här! Man serveras Åkerströmska betraktelser avigt och rätt, om stort och smått eller högt och lågt. Min Egen Grav är t.ex. ett nästan 9 minuter långt fantastiskt alster om en handelsresandes traumatiska upplevelse bakom ett traktorekipage. Genialiskt. Med Torsson är det så att man vet liksom vad som väntar men samtidigt ändå inte. Man har tagit nya lite udda, roliga grepp, men hur man än gör så låter det ändå Torsson. Här finns absolut framtida klassikermaterial! Årets julklapp!

Tord Johnsson

Uppgång och fall / Vinylsingel
(smutsrekards@gmail.com)
(andy@instigaterecords.com)

Det är nog många fler än jag som lyssnat på nätet och till och med på scen hört Uppgång och Fall. De har signerat en i mina öron bästa och rakaste örfilar de senaste åren, "Partyt är över": "Du bär din telefon som den var ditt barn / Du tillber din TV i nattens ensamhet." Det bor också en stor sorg i raderna, och ett raseri, som nästan närmar sig bibliska mått. Det är mångarna i templet, krämarna med de falska drömmarna, ideologerna som bedövar med lustgas, alla de som säger ensam är stark, de slits i stycken av Ella Tillemas och hennes kompisars obönhörliga spel och sång. Hennes röst river itu. Och det är ur den revan som musiken väller fram.

Det är samma berättelse som serietecknaren Sara Granér berättar om och om igen. Hon får ju till och med en borgerlig litteraturkritiker som Mats Gellerfelt att utbrista: "Det är bländande skickligt gjort och även den som inte instämmer i alla hennes åsikter har stort nöje av en raffinerad seriekonst. Alliansen får huka sig!"

Jag har inga reservationer kring åsikterna, kan understryka det konstnärliga trycket som sammanfaller med budskapet. Likt en bubblande tryckkokare.

Alla får huka sig, och jag säger också om Uppgång och Fall, att det är många som må huka sig. Det är vasst, skickligt, direkt och med texter som biter sig fast. Efter att ha hört dem blir många fenomen konkreta, liksom klädhängare att hänga upp orättvisor, förtryck och ideologisk vilseföring på. Förutom "Partyt är över", som vi väl kan enas om som en ikonisk låt redan nu, tänker jag att "Jag har lärt mig leva med döden" borde bli en rubrik över en tid och en stad. En beskrivning av Malmö som är ett skrik. En subjektiv stöt av leda, som först studsar i stans ojämlikhet och sedan landar i knät – inte bara på alliansen men i ett system som förtiger alternativ: "Och man ger och man ger / Men ingenting får / Ååååh Malmö du saltar mina sår."

Musiken är klassisk rock, driven punk på tre personer, sång, bas, gitarr, trummor. "Känslosam punkrock mot en känslokall värld!" beskriver de sig själva.

Det är känslostarkt, renskalat, tätt och DIY på de allra bästa vis som går.

Och så denna röst, Ella Tillema, som skär genom varje förljugenhet och pressar sig igenom alla ideologiers rosa falska moln.

Starkt. Det är ett minne för livet, då man vill behålla livet.

Thomas Breitenstein Millroth

Lee Gamble
Dutch Tvashar Plumes
(Pan)

Nathan Fake
Steam Days
(Border Community)

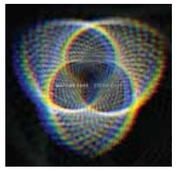

Vad är det som stillsamt och utan större intresse att bli epokgörande närmast balsamiskt lindar sina rytmer och luras med ljudvågor som ter sig förrädiskt enkla? Jo, skivan "Dutch Tvashar Plumes". Lee Gamle har en bakgrund som samarbetspartner till excentriske John Wall och hans datorkompositioner utkommer på uppnästa, genomseriösa Entr'acte, så när han, tonåren i jungle-genren och sedan mot allt mer akademisk musik, nu släpper loss, sänker garden, är det just förrädiskt. Dansant, javisst, enkelt, javisst, trots Lees alla förklaringar om inspirationskällor och uppgörelser med det förflutna. Intressant? Javisst.

Och fortsätter vi bakåt kommer vi till Natan Fakes tredje fullängdare och här står det klart att gillade man legendariska IDM-samlingar som "Artificial Intelligence" på Warp, då känner man sig både hemma och välkommen i sällskap med "Steam Days", här har även lättsinnet runnit över och flödat ut över en glatt dansgolv, på mer än ett sätt. Den enkla är det svåra här, blicken lyfts från naveln och Nathan och Lee (ovan) skulle kunna stå och utbyta tekniska erfarenheter i baren, samma andas barn.

Jan-Erik Zandersson

Arne Nordheim
Complete Accordion Works
(Simax)

Esa-Pekka Salonen
Out Of Nowhere
(DG)

Dragspelsmusik, någon? Nu är jag där igen, skriver om en skiva med musik uteslutande med dragharmonikan i högsätet. Är jag helt tokig, dragspel (ja, det finns mer skolade namn, men ett dragspel är ett dragspel är ett dragspel) är verkligen ett djävulens instrument, väsande och stånkande, folkmusiksdödaren och där bara en zydecolåt kan motivera användandet. Typ. Norske tonsättaren Arne Nordheim trodde 1967 att han blev tillfrågad att tonsätta för "ett akvarium" när danske accordeonisten (se! där kom ordet!) Mogaens Ellegaard hörde av sig och det hade nog varit en utmaning i sig, vilken Arne säkerligen antagit och gjort något bubblande elektroakustiskt av, men nu var det början på ett liv med dragspel av och till i den seriösa konstmusiken. Frode Haltli har samlat dem alla på en cd, fyra stycken inalles, "Dinosauros" för dragspel och band från 1971 mest spännande i mina öron, även om "Signals" tre år tidigare för elgitarr, slagverk och dragspel med namnkunnige Raoul Björkenhelm på gitarr nog får mången god man och kvinna att omvärdera vad konstmusik kan vara, ibland.

En ren fullträff är nya skivan med dirigenten och tonsättaren Esa-Pekka Salonen, där två sentida stycken framförs av finska radions symfoniorkester. Och som det framförs! Att Esa-Pekka står på dirigentpulten hjälper givetvis till för att göra detta tolkningsmässigt definitivt, men han väcker också liv i Leila Josefowicz när hon är solist i hans violinkonsert från 2009, den håglöshet som jag upplevt på hennes senare skivor är bortblåst i detta livgivande stycke som verkar så format av Esa-Pekkas år som ledare för Los Angeles-filharmonin, glädje, enkelhet, helt klart inspirerat av John Adams lekfullhet är det i mina öron. Orkesterporträttet "Nyx" från året därpå är dovare, mörkare, men han visar ett tonsättarjag helt befriat från poser och tilltag, däremot ett högt hantverkskunnade och en skaparlusta som gör mig nyfiken på fortsättningen, att han ska ha mer tid för eget komponerande och mindre för formande av andras visioner.

Jan-Erik Zandersson

Tusmørke
Underjordisk Tusmørke
(Termo)

Kasper Staub Trio
(eget bolag)

Tusmørke är egentligen ett progmetal-band, men på denna debutfullängdare är det inte mycket bevänt med det enahanda headbangandet eller dubbeltrampande bastrummor, utan här svävar långt mer traditionell progressiv rock i gryningen, om än av det tyngre slaget, så intrikat, med mer än vällovligt mycket ekon av folkmusik och rent motorisk krautrock (ett uttryck jag hatar, som tyska musiker hatar, men som blivit deskriptivt – ursäkta). Oväntat intressant skiva som från ett annat håll visar att ännu ett band ger sig av mot mer renlärig progressiv musik, det är en spännande utveckling (samtidigt som jag inser att genren "progmetal folk" inte är ett aprilskämt, hur gärna jag än vill tro det...). Det blir en märklig blandning av psykedelisk musik med norska troll och sägner, i en klädedräkt som nästan aldrig blir för hård/dum (bortsett från bandmedlemmarnas alias, som "Benediktator" och "Deadly Nightshade" – ähum, kanske dags att växa upp nu?).

Efter detta blir det en uppfriskande promenad i ett välbekant jazzkvarter i Köpenhamn, men ett med några nya prång och skrymslen, ett café som nog inte låg där tidigare och en trappuppgång som fått ny belysning. Så känns det att lyssna till danska Kasper Staub Trios debut-lp "/", utgiven i en högst begränsad upplaga och tillgänglig på en handfull ställen i Köpenhamn. Det blir en 33 minuter lång vandring runt ett kvarter i ett varmt, säkert men litet-löst-i-kanterna-stadslandskap, där man både möter bekanta inslag och de där som man kanske sett/hört förr, men som nu känns nya, man vänder sig om och undrar om man inte setts tidigare, eller om det där rent av var en ny bekantskap. Kaspers både jazzklassiska och mer samtida pianospel, känslan av det där stadskvarteret bekräftas av den otydlighet i influenser trion själv erbjuder: Jan Johansson, Satie, Paul Motian, Radiohead och hur mycket som helst däremellan. Även här hamnar vi i något som låter bedrägligt enkelt, men som öppnar sig varje gång de 33 minuterna börjar avverkas igen. Jazzvignetter att återse.

Jag vill också passa på att rekommendera en erfaren debutsingel med härligt skrammel som kunde varit från Mississippideltat när strömmen vreds på: The Kokomo Kings' 7":a "Artificial Natural", inspelad i Skällinge i Halland, rakt på, inga pålägg, det blir mycket bluesjord och skitigt lo-fi-ljud, erfarna musiker i ett relativt nytt band som trots det hunnit kompa Muddy Waters' son. Bara det.

Jan-Erik Zandersson

TILLSAMMANS
– MOT FÖRTRYCK

PG: 90 00 72-0
BG: 900-0720
www.amnesty.se

AMNESTY
INTERNATIONAL

MISS LI
KB, MALMÖ, 30 NOVEMBER

RUFUS WAINWRIGHT
TRÄDGÅR 'N, GÖTEBORG, 3 DECEMBER

MONEYBROTHER
KB, MALMÖ, 19 DECEMBER

AIMEE MANN
PUSTERVIK, GÖTEBORG, 16 JANUARI
KB, MALMÖ, 17 JANUARI

CLANNAD
FILADELFIAKYRKAN, STOCKHOLM, 6 FEBRUARI

MANDO DIAO
KB, MALMÖ,
6 FEBRUARI

THE AVETT BROTHERS
KB, MALMÖ, 3 MARS

KB

FÖR HELA VÅRT PROGRAM
OCH BILJETTER SE
WWW.KULTURBOLAGET.SE

MYRORNA ÄR EN DEL AV FRÄLSNINGSARMÉN
WWW.MYRORNA.SE

RUTH. Illustrator Chrissie Abbott

10 I TOPPLISTAN
SAKER MYRORNA ÄLSKAR

10. SVÄRMORS JULKLAPPAR

9. FINA POJKVÄNSPRESENTER SOM INTE BLEV HELT RÄTT

8. NÄR TVÅ MED OLIKA SMAK BLIR EN

7. BARN SOM VÄXER UR SINA KLÄDER

6. ARVEGODS SOM INTE PASSAR JUST NU

5. NÄR EN BLIR TVÅ IGEN OCH LYAN BEHÖVER BLI MINDRE

4. VÅRSTÄDNING I FÖRRÅDET

3. ÄLSKLING, JAG KÄNNER ATT VI BEHÖVER TÄNKA OM HÄR LITE I VARDAGSRUMMET...

2. BRÖLLOPSPRESENTER I TRIPPELEXEMPLAR

1. DEN STORA UTLANDSFLYTTEN. HEJ CALCUTTA!

Välkommen in med allt du inte behöver. Alla butiker tar emot dina gåvor.

MYRORNA

ÄLSKA ÅTERANVÄNDNING

Bokförlaget Håll Truten presenterar stolt: HALLEDA. Årtusendets julklapp, och kaske det största som hänt mänskligheten sedan korna uppfann mjölk. Enligt väldigt opålitliga källor säljs Halleda redan på Mars. Köp den i din lokala bokhandel, den hinner nämligen inte hit i tid till jul om ni nu får för er att beställa den via Mars webshop. ”Kolossalt rolig”, enligt Nils-Udes morfar Tage, som vill vara anonym.

BOKFÖRLAGET HÅLL TRUTEN

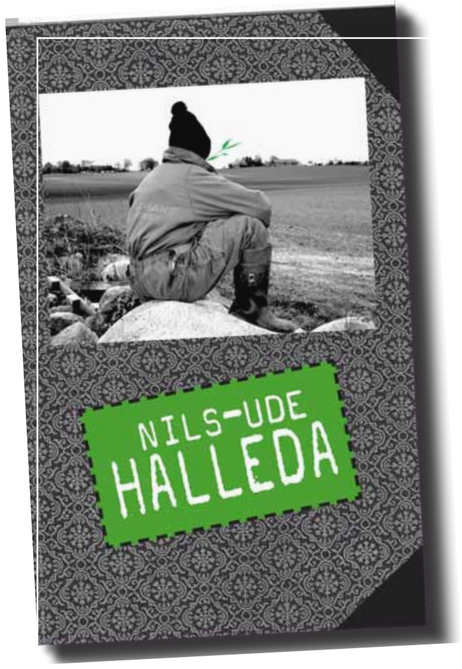

TECKNING UR BOKEN

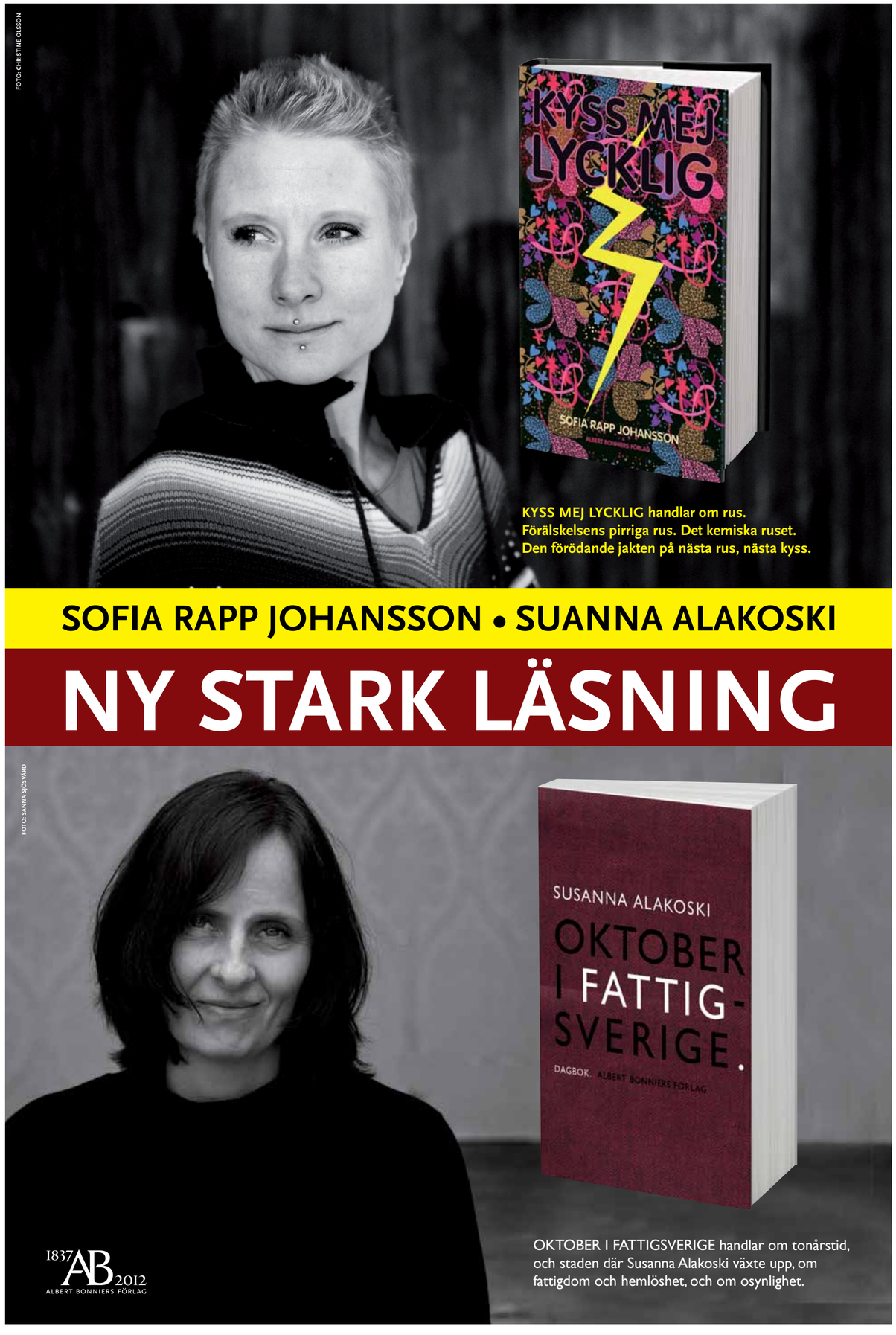

Humor

Kära Hjärtanes!

Kära Kära Hjärtanes.
Jag har ett stort problem! Det är så att min fru lider väldigt ofta av huvudvärk och migränattacker. Framför allt kvälls- och nattetid när vi har tid att umgås med varandra. Du som är kvinna, har du några bra tips som skulle kunna hjälpa mig att hjälpa henne?

/Frustrerad.

Kära Frustrerad!
Den kvinnliga hjärnan har vetenskapligt bevisats vara helt annorlunda från männens. Eftersom den är så välutvecklad är den också mycket känsligare i sin natur. Därav kommer det sig att kvinnor oftare lider av huvudvärksproblem och dylikt i sällskap med män, som då inte har dessa välutvecklade, känsliga hjärnor. Det vi kvinnor då behöver är att få vara ifred, möjligtvis i sällskap med varje kvinnas två bästa manliga vänner, Ben & Jerry. Det som utlöser dessa migränattacker är faktiskt ni män själva, era underutvecklade hjärnors inkapabilitet, som inte uppfattar de subtila signaler som damen i fråga skickar ut, utan det måste förklaras med stora bokstäver och tydliga instruktioner vad det är vi vill att ni skall göra. Detta belastar våra stackars hjärnor så hårt att följden blir så som du beskriver. Kaffe, choklad och glass, och att få vara ifred, är de enda saker som hjälper i detta fall. Om ni delar sovrum bör du allvarligt fundera på att skaffa dig ett eget sovrum och för din kvinnas skull bör du också flytta in TV:n till hennes sovrum för att ge henne intellektuell stimulans. Lycka till!

/Kära Hjärtanes!

S. Kald

Julastress

Avsaknaden av ljus gör att du faller i trans i en snödriva full av förväntan kommer julen rusande mot dig i hundranitti, slår dig medvetslös av beundran för din uthållighet i det passerade höstrusket. Alla människor som uthärdar ännu en november förtjänar att ställas ut på vernissage över den kommande dåtidens presens humanis. Tapperhetsmedaljer står som spön i backen som ligger strax bakom femmans växel. Skillnaden mellan full fart och bakåtsträvanden är endast fem centimeter på en skala en klementin på julafton!

S.Kald

Test-Fnisse analyserar

Så här uti skolafslutningstider passa det hväl hmed tvenne lustfikationer ur denna bildningens hvärld.

Historia 1:
Fröken hade lektion för eleverna om en massa olika trädsorter och frågade lilla Eva:
– Kan du berätta för mig och klassen hur bokens blad ser ut?
– Jomen, de är vita med en massa bokstäver på.

Analys:
Åh, de små lifven äro hväl för underbara. Självfklart hafva hon rätt om bokens blad, huru skola dessa annorstädes hvara beskaffade? Hafva icke fröken i fråga hläst sin Biologi-bok, äro icke dessa hvita hmed bokstäfver å. Måhända med undanhtag med de kolorerade sidorna i så fall. Huruhvida fröken frågade efter trädet bokens hblad hafva undtecknad icke någon som helst aning om huru dessa äro beskaffade…?

Historia 2:
Pojken till sin pappa:
– Farsan, kommer du ihåg att du lovade mig 100 spänn om jag kom hem med bra betyg?
– Javisst, gör jag det!
– Då kan jag glädja dig med att du just har sparat en hundring.

Analys:
Fadern i denna lilla lustifikation måste hvara extra stolt öfver denna lille gosses ekonomiska sinnehlag! Det äro icke hvar dag en ungdom bespara sina stackars föräldrar en hundralapp! Dessa hafva tvärtom en förhmåga att i strid ström hgöra af med sådana istället. Gifve pojken hundralappen i alla fall såsom uppmuntran å det ekonomiska sinnehlaget!

Hväl bekomme önskar eder ödmjukaste tjänare
Test - Fnisse

Halleda, av Nils-Ude. Förlag: Håll Truten!

Alltzå Ich försteht nicht ein eindaste schkwatt auf diesen Büch. Es ißt überhaupt nicht gelesenbahr! Auf des kleineste Schwedische Ich förstehe bißt nichtwas als begripfbart! Es ißt eine schlöserei mit Holz und Wald das diesen Büch überhaupt Gedrücken. Es bißt der besten an einem Bücherverbrennung genießen!

Adi Schicklgrüber

PanflöjtsOrgie Panflöten Träume/ Pan Flute Dreamsound (PFD)

Recension:

Om du känner att du inte kan få nog av ännu en version av El Cóndor Pasa eller La Cucaracha med äkta tyskt trummaskinskomp då är detta skivan för dig. En sällan skådad panflöjtsorgie, som förmodligen skulle få Dana Dragomir att förpassa sina rörstumpar in i julbrasan, som du inte ens visste att du fram tills nu aldrig mer kan klara dig utan. Inte ens marknads-inkornas flöjtterror när upp till denna ekvilibristiska panflöjtsbriljans. 30 låtar som klockar in på strax under två timmar. Alltså, vem kan motstå sådana höjdarversioner av Time To Say Goodbye, Don't Cry For Me Argentina, My Heart Will Go On eller rent av Fernando. Detta är årets platta alla kategorier som inte överhuvudtaget får fattas under någon gran!

Yngve Pettersson

Skyfall

Asså denna fimlen hannlar om han Jems Bånd såm e sån agennt. den måsste hetta skyfall förr de regnar typ hela tiden. Han Jems ska ta en skurk som vill döda hon M såm har vatt samma sån aggent såm Bånd å han tar hann åsse men sen rymer hann ijen å sprenger nestan hela jäla Låndån i bitar sen drar Bånd å M ti hanns hemm i skåttland å där sjuts de såm fan (var annars?) å så dör hon M å sen ble M en mann...? Skummt men den va helt okej!

\\m// \\m// \\m//
Ha de!
Jack-Åke, ständig praktikant
jack_ake99@hotmail.com

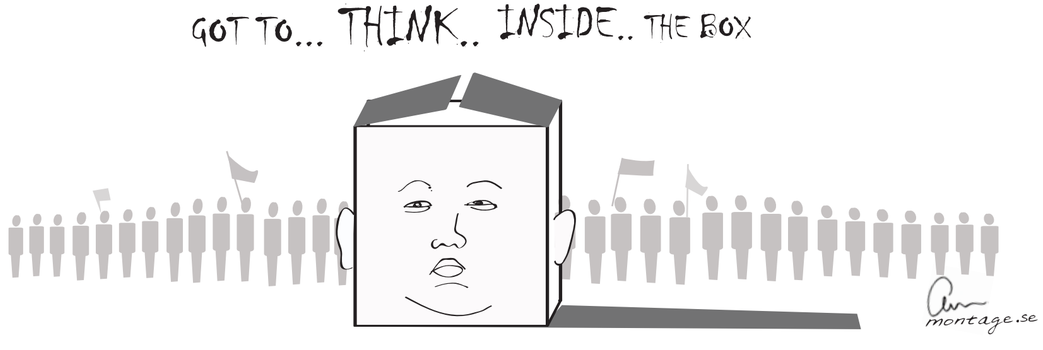

December månads Julhoroskop av O. Rakel

Vattumannen 20 jan – 18 feb.
Återigen blir julen en besvikelse. Du får ett par lovikavantar som din farmor stickat, dessutom ett par nummer för små. Det är det mest spännande i din julklappshög. "Jag visste inte att du hade blivit så stor", säger hon. Du är bara 42 år.

Fiskarna 19 feb – 20 mars.
Lutfisken blir för blöt och sillen blir för salt. Dessutom tar du fel på det hembrända och bordsvattnet när du vill släcka din törst. Ladda upp rejält med huvudvärkstabletter i förtid, Apoteket har stängt på juldagen!

Väduren 21 mars – 19 april.
Din snyltande kusin, med familj, som du inte träffat på minst tio år "råkar" ha vägarna förbi på självaste julafton. Du bör därför inhandla ett antal extrasängar för de kan bli långvariga. Du kan även säga adjö till din fina Single Malt Whiskey-samling.

Oxen 20 april – 20 maj.
Du får räkna med att det inte blir mycket vila under julhelgen. Din arbetsgivare får oväntat in en stororder just innan julen, som skall vara levererad innan årsskiftet. Det blir alltså att ställa in sig på att jobba hela helgen och resten av veckan, naturligtvis utan extrabetalt. Av ren solidaritet med er lovar chefen att inte sparka er, när han kommer hem från två veckors jul- och nyårsfirande på Kanarieöarna, om ni klarar leveranserna i tid.

Tvillingarna 21 maj – 20 juni.
Som vanligt känner du dig kluven inför julen. Ska jag / ska jag inte köpa en massa julklappar, handla en massa mat o.s.v. Du är egentligen emot all den här konsumtionshysterin kring julen, bara den inte drabbar dig d.v.s.

Kräftan 21 juni – 22 juli.
Julskinkan blir för torr och farbror Lennart blir för full som vanligt. Deja vu! Julskinkan blir för torr och farbror Lennart blir för full som vanligt. Deja vu! Julskinkan blir för torr och farbror Lennart blir för full som vanligt. Deja vu!

Lejonet 23 juli – 22 augusti.
Du orkar inte med julens stress och jäkt så du tar "time out". Du kommer att spendera resten av julen med att i din tristess undra över hur mycket du missar och hur kul de andra har!

Jungfrun 23 augusti – 22 september.
Det ser ut som om du får fira julen ensam även detta år. Du kommer däremot att få ett efterlängtat telefonsamtal på självaste julafton. Tyvärr är det bara nån liten snorunge som ringer fel.

Vågen 23 september – 22 oktober.
Du som vanligtvis är så bra på att göra avvägningar gör en fatal missbedömning på självaste julafton. I din snålhet har du köpt dansk julskinka billigt men denna kokar bort till storleken av en större köttbulle. För att rädda julaftonen tvingas du köpa en ny på svarta börsen för en mindre förmögenhet. Snålheten bedrar visheten!

Skorpionen 23 oktober – 21 nov.
Familjeträffar av typ julaftnar är inget för snarstuckna typer som du. Du gör det inte medvetet men du sprider en förgiftad stämning i dessa sällskap. De övriga gaddar ihop sig mot dig och det urartar alltid till hugg och tjuvnyp!

Skytten 22 november – 21 december.
Du har siktet inställt på lite rajtan-tajtan till jul men aj, aj så fel det kan bli. Vinterkräksjukan slår till lagom till julen så det enda du behöver tänka på är vilken ända du siktar i den stora vita luren med!

Stenbocken 22 dec – 19 jan.
Självaste Jesus Kristus var ju stenbock så du är i gott sällskap. Din blygsamhet förbjuder dig att göra ytterligare jämförelser. Man kan bara hoppas att du blir ordentligt uppvaktad till jul och att du blir dubbelt uppvaktad på din födelsedag. Annars finns det ingen rättvisa i världen!

Nöden är ju uppfinningarnas moder

Jag vet inte varför, men jag kan inte låta bli och önska att min vanliga stabila lilla smått tråkigt blåa personbil vore en cabriolet. Det är något visst med att komma nära naturen. Ja och då menar jag inte alltså inte dikeskörningar och närkontakt med diverse lössprinngande vilt.

Visst vore det skönt att kunna fälla taket och känna solen i ansiktet, vinden i håret, eh menar över skalpen, lukten av gräs och njuta av den svenska landbygden till tonerna av en lugnt morrande motor med vilande kraft att kunna slunga iväg dig i ett vilt vrålande crescendo tills varvräknarnålen når rödmarkeringen och du är på gränsen av att tappa andan och pulsen når nya höjder. Gjorde misstaget att låna en liknande bil i en vecka förra sommaren och nu kan jag inte släppa tanken på att skaffa mig en alldeles egen sportbil.

Men okej, nu bor vi i Sverige. Man kan inte ha en cabriolet som året-runt-bil här. Vad ska du med en tvåsitsig cabriolet till? Säger den förnuftiga människan. Eftersom det oftast regnar, är kyligt och sen har vi minsann den obligatoriska svenska vargavintern att tänka på. Faaaaan!

Så ja det är väl lika bra att det stannar vid en dröm. Med mitt oflyt skulle jag ändå bara få tag på ett bristfälligt lagat importlik med skruvad mätare. Sommaren 2007 skulle bli den regnigaste i mannaminne. Skatten på cabrioleter går upp med 400 % just precis som bensinpriset når 50 kronorsvallen då USA beslutar sig för att kärnvapenbomba Iran tillbaks till stenåldern. Detta eftersom Iran vägrat stänga av sina kärnkraftverk endast för att Bush tycker att dem inte behöver elektricitet i Iran, i alla fall inte från kärnreaktorer. Vill de ha ström får de väll rada upp ett gäng motionscyklar kopplade till en generator. Jag vill verkligen inte vara orsaken till kärnvapenkrig. Men ändå, en cab är ju ändå en cab.

Dessutom så om bilen nu mot förmodan startade, gick som den skulle, solen sken och bensinen kostade mindre än 50 kronor litern hade säkert följande inträffat någonstans ute på den svenska landsbygden.

Dr Evil cabbar ner (fäller taket), accelerar upp till lagstadgad hastighet ute på landsbygden (dvs ca 70 km/h) hinner tänka; vilken underbar dag och så vackert Sverige är, vilken perfekt sommardag och naturen visar sig verkligen från sin bästa sida. Det är då en humla plötsligt kommer farande och träffar Dr Evil mitt i pannan och krossad ?humelsaft? (eller snarare humeljuice för juice ska ju även innehålla andra delar utöver själva saften) rinner ner i ögat, vid det här laget passar en grävling på att korsa vägen i sin jakt på ett skyddande gult rapsfält. Kollisionen blir ett faktum, Dr Evil lyckas med sin enorma körskicklighet hålla bilen på vägen tills ett stängsel kommer farande med en svartfläckig ko bakom. Det tar stopp direkt. Allt blir vitt en stund och det piper i öronen efter drivladdningen i krockkudden. Dr Evil stapplar ur bilen och lägger sig på rygg i gräset och pustar ut och just när han ska dra en lättnadens suck, klatschar fågelskiten från en med fågelvirus smittad Kanadagås till rakt ner i munnen på Dr Evil. Så nej jag borde nog lägga ner tankarna på en egen cabriolet, för allas och min egen säkerhet. Att bli det första bekräftade svenska dödsfallet av fågelinfluensa lockar inte alls faktiskt.

Fast om jag;

1. Installerade en batteridriven hårtork på instrumentbrädan i min nuvarande bil.
2. Skaffade en stark halogenlampa som kunde snurra och blända mig lite då och då.
3. Fixade fram en burk med fräscht gräs, obs inte den holländska varianten.
4. En lättförslutbar Tupperware©-behållare med koskit i för den där genuina lantaromen
5. Och en och annan insekt att krunscha på, tror jag sett rostade skalbaggar i någon affär.

Då skulle jag kunna få lite cabrioletkänsla året runt i min nuvarande stabila blåa bil. Skulle inte detta kunna funka?

Om det bara inte vore för att jag bränt hela lönen på kexchoklad. Jävlar, men nästa månad, då ska jag pimpa min bil!

TIPS FRÅN TOMTEN

Röda detaljer till jul - även i badrummet. Välj röda silar till dina golvbrunnar oavsett form: Line, Corner eller Square. Byt till ett färgat vattenlås under vasken och ett rött cover på din PUM Bottenventil. God Jul & Gott Nytt År önskar vi på Purus!

www.purusline.se www.purus.se

PURUS
– Lite roligare i badrummet

JULSTÖK, LÖNEUTBETALNINGAR OCH MOMSEN...

I mer än 90 år har vi hjälpt företagare till en lönsammare tillvaro. Oavsett om du behöver tillfällig avlastning eller söker ett mer långsiktigt samarbete kan du tryggt vända dig till oss.

Hos oss finns all den rådgivning och kompetens du behöver som företagare. Vi hjälper dig med ekonomi, företagsledning, skatter, juridik och mycket mer.

Kort sagt, vi gör det lättare att vara företagare!

Besök **www.lrfkonsult.se** för mer information. Vill du hellre ringa är numret **0771-27 27 27**.

God Jul och Gott Nytt år

LRF Konsult är Sveriges största rådgivnings- och redovisningsföretag med fler än 1 600 medarbetare. Våra specialister och rådgivare inom ekonomi, juridik, affärsrådgivning och fastighetsförmedling finns på över 135 orter över hela landet.

LRF KONSULT

Ylva Ogland
Svenska illustratörer och konstnärer
Text av Nicola Trezzi

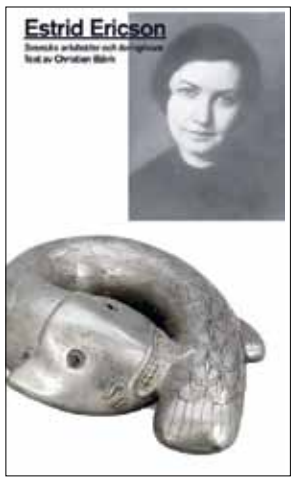
Estrid Ericson

Axel Einar Hjorth

Max Andersson
Svenska illustratörer och konstnärer
Text av Tommie Jönsson

Carl Johan De Geer
Svenska illustratörer och konstnärer
Text av Sara Teleman

Svenska illustratörer och konstnärer

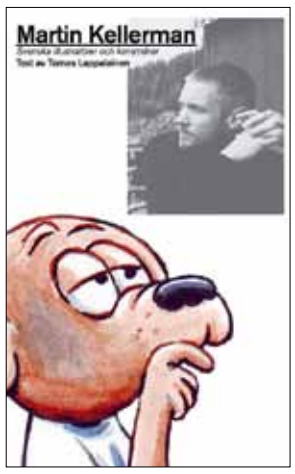
Martin Kellerman

Roger Risberg
Svenska illustratörer och konstnärer
Text av Thomas Millroth

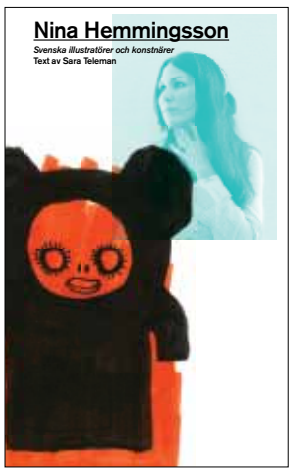
Nina Hemmingsson
Svenska illustratörer och konstnärer
Text av Sara Teleman

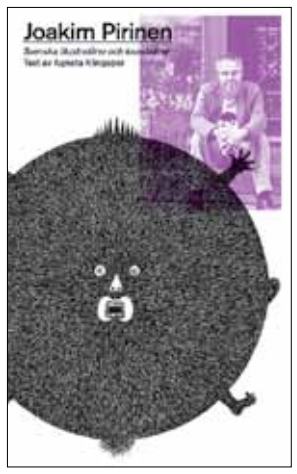
Joakim Pirinen

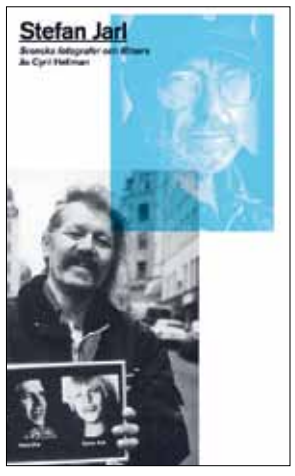
Stefan Jarl

Eric Ericson
TILL VEDERBÖRANDE

Le Gun – för nybörjare

Traedmark
JOSS

TÅRTAN, 70-TALET OCH JAG

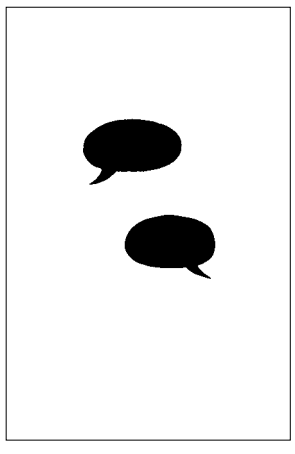

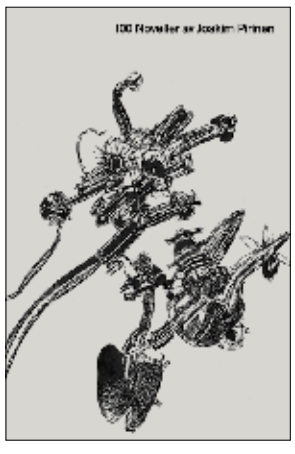

SHOW TAJM